

Uitgangspunten en voorstellen van de Vogelwerkgroep Zutphen
als inbreng voor een nieuw groenbeleidsplan in de Gemeente Zutphen

Michel Klemann



Colofon

© Vogelwerkgroep Zutphen 2009

Uitgangspunten en voorstellen van de Vogelwerkgroep Zutphen als inbreng voor een nieuw groenbeleidsplan in de Gemeente Zutphen.

Tekst en foto's: Michel Klemann

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inleiding	2
1 Uitgangspunten voor een groen beleid	3
1.1 Groen in Zutphen	3
1.2 Groen in Babylonie	3
1.3 Gebiedsbegrenzing	4
1.4 Werkwijze	5
2 Groenbeleid in zeven thema's	6
2.1 Groenstructuur	7
2.1.1 Adoptiegroen	7
2.1.2 Tijdelijke natuurreservaten	8
2.1.3 Gronddepot	9
2.1.4 Functioneel groengebruik	10
2.1.5 Plantsoen	11
2.2 Maaien	13
2.2.1 Maaien.....	13
2.2.2 Niet maaien in broedseizoen	14
2.2.3 Maai een terrein nooit helemaal	14
2.2.4 Voedselrijke bermbodems vervangen door zandbodems	14
2.2.5 Genoeg is genoeg; teveel is teveel	15
2.2.6 Vegetatie rond palen en bomen laten staan	16
2.2.7 Verbreden in plaats van uitschrapen	16
2.2.8 Maaien boven de grond	17
2.3 Bomen	18
2.3.1 Onderhoud van bomen	18
2.3.2 Dode bomen	19
2.3.3 Opheffen beukenwal Stuitgebied	20
2.3.4 Kapvergunningen	21
2.3.5 Plantverbanden	23
2.3.6 Klimplanten	24
De klimopkunstboom	26
2.4 Water	27
2.4.1 Oevers	27
2.4.2 De Vierakkersche Laak als verbindingszone	29
2.4.3 Eilanden in stadsvijvers	32
2.4.4 Poelen voor vissen	35
2.4.5 Bomen in het water	36
2.4.6 Riooloverstort	37
2.4.7 Na-zuiveren van afvalwater	37
2.5 Klaagdieren en soortbeleid	38
2.5.1 Koloniedaken in De Mars	38
2.5.2 Vleermuizen	39
2.5.3 Roek	39
2.5.4 Zwaluwen	40
2.5.5 IJsvogel	40
2.6 Bebouwing	41
2.6.1 Woonwijken	42
2.6.2 Bedrijventerreinen	44
2.6.3 Straatputten en stoepranden	47

2.7 Natuur- & Milieubeleid in grote lijnen	49
2.7.1 Zwerfvuil	51
2.7.2 Jacht	51
3 De problematiek uitgelegd aan de hand van foto's	52
3.1 Zinloos plantsoenbeheer	52
3.2 Windmolens	54
3.3 Sluizen bij Eefde	55
3.4 Twee van de driehonderdveertig	58
3.5 Eiland Helbergen	60
4 De paragrafen nogmaals op een rij	63
Bijlagen	64

Samenvatting

De gemeente Zutphen is gestart met het opstellen van een nieuw Groenbeleidsplan. De Vogelwerkgroep Zutphen e.o. neemt deel aan de klankbordgroep en wil graag haar kennis, suggesties en standpunten inbrengen. Dit rapport, samengesteld door Michel Klemann presenteert onze visie op het groenbeheer.

Mensen houden van groen

Mensen houden van groen en zijn vaak betrokken bij het groen in hun wijk. Een groene omgeving draagt aantoonbaar bij aan het welzijn van mensen. Het brengt mensen samen en draagt bij aan de leefbaarheid van de wijk. Een oude boom die sneuvelt in een storm wordt ervaren als een groot verlies. De stad is ook een belangrijk leefgebied voor planten- en diersoorten. Met de juiste aandacht kan dit belang groter worden en kunnen inwoners er van genieten. Zutphen heeft de kans een nog aantrekkelijkere woonomgeving te creëren.

Groen leeft!

Het onderhoud van groen in de stad richt zich op het maaien van gras, het snoeien van struiken en bomen en het onderhoud van watergangen. Daarbij wordt niet vaak stilgestaan bij het feit dat hier ook diersoorten moeten leven. Vogels broeden in struiken en brengen er hun jongen groot, vissen zwemmen in de vijvers en grachten en vlinders fladderen boven bloemrijke bermen. Als ze tenminste de kans krijgen. Maar al te vaak worden nesten echter verstoord, vinden jonge eenden geen bescherming aan de waterkant en worden vlinders van hun leefgebied beroofd. Door te weten waar soorten voorkomen en daar rekening mee te houden kan op eenvoudige manier veel goeds gedaan worden. Enkele voorbeelden uit het rapport:

- Maaien en snoeien op plekken waar vogels broeden alleen buiten het broedseizoen (dus niet van maart tot eind juli)
- Bloemrijke bermen gefaseerd maaien; een deel in de zomer, een deel in het najaar en een deel ongemaaid de winter in laten gaan. Voor veel vlinders en andere insecten is dit van groot belang
- Richt bermen in met voedselarme grond. Dit stimuleert een gevarieerde begroeiing die ook nog eens goedkoop is in het onderhoud
- Zorg voor plekken met ruigte waar kinderen kunnen spelen en waar veel planten en dieren in leven
- Zorg voor ecologische verbindingszones waardoor het groen in de stad verbonden is met het buitengebied. Watergangen en bomenlanen bieden daar kansen voor

Overigens verplicht de Flora en Faunawet al tot een aantal van deze maatregelen. Via gedragscodes voeren veel Nederlandse gemeente hun groenbeheer uit zoals deze wet dat ook van hen verlangt.

Onze ideeën

- Betrek inwoners bij het groen. Introduceer het fenomeen 'adoptiegroen'
- Probeer kinderen meer natuurervaringen op te laten doen volgens het principe van van een "speelbos"
- Gebruik vaker soorten in het plantsoen die ook passen bij de bodem. Dat kan veel onderhoud besparen
- De aanleg van eilanden in plassen en vijvers biedt kansen voor de natuur
- Probeer oude bomen zoveel mogelijk in te passen in nieuwe ontwikkelingen; een oude boom heb je niet snel terug

Met een aantal gerichte acties kunnen vogels de ruimte krijgen. Enkele voorbeelden uit het rapport:

- Scholeksters, visdieven en meeuwen gaan steeds vaker broeden op daken. Op het bedrijventerrein kunnen meer daken geschikt worden gemaakt voor deze vogels.
- Zorg bij nieuwbouw gelijk voor kansen voor gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen.
- Roeken zijn voor de één boeiende vogels die horen bij Zutphen, terwijl anderen alleen maar overlast ervaren. Zorg voor een beleid die zich richt op bescherming en toekomstperspectieven waardoor de overlast beperkt kan worden en Zutphen veilig ruimte blijft bieden aan deze soort.
- Gronddepots kunnen tijdelijk ingericht worden voor Oeverzwaluwen. Daarmee kan het stilleggen van werkzaamheden voorkomen worden.

Inleiding

In juli 2008 leverde een fietstochtje in Zutphen bij mij een hoop teleurstelling op. In plaats van natuur, trof ik een kaalslag aan. De lol van het buiten zijn was daardoor bij mij even ver te zoeken. De Vogelwerkgroep Zutphen heeft een nieuwsgroep op internet waar regelmatig nieuwtjes, oproepen en waarnemingen geplaatst worden om zo elkaar van het laatste nieuws te voorzien. Datgene wat ik heb aangetroffen die dag, heb ik op de nieuwsgroep geplaatst. Wij als leden van de Vogelwerkgroep kunnen niet zoveel met die informatie. Het was ook niets nieuws eigenlijk en daarom besloot ik de mail nu ook maar eens te sturen naar personen en organisaties waarvan ik hoopte dat zij de problemen zouden kunnen oppakken om daar nu eens wat aan te gaan doen (bijlage 2).

Tot mijn verbazing gebeurde er dit keer ineens van alles. Radio en TV-Gelderland maakte twee dagen later opnamen en zonden dat een dag lang, ieder uur uit in het nieuws. Vara's Vroege Vogels gebruikte het weekend daarop het radiobericht in hun uitzending. Er verschenen berichten in de krant (bijlage 3) en ook daarop kwam veel respons (bijlage 4). Vooral de enorme bijval was dit keer verrassend. De reacties vanuit de bestuurskant kwamen vanuit de provincie van de Partij voor de Dieren, van Rijkswaterstaat, de Milieupolitie en in Zutphen reageerde De Stadspartij.

Het Waterschap heeft nooit gereageerd en de reactie van de Gemeente Zutphen was in eerste instantie ook van "er is niets aan de hand". Maar kort daarop veranderde er iets. Opeens was daar een stadsecoloog en het bericht dat er een nieuw groenbeleidsplan zou komen voor de Gemeente Zutphen; het beleid was immers aan een afstofbeurt toe. Om voldoende draagvlak te creëren onder de Zutphense bevolking voor een nieuw groenbeleidsplan is er een klankbordgroep opgesteld waarin verschillende organisaties zijn vertegenwoordigd, met ieder hun eigen uitgangspunten. Ondergetekende zit daarin namens de Vogelwerkgroep Zutphen.

In het eerste overleg van de Klankbordgroep Groenbeleid 2010 op 17 december werd het plangebied geschetst. Het bleek om minder dan de helft (20 km²) van de gemeente (43 km²) te gaan en er werd gevraagd naar de uitgangspunten en grondhouding van de verschillende aanwezigen, evenals de accenten die men wilde leggen, hoe zou het beleid er uit moeten zien, de uitvoering daarvan, de aanbevelingen die we hadden. Kortom teveel eigenlijk voor één vergadering. De problematiek zou ook breder gezien moeten worden dan alleen "groen". Groen heeft namelijk verschillende functies en ook de financiën voor aanleg en onderhoud moeten in de gaten gehouden worden, het verkeer, de beleving, het gebruik enzovoorts.

Dit was de reden om de uitgangspunten en aanbevelingen maar eens op papier te zetten. Daarbij is de nadruk wel komen te liggen op knelpunten, maar ook op mogelijkheden. De beschreven situaties in het rapport zijn vaak niet de directe verantwoordelijkheid van de gemeente, maar ook van particulieren of andere beheerorganisaties. Mogelijk ontstaat bij het lezen van dit rapport het idee dat het wel enorm slecht gesteld moet zijn met het groenbeheer in Zutphen. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling van deze rapportage. Zutphen heeft ook heel goede kanten in het milieu- en groenbeleid en laat ook zien met deze afstofbeurt en met de vraag naar inbreng vanuit de bevolking en van organisaties, dat het aandacht schenkt en wil schenken aan groen, natuur en milieu. Misschien kan het nieuwe groenbeleid ter zijner tijd een voorbeeld worden voor andere gemeenten in Nederland van hoe het ook kan.

Vanwege de tijdsdruk om dit rapport op tijd af te krijgen is het niet mogelijk geweest alle facetten heel uitvoerig te behandelen. Ook bestaat de mogelijkheid dat er onjuistheden in geslopen zijn. Zo moest op het laatst de paragraaf over de riooloverstort herschreven worden, nadat bleek dat de gemeente zelfs al klaar was met de aanleg van een gescheiden riool en regenwatersysteem op De Mars.... Mochten er onjuistheden instaan dan verneem ik dat graag en zal er een errata aan het document worden toegevoegd. Deze hele rapportage is te downloaden van internet vanaf de website van de Vogelwerkgroep Zutphen:

http://www.vwg-zutphen.nl/pdf/uitgangspunten_groenbeleid.pdf

Michel Klemann, 5 januari 2009

1 Uitgangspunten voor een groen beleid

1.1 Groen in Zutphen

Daar waar sprake is van gebruik en inrichting van land en water, is natuur altijd en overal van belang. Natuur is een factor waarmee rekening gehouden moet worden. Wanneer dat goed gebeurt, met kennis en inzicht in de mogelijkheden, potenties en tijd, dan blijkt natuur geen vijand te zijn maar een metgezel van onschatbare waarde en onmisbare rijkdom. Dit uitgangspunt heeft misschien enige opheldering nodig.

Heel kort omschreven, natuur is alles wat op aarde “leeft” zoals o.a. de planten, dieren en mensen. De natuur bestaat uit de onderlinge samenhang tussen soorten en individuen. Milieu is de “dode” natuur als lucht, water en bodem. Milieu en natuur beïnvloeden elkaar op aarde sterk. De natuur, waartoe ook de mens behoort, beïnvloed het milieu en vice versa. Samen zijn het dé ingrediënten waarop, waarin en waarvan wij leven en wijzelf ook onderdeel zijn.

De afgelopen tweehonderd jaar heeft er wereldwijd een ongeëvenaarde aftakeling plaatsgevonden in de natuur. Momenteel gaat deze aftakeling sneller dan ooit daarvoor. Na meer dan een eeuw van permanente uitbuiting van natuur (de graaicultuur is een duidelijk en modern woord daarvoor) is dit nu zover voortgeschreden, dat zelfs het milieu hierdoor sterk negatief beïnvloed is. De film van Al Gore had een forse impact op politiek en samenleving en er werden snel plannen uit de kast getrokken en maatregelen genomen. Ook het boek “Cradle to cradle” en de in Nederland uitgezonden documentaire daarop “Afval is voedsel” en de net gestarte financiële crisis heeft een bewustwording in gang gezet. Ondertussen is zelfs het rijke Europa nog steeds niet in staat om de achteruitgang in biodiversiteit te stoppen. Zelfs de “gewone” soorten worden zeldzaam, kijk de Rode Lijsten er maar op na. Het is duidelijk dat de manier waarop met natuur, milieu en leefomgeving wordt omgesprongen, niet meer van deze wereld en niet meer van deze tijd is. Daar moet nodig wat aan gebeuren.

Als je thuis bent in een westers land, merk je allemaal niet zoveel van die gestage aftakeling. Maar als je buiten komt of buiten leeft, dan blijkt de wereld in een ongekend snel tempo aan het veranderen te zijn. De voor mensen onmisbare natuur heeft steeds meer moeite het hoofd boven water te houden. Al tientallen jaren lang, iedere dag, óók vandaag zullen er op deze wereldbol weer enkele diersoorten en meerdere plantensoorten uitsterven. Deze soorten zijn echt *nóóit* meer terug te halen en zullen daardoor *nóóit* meer meedoen in het ecosysteem waarin en waardoor ze gevormd zijn. Hoewel het probleem al decennia lang door een kleine groep mensen onderkent wordt is er ondanks de reeds genomen maatregelen nog steeds géén kentering. Niet in Verwegistan, niet in Europa, niet in Nederland en niet in Zutphen. Het lijkt allemaal maar amper door te dringen tot degene die het plannen en uitvoeren. Internationale en nationale initiatieven zijn heel belangrijk, maar uiteindelijk zal het allemaal op lokaal niveau via beleid en uitvoering gerealiseerd moeten worden. Daarom terug naar het groenbeleid in Zutphen.

1.2 Groen in Babylonië

De Van Dale op internet geeft de volgende omschrijving voor het woord “groen”.

groen bn

1 met een kleur tussen geel en blauw: het ~e licht geven toestemming geven; de ~e partij, de ~en politieke organisatie van milieubeschermers; ~e stroom op milieuvriendelijke wijze opgewekt

2 onervaren

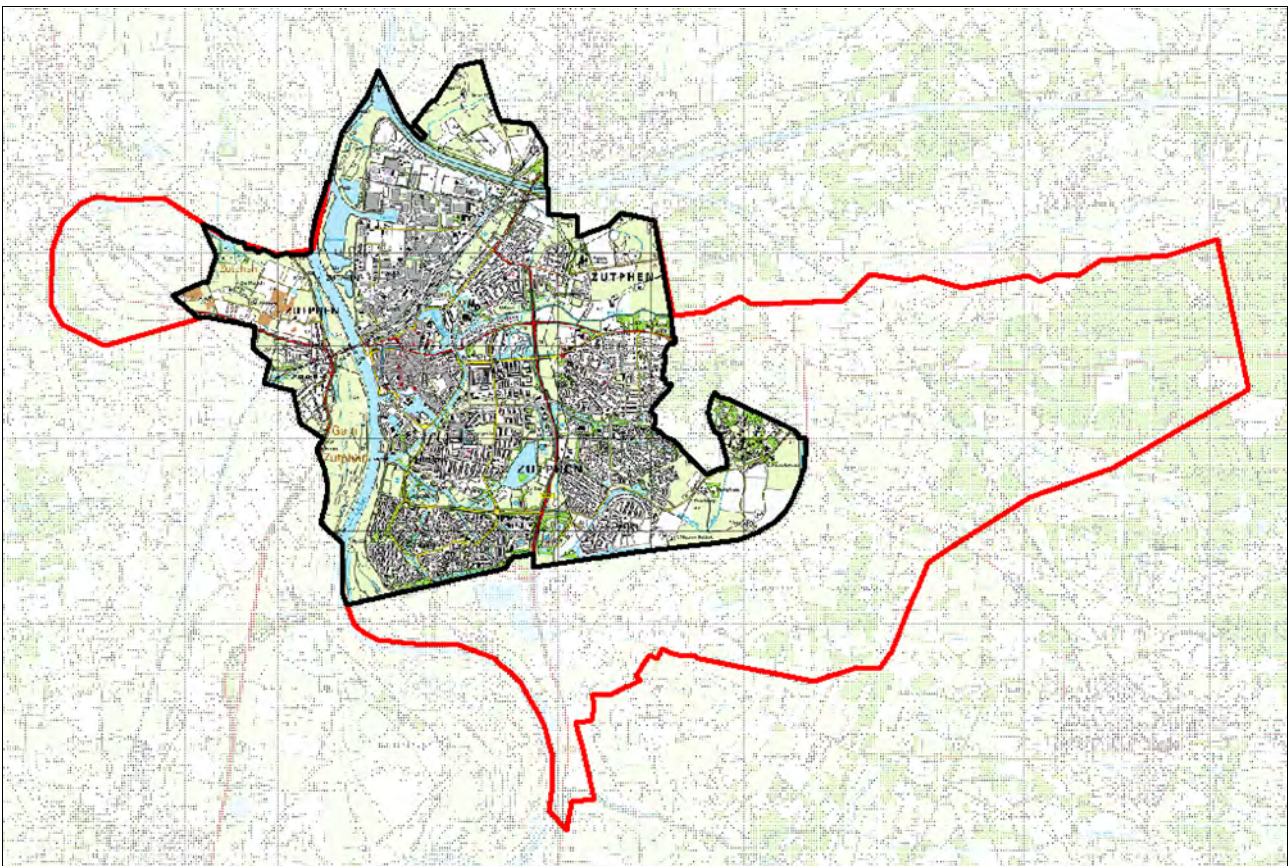
Vreemd genoeg is dit niet volledig. Wanneer men over groen spreekt, bedoelt men veel vaker de planten en vegetaties in de directe leefomgeving. Wanneer je het woord “groen” uit “groen”-beleid selecteert en kijkt wat de Zutphense organisaties als IVN, Bomenstichting en Vogelwerkgroep onder dat woord verstaan, blijkt dat breed. Behalve de groene vegetatie, vallen daar ook onder: Zwarte Bladluis, Oranje Zandoogjes, Groene

Kikkers, Goudvinken, Paarse Dovenetel, Bruine Rat, Tamme Kastanje en Paddestoelen. Het gaat niet alleen om de kleur, maar om biodiversiteit en ecologische samenhang.

Dit in volledige tegenstelling tot bijvoorbeeld veel mensen in de politiek, planologen en architecten. Daar zie je op maquettes het “groen” terug in de vorm van vervangbare boompjes, strakke graslandjes en rechte betonnen slootjes. De natuur teruggebracht tot de kleur groen en bomen gedegradet tot lantaarnpalen. Noodzakelijk voor de aankleding en neergezet als ten alle tijden vervangbaar straatmeubilair. Op hun kaarten zie je het “groen” terug als de zogenaamde “grijze” gebieden: “daar waar je nog kan bouwen”. En daar zit nu net het probleem!

1.3 Gebiedsbegrenzing

De gemeente Zutphen heeft een oppervlak van ongeveer 4300 ha. Het nieuwe groenbeleidsplan heeft betrekking op 2003 ha en dan gaat het met name om het stedelijke deel van Zutphen. De enige open en relatief weinig bebouwde delen van het plangebied zijn de uiterwaarden van de IJssel, de omgeving van de Oosterbegraafplaats en het agrarische gebied tussen Leesten en de N314 in het zuidoosten. Om wat meer inzicht te krijgen in het grondgebruik van dit gebied is de topografische informatie uit 2006 op een rij gezet. Een overzicht van het grondgebruik is terug te vinden in tabel 1 en op de kaarten in bijlage 1.



Figuur 1: Begrenzing plangebied groenbeleid Zutphen 2010 binnen de gemeentegrens

Tabel 1: Grondgebruik binnen de begrenzing van het groenbeleidsplan in ha, situatie 2006, zie ook bijlage 1

Beschrijving	Opp. in ha	Beschrijving	Opp. in ha
Agrarisch totaal	715,0	Water totaal	151,1
Gras	612,4	Oeverlijn/Landblauw	151,1
Bouwland	99,4	Wegen totaal	240,5
Boomkwekerij	2,0	Straat	126,5
Boomgaard	0,7	Fietspad > 2	27,4
Fruitekwekerij	0,5	Parkeerterrein	14,6
Bos totaal	83,1	Verh. weg lok. belang 4-7	11,5
Loofbos	81,0	Overige weg > 2	10,8
Gemengd bos	2,1	Hoofdverb. weg > 7	10,2
Overig totaal	582,4	Verh. weg lok. belang > 7	8,1
Overig (veelal erven)	565,8	Verh. weg > 7	7,8
Begraafplaats	9,5	Hoofdverb. weg 2 rijb.	6,8
Steenglooiing/krib	5,5	Verh. weg lok. belang 2-4	6,5
Zand	1,5	Verh. weg 4-7	3,6
Daken totaal	231,0	Voetgangersgebied	2,4
Huizen	143,4	Onverh. weg > 2	2,0
Groot Gebouw	65,2	Hoofdverb. weg 4-7	1,2
Bebouwd Gebied/Huizenblok	22,4	Ged. verh. weg > 2	1,0
		Grand Totaal	2003,1 ha

1.4 Werkwijze

Wanneer gesproken wordt over “Zutphen” wordt daarmee het hele gebied binnen de grenzen van de gemeente bedoeld inclusief De Hoven en de voormalige gemeente Warnsveld. Het is van belang om te weten om welk gebied het gaat en welke begrippen leidend zijn wanneer je spreekt over groenbeleid. De begrenzing van het plangebied is bekend en zoals hierboven eerder geschetst, zou het volgens ons moeten gaan over biodiversiteit en ecologische samenhang, waarbij de factor milieu ook erg belangrijk is. Deze drie onderdelen: biodiversiteit, ecologie en milieu worden meegenomen in de besprekingen welke in de volgende hoofdstukken worden besproken. Het is een flinke puntenlijst geworden welke natuurlijk nooit helemaal volledig is. Het zijn heel duidelijk aanwijsbare problemen en inzichten van hoe je beter kan omgaan met de natuur en het milieu in je eigen leefomgeving, in dit geval toegespitst op Zutphen en omgeving.



16 aug 2006. Ooievaars op weg naar Afrika: 33 van een groep van 55 boven de Zuidwijken

2 Groenbeleid in zeven thema's

Er is gestart door maar gewoon in klad de vele tientallen knelpunten en verbeter situaties in trefwoorden op te schrijven. Om het overzicht niet te verliezen zijn deze punten later verdeeld in zeven verschillende thema's. Bij een andere indeling hadden het er ook meer of minder kunnen zijn, Sommige onderwerpen vallen in meerdere thema's tegelijk maar deze indeling leek voor dit stuk de meest logische en overzichtelijke. De volgende thema's komen aan de orde: groenstructuur, maaien, bomen, water, soortbeleid, bebouwing en natuur- & milieubeleid met aansluitend in hoofdstuk 3 de problematiek uitgelegd aan de hand van foto's.

De verschillende punten onder ieder thema zijn vervolgens één voor één uitgewerkt in de vorm van een uitleg. Het aantal paragrafen is zoveel mogelijk beperkt gehouden door soms meerdere punten per paragraaf te bespreken. Het geheel geeft een beeld van de richting waarin gedacht zou moeten worden wanneer natuur en milieu in het spel zijn. De volgorde hierbij is willekeurig en niet een volgorde van belangrijkheid of prioriteit. Om een beter inzicht te krijgen in de problematiek is iedere uitleg zoveel mogelijk gekoppeld aan een lokaal voorbeeld. Dit zijn willekeurige voorbeelden van situaties waarvan er vaak meerdere aan te wijzen zijn. Bij elkaar is het een scala aan onderwerpen geworden, maar zoals in de vergadering van de klankbordgroep al werd vastgesteld, zou de problematiek breder moeten worden gezien dan alleen "groen". De ondersteunende foto's zijn vrijwel allemaal genomen binnen de begrenzing van het plangebied, een enkeling daarbuiten.



April 2006. Oeverwaluwwand bij Bronsbergen

2.1 Groenstructuur

2.1.1 Adoptiegroen

Googlen naar “adoptiegroen” levert meer dan 100 hits op van allerlei gemeenten in Nederland waarin het onderhoud van gemeentelijke groenstroken door lokale bewoners of bewonersgroepen plaatsvindt zoals daar zijn Zoetermeer, Waalwijk, Hoorn, Raalte, Maarssen, Beijerland etcetera.

Voordelen van adoptiegroen zijn o.a.

- De variatie in stedelijk “groen” neemt toe
- Er is meer zorg en betrokkenheid van bewoners met hun eigen leefomgeving
- Educatief belangrijk voor o.a. jeugd, ouders en school, want iedereen kan mee meehelpen in tuintjes in hun eigen wijk
- Kostenbesparend voor de gemeente want het onderhoud vervalt
- Beter onderhoud want de inzet van zware landbouwwerktuigen, die veel vernielen, is daar dan niet meer nodig.
- Minder afval in de plantsoenen.

Voorbeeld van één klein groenstrookje in Zutphen:

“Naast mijn huis is een groenstrook van 30 meter lang en 2,5 meter breed (75 m²). Zes jaar terug bestond dit uit struiken met daaronder veel zwerfafval en heel veel hondenstront. Niet fris, want de drollenwalm was altijd te ruiken in de achtertuin, vooral met warm weer. Er lag teveel zwerfafval en stront om dat als nieuwe bewoner op te gaan rapen en bij te houden. Na een telefoontje aan de gemeente of zij dat een keer wilde opruimen zodat ik later het afval zelf wel zou bijhouden en de hondenbezitters zou aanspreken, kwam de gemeente met de kettingzaag. Alles werd tot de grond afgezaagd waarna takken en afval bijeen gebulldozerd werden in één berg. Deze hoop werd afgevoerd en daar bleef het bij. Daarna heeft een langdurige strijd plaats gevonden met hondenbezitters om de huisdieren ergens anders te laten kakken terwijl ikzelf wekelijks al het zwerfafval verwijderde. Kort daarop kwam daar een mooie vegetatie van brandnetel, hop en bramen spontaan op. Rupsen aten zich rond aan de brandnetels. Mollen, muizen en egels hadden er een onderkomen. Door de brandnetels en bramen was er geen last meer van honden en het zwerfvuil werd regelmatig verwijderd. Sinds twee jaar echter is de strook weer in “beheer” genomen door de gemeente. Regelmatig raggen ze er van voor naar achter overheen met de grasmaaier waarbij alle vegetatie, hondendrollen en afval gehakseld achterblijven. Nooit meer bloeiende planten, geen vegetatie, geen rupsen, insecten of egels. Slechts opnieuw weer de eeuwige discussies met hondenbezitters over oude en verse hondendrollen.” Reden om daar eens wat nader naar de drie verschillende beheersmethoden van deze 75 m² groenstrook te kijken.

Onderhoud van struweel is van de drie onderhoudsmethode’s de duurste vorm van beheer en leverde hier in dit geval toch een stinkende afval-ellende op onder een monotone struikvegetatie.

Niets doen aan beheer gaf met mooie vegetatie van bloeiende planten, brandnetels, hop en braamstruweel en geen hondendrollen meer en kostte 0,0 euro per jaar. Enige zorg, een soort van adoptie, voor het terrein om het zwerfvuil te verwijderen en hondenpoepers aan te spreken was daarbij wel noodzakelijk.

Huidige maaibeleid (type gazon) kost weer geld en levert een maandelijkse vernietiging op van alle vegetatie, insecten en zoogdieren waarbij het zwerfvuil verhakseld wordt en niet meer op te rapen is. De honden zijn terug en het begint er weer naar stront te ruiken. Tel uit je winst.

2.1.2 Tijdelijke natuureservaten

Altijd en overal zijn binnen een gemeente terreinen, groot of klein waarop de bestemming niet duidelijk is omdat eerder gebruik niet meer van toepassing is. Veelal valt dit onder de categorie braakliggende terreinen. De ene keer gebeurt er weken niets op zo'n terrein, andere keren kan het jaren duren en in plaats van dat deze type terreinen opgewaarderd worden, vervallen ze al snel tot openbare stortplaatsen en crossterreinen. Deze terreinen zouden voor de periode "zolang het duurt" het label "gemeentelijk natuurterrein" kunnen dragen. Het enige wat de gemeente op die locaties zou moeten, doen is een verbod uitvaardigen op crossen en loslopende honden. Verder is het ontoegankelijk maken voor auto's (met aanhangers) van belang zodat afbraakkeukens en tegelvloertjes daar niet illegaal gestort worden en het terrein zou opgenomen moeten worden in het schema van zwerfvuilverwijdering. Op deze manier kunnen er altijd, verspreid door de gemeente, prachtige en onverwachte natuurrijke terreintjes zijn. Goed voor de natuur, goed voor leefbaarheid en het voorkomt achteraf een hoop kosten door al het illegaal gestorte afval wat zich daar langzaam maar zeker ophoopt.

Voorbeeld van één klein natuurgebied in Zutphen:

Op De Mars tussen de Pollaan en het spoor ligt zo'n prachtig stukje natuur. Vervoer van materialen naar industriegebieden heeft decennia lang plaatsgevonden via het spoor. Tegenwoordig gebeurt dat met containers op vrachtwagens. De spoorlijnen in De Mars zijn grotendeels allemaal verwijderd en zo ook daar. Wat is achtergebleven is een heel breed grindbed waarop vroeger de bielzen en sporen lagen. Het terrein heeft een oppervlak van bijna drie hectare en is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een prachtig natuurterrein met veel bijzondere planten en vlinders.



25 juli 2007. Voormalig spooreplacement tussen de Pollaan en het spoor (het gestorte afval en crossbaan staan niet op de foto's)

Tip voor beheer braakliggende terreinen in de gemeente:

- Maak een overzicht van alle braakliggende terreinen
- Verwijder daar het afval
- Maak het ontoegankelijk voor auto's om afval te kunnen storten (uiteindelijk kostenbesparend)
- Timmer een "natuureservaat"-bordje tegen een paal
- Zoek uit of er niet een subsidiepotje is voor dit type natuurterreinen dan kan het zelfs geld opleveren

2.1.3 Gronddepots

Iedere gemeente heeft altijd wel enige gronddepots. Binnen het plangebied is een gronddepot aanwezig meteen ten oosten van de vuilnisbelt op De Mars. Hierin begonnen in het voorjaar van 2008 een aantal oeverwaluwen te broeden, maar door de verdergaande afgraafwerkzaamheden is dit allemaal niet veel geworden. Slechts 100 meter ten zuiden van het plangebied, ligt de grootste berg grond. In deze zandberg bij Stokebrand heeft in 2008 een groot aantal oeverwaluwen gebroed. Verder is er al twee jaar achtereen een kolonie op de hoek van de Berkel - Afleidingskanaal, 75 meter buiten de gemeentegrenzen, in een gronddepot van het Waterschap. In 2007 was er een tevens oeverwaluwkolonie in Leesten.

Net als in H 2.1.2 al is besproken, zouden gronddepots tijdelijk kunnen worden ingezet als natuurterreintje om zo de natuur te versterken en dan met name gefocust op de oeverwaluwen. Oeverwaluwen broeden van oorsprong in stijlwallen langs rivieren. Dit biotooptype bestaat niet meer langs de IJssel. Oeverwaluwen zijn daardoor aangewezen op kunstmatig oeverwaluwwallen zoals er één is in Bronsbergen, maar ze hebben een duidelijke voorkeur voor “natuurlijke” bergen grond.

Door in maart te inventariseren waar de gronddepots binnen de gemeente zijn, kan met de eigenaren overlegd worden of het betreffende depot dat broedseizoen geschikt gemaakt kan worden voor oeverwaluwen. Het is een kwestie van een steilwand graven en enkele maanden van bescherming bieden om zo tientallen broedparen voor dat jaar weer geschikte broedgelegenheid en veiligheid te bieden. Kan het niet omdat bijvoorbeeld de grond in het broedseizoen nodig is voor werkzaamheden, dan is het van belang om te zorgen dat het gronddepot in het voorjaar géén steilwallen heeft. Op die manier kun je voorkomen dat oeverwaluwwallen worden afgegraven en dat werkzaamheden stilgelegd moeten worden omdat er onverwachts waluwen broeden. Het afgraven van grond waarin oeverwaluwen broeden is namelijk verboden en stilleggen van het werk of een boete voor het vernielen van een kolonie kan de eigenaar soms flink geld kosten.

Het jaarlijks inventariseren van gronddepots en het tijdelijk gebruiken van gronddepots voor oeverwaluwkolonies binnen de gemeente, is goedkoper dan betonnen kunstwallen bouwen. Gronddepots vragen ook geen onderhoud. Samenwerking tussen gemeente, eigenaren van depots en vogelaars in de regio is hierbij van belang en in ieders voordeel. Die oeverwaluwen komen dan vanzelf.



Oeverwaluwkolonies in gronddepots van links naar rechts: Zanddepot Stokebrandsweerd; gronddepot op De Mars; gronddepot van het waterschap hoek Berkel - Afleidingskanaal

2.1.4 Functioneel groengebruik

Wanneer je let op interacties tussen mensen en bomen, blijkt dat beperkt. De meeste bomen worden alleen benaderd door mensen met een zaag of snoeischaar. Daarna zijn het kinderen die frequent bomen bezoeken. Ze proberen erin te klimmen, maar aangezien de onderste takken meestal afgezaagd zijn, lukt dat niet of heel slecht. Bovenin de knotwilgen in het Zwanevlot zie je wel regelmatig kinderen die daar verstoppertje spelen, hutten bouwen of de hele droge binnenkant van zo'n wilg afbranden. Dat is geen enkel probleem, integendeel, het gebeurt veel te weinig. Kinderen moeten leren wat een boom is en wat een boom kan en wat daar allemaal in te vinden is. Daarvoor is het belangrijk dat ze toegang hebben tot bomen en is het van belang om niet overal de onderste takken af te zagen. Verder wordt in het najaar veel naar kastanjes, eikels en beukenootjes gezocht. Walnootbomen, hazelaars en tamme kastanjes zijn door de vruchten ook erg geliefd, evenals hulstbomen voor de takken rond de kerstdagen. Verder worden er in het voorjaar altijd bloeitakken van onder andere wilgen geknipt om thuis in een vaas te zetten. En zo zijn er meer voorbeelden van boomgebruik te verzinnen. Hetzelfde geldt voor het plukken van bloemen en het uitgraven van wilde planten voor in de eigen tuin of voor in de tuinvijver.

Misschien is het een idee om bij de kinderboerderijen en op enkele andere locaties in Zutphen, terreinen zo in te richten, dat daar van alles te "oogsten" valt voor allerlei doeleinden. Hierboven staan er al enkele vermeld, maar verder kun je denken aan het neergooien van stukken gevallen hout en boomstronken voor in de kerststal of voortuin die gratis mogen worden meegenomen, het aanplanten van fruitbomen, walnoten en tamme kastanjes en het laten uitgroeien van struwelen bramen en frambozen. Het op spelterreinen neergooien van takken en hout waarmee hutten gebouwd kunnen worden en waar kinderen "leren" fiekke te steken is ook leuk. Het is er nu te weinig en daar is "vraag" naar. Meer dan zo op het eerste gezicht lijkt. Bij Staatsbosbeheer en andere terreinbeherende instanties noemen ze dat type terrein "Speelbos". Je kan er als kind of ouder heerlijk te keer gaan.



Regels voor gebruik van het speelbos in het Noord-Hollands Duinreservaat

2.1.5 Plantsoen

Het onderhoud van plantsoenen gebeurt meestal vrij ingrijpend. Dit alles is een logisch gevolg van het uitgangspunt dat groenvoorziening onderdeel is van het straatmeubilair. Wanneer de bank versleten is gooi je hem weg en koop je een nieuwe. Met veel groen is dat al niet anders. Een “versleten” plantsoen wordt eruit getrokken en er wordt een nieuwe ingeplant. Zo’n plantsoen met struiken wordt eenvormig aangeplant met één soort struik, met een vaste in de boeken omschreven plantafstand in een strak omljnd plantbed. Wanneer het nieuwe inplanten uiteindelijk klaar is ligt daar een stukje aarde met slechts één soort struik. De bodem is van tevoren dusdanig bewerkt dat daar vrijwel geen leven meer in zit. Alle andere planten, wortels, insecten, bodemleven en bodemstructuur is eruit gefreesd. Daarna wordt om de zoveel tijd het zwerfafval en spontaan opgekomen vegetatie verwijderd en het hele plantsoen wordt gesnoeid.

Zo’n soort eenvormige aanplant is onnatuurlijk maar het streven van de natuur in variatie in structuur, variatie in soorten en aantallen kan niet worden tegengehouden. Op het moment dat de plantsoendienst de spullen aan het inpakken is, begint de natuur direct met herstelwerkzaamheden. Het gevolg is dat de ene struik snel groeit, een andere wordt opgegeten en een derde sterft gewoon af of wordt overwoekerd door wilde planten. Langzaam maar zeker wordt de bodem door het leven weer losgewerkt en neemt het aantal planten en diersoorten weer toe. Er ontstaat steeds meer variatie. Regelmatig wordt door het onderhoud geprobeerd alles weer in de vorm te krijgen van hoe het eruit zag toen het werd aangeplant. Er wordt geschoffeld, geharkt en gesnoeid en het wordt almaar moeilijker en zwaarder om het perk te fatsoeneren. Dat is het moment eigenlijk dat er weer enige natuurlijke rijkdom is teruggekomen. Het heeft meer dan tien jaar geduurd voordat het bodemleven zich had hersteld maar eindelijk leven er weer muizen, het kleeftkruid pakt de struiken in, er staan distels in bloei waarop vlinders zitten en de putters vreten de zaden ervan op. Tussen de struiken heeft zich genoeg dode vegetatie opgehoopt voor egels om er te kunnen overwinteren. Er broeden weer merels en heggenmussen in het plantsoen en daar waar de grond kaal is nemen de huismussen een stofbad.

Tijd voor het groenbeheer om het meubilair te vervangen. De hele vegetatie wordt eruit getrokken en afgevoerd. Met de grondfrees wordt de hele bodem weer open getrokken en het hele natuurlijke herstel van meer dan tien jaar wordt in een paar uur tijd ongedaan gemaakt. Alle planten en diersoorten op deze plek worden zoveel mogelijk uitgeroeid en een busje vol jonge ziektekiemvrije gekloonde stekjes wordt opnieuw op regelmatig afstand van elkaar ingegraven en we zijn weer helemaal terug bij af.

Dat dit soort plantsoenbeheer op heel kleine stukjes in de stad of op rotondes plaatsvindt valt nog te begrijpen, maar het is nergens voor nodig om dat overal te doen. Met het uitgangspunt dat natuur belangrijk is en overal aanwezig zou moeten zijn kom je, wanneer het lijkt alsof zo’n plantsoen op z’n einde loopt, tot heel andere afwegingen. Wanneer, zoals in bovenstaand voorbeeld blijkt dat struiken dood gaan, dan staan daar blijkbaar niet de goede struiken en kun je op die kale plek van 30 bij 30 cm beter iets anders neerzetten. Er is keus genoeg en vakmanschap komt om de hoek kijken. Wordt een struik overwoekerd door kleeftkruid, dan gebeurt dat maar. Kleeftkruid is een erg mooi plantje en maakt gebruik van de struik om daarin te klimmen. Dat geeft helemaal niks, daar is niets mis mee, daar is kleeftkruid zelfs voor “ontworpen”. Komt er spontaan een berk op dan laat je die gewoon staan, dan hoeft je die niet meer aan te planten. Ontkiemen er elzen of meidoorns in het gazon, dan maai je daar omheen zodat ze tot bomen en struiken kunnen uitgroeien. Is er een kale plek in het plantsoen waar mussen een stofbad nemen dan laat je dat gewoon zo. Die mussen moeten nou eenmaal ook wel eens in bad. Is er géén plek voor huismussen om een stofbad te nemen dan knip je gewoon een paar struikjes weg. Die mussen moeten inderdaad nou eenmaal ook wel eens in bad. Het enige wat je in een fors plantsoen hoeft te doen is voorwaarden scheppen voor struik- of boomvegetatie en daarbij de tussenliggende vegetatie, de dieren en het bodemleven zoveel mogelijk ontzien. Het zwerfvuil opruimen is van belang en ook is het belangrijk dat vegetatie niet op de straat gaat liggen. Of er wat gesnoeid, verwijderd of in uitzonderlijke gevallen nog wat aangeplant moet worden, moet op de locatie bepaald worden afhankelijk van de aanwezige natuurwaarden, de tijd van het jaar en de vitaliteit en kwaliteit van de bomen, struiken en andere vegetatie. De bodem waarvan de planten afhankelijk zijn moet zoveel

mogelijk ontzien worden dus nooit met een trekker eroverheen rijden en al helemaal niet frezen want dan maak je van een soortenrijke bodem een bouwput.

Dit is dus een heel andere kijk op groenbeheer dan zoals dat nu overal plaatsvindt. Het is ook goedkoper omdat nog maar zelden zwaar materieel hoeft te worden ingezet. Jonge aanplant heb je vrijwel niet meer nodig en onkruid worden opeens mooie wilde planten om te koesteren. De soortenrijkdom en het bodemleven zal toenemen en de grond wordt lossen waardoor de opnamecapaciteit van regenwater door de bodem zal toenemen. Plantsoenen zullen ook heel gevarieerd worden want op zandbodems zal de vegetatie er anders uit gaan zien dan op kleibodems, op vochtige plaatsen weer anders dan op droge plaatsen en in de schaduw van een flatgebouw groeien weer heel andere planten dan aan de zonkant van een flatgebouw. Nu wordt met veel geld en met man en macht, met zwaar materiaal tegen de natuur gevochten zonder dat het iets oplevert. Tenzij je planten en dieren slechts als meubilair blijft zien.



1 aug 2007, koninginpage in een plantsoen in Stokebrand. Als gevolg van het huidige maaibeeld is het vrijwel onmogelijk voor deze zeldzame vlindersoort om in Zutphen als pop te overwinteren.

2.2 Maaien

2.2.1 Maaien.....

In ver vervlogen tijden werden in de hooimaand juli vegetaties gemaaid voor hooiwinning. Een vegetatie maaien voor hooiwinning, nog kledder van de ochtendmist, doe je natuurlijk niet, want dat hooi moet droog. Er werd pas gemaaid wanneer de vegetatie hoog en droog was; overdag op de zonnige dagen in juli of vaak zelfs nog later in augustus. Dit had voor de natuur als voordeel dat vliegende insecten konden wegvliegen en planten zich nog konden voortplanten door middel van zaad. Van het zaad profiteerden tal van dieren als mieren, muizen en patrijzen. Veel dieren konden weggelopen en gedurende de warmte van de dag nieuwe schuilplaatsen opzoeken. Vogels profiteerden van het grote aanbod aan wegkruipende beestjes door zich eens flink vol te eten. Het hooi lag ook een tijdlang te drogen voor het werd verwijderd.

Hoe anders is dat deze decennia! Echte hooipercelen met bijbehorende fauna bestaan eigenlijk niet meer in Nederland. Ook niet in natuurgebieden. Bij het meest uitgebreide gesubsidieerde weidevogelbeheerspakket mag je na 23 juni al maaien. Her en der worden nog stukjes Nederland of bermen beheerd als “hooiland” maar door de andere manier van werken kun je amper nog over hooiland spreken. Maaiwerkzaamheden worden tegenwoordig uitgevoerd door veelal loonwerkers en die maaien tegenwoordig bijna de klok rond, met grote snelheid, met razende klepelmachines of cyclomaaiers en heel zware trekkers. Maaien van gras of het oogsten van gewassen in de nacht bij fel trekkerlicht is een heel “normaal” verschijnsel geworden. Het rigoreus maaien van vegetaties zien we ook in Zutphen. Er wordt te vroeg in het jaar gemaaid, veel insecten zijn in mei en juni nog bezig met de metamorfose en veel planten staan nog niet of net pas in bloei. Er wordt onafhankelijk van het type weer, veel te vroeg op de dag gemaaid wanneer het gras nog nat is en libellen en vlinders nog in de grashalmen hangen en niet in staat zijn weg te komen.

Veelal blijft het niet bij één keer maaien per jaar maar gebeurt dit meerdere keren per jaar. Het toppunt is het klepelen, waarbij echt alles tot en met het wortelbed met een soort blender tot pulp wordt vermalen. Recent is daar een nog dramatischer apparaat voor uitgevonden. Dit ding klepelt tot aan de zwarte grond alles wat er aan leven in bermen en greppels te vinden is tot prut en dit materiaal wordt met alles wat verder nog loszit, tot en met het laatste insect, door een enorme stofzuiger meteen in een aanhanger gezogen en afgevoerd. Alleen de meest extreme levensvormen overleven dit type van groenbeheer.

En niemand heeft mij ooit duidelijk kunnen maken wat daarvan de functie is. De kosten van de tientallen kilometers wegbermen en greppels in Zutphen die zinloos op wat voor manier dan ook gemaaid worden, moet enorm zijn. Het zou heel zinvol zijn de jaarlijkse kosten per jaar van iedereen die aan het maaien is in Zutphen; particulieren, Rijkswaterstaat, Provincie, Gemeente, Staatsbosbeheer, op een rij te zetten. Mochten die gezamenlijke kosten niet te achterhalen zijn, dan is een berekening op basis van het aantal kilometers en oppervlakte ook een optie. Samenvattend is de manier waarop in Zutphen vegetaties gemaaid worden funest

voor de natuur in de aller breedste zin van het woord. Het maaien gebeurt te vroeg in het seizoen, te vroeg op de dag, te vaak in het jaar, te laag bij de grond en met te zware machines.



‘S ochtends als het maaien begint zijn dagvlinders nog in rust

2.2.2 Niet maaien in broedseizoen

Het lijkt een ingetrapt deur maar helaas is dat niet zo. Wanneer terreinen worden gemaaid in het broedseizoen, worden nesten van broedende vogels om zeep geholpen. Het gebeurt al jaren op grote schaal in heel Nederland, agrarisch gebied of niet, inclusief in veel natuurterreinen. Het afgelopen jaar zijn ook in Zutphen, middenin het broedseizoen, weer heel veel terreinen gemaaid. Broedvogels en hun nesten zijn in Nederland bij de wet beschermd. Wanneer oevers en plantsoenen gemaaid en gekapt worden in het broedseizoen worden ook nesten en eieren vernield. Het excuus wat soms wordt aangevoerd is dat er van tevoren gekeken wordt of er broedvogels in zitten. Dit een schijnargument. Het afzoeken van een paar 100 meter rietkraag op broedvogels duurt een halve dag en dan heb je nog niet alle nesten gevonden. Zo intensief wordt niet gezocht en er is een ernstig gebrek aan kennis op dit vlak.



Iemand die in het broedseizoen de rietkragen kapot maait zit fout: Zitten er vogels te broeden, dan worden door het maaien alle nesten met eieren en jongen gesloopt.

Beweert het persoon op de trekker dat er gezocht is naar nesten, maar niets is gevonden, dan is er niet goed gezocht. Broeden er echt geen vogels meer in de rietkraag, dan wordt het beheer verkeerd uitgevoerd.

2.2.3 Maai een terrein nooit helemaal

Wanneer je in de bijlage een blik werpt op de kaart met wegen, dan geeft dit een mooi beeld van hoe het plangebied is opgedeeld in allemaal vakjes welke door wegen gescheiden zijn. Het gros van die wegen hebben stoepanden en straatputten aan de rand en alles wat klein is en niet kan vliegen en lopend van het ene vakje naar het andere vakje wil, overleefd dat waarschijnlijk niet. Wanneer er gemaaid wordt, worden momenteel terreinen meteen helemaal, maar dan ook echt helemaal gemaaid en tot in de hoekjes leeg geveegd. Op die manier breng je een ecosysteem of biotooptype (hoe klein ook) terug naar af. Alle vegetatie wordt verwijderd en van de bovengrondse insecten blijft hooguit enkele procenten leven. Sommige soorten zullen na het maaien helemaal verdwenen zijn en moeten het gebied opnieuw koloniseren wat soms jaren kan duren of gewoon helemaal niet meer gebeurt.

Mocht het om dringende redenen nodig zijn een gebied ergens in het jaar te maaien, dan is het verspreid laten staan van een flink deel, bijvoorbeeld enkele tientallen procenten of meer van het oppervlak, erg belangrijk. Zo worden soorten welke zich moeilijk over afstanden verplaatsen niet meteen uitgeroeid op die locatie. Maaien is al een enorme aanslag op de biomassa van de betreffende plek, maar wanneer de biodiversiteit ontzien kan worden is het zeer de moeite waard daar rekening mee te houden.

2.2.4 Voedselrijke bermbodems vervangen door zandbodems

Zo af en toe gaan er bermen op de schop. Iedere berm komt wel om de zoveel jaar aan de beurt. Er worden dan of nieuwe stoepanden neergelegd of het gaat om nieuwe ondergrondse bekabeling voor het een of het ander. Bermen kunnen door inspattend voedselrijk regenwater (lees wegsputtend water van auto's) in de loop van de jaren behoorlijk voedselrijk worden. Dit proces wordt versterkt wanneer het bermbeheer bestaat uit het meerdere keren per jaar klepelen daarvan.

Bij Stokebrand ligt een enorme berg zand. De zandprijs is door de financiële crisis flink gekelderde dus die berg ligt er nog wel even. Misschien is het een optie om wanneer er bermen onderhanden worden genomen,

de toplaag van de berm af te dekken, op te vullen of te vervangen met dit voedselarme zand. Hierdoor zal in die bermen een voedselarme situatie ontstaan, wat een traag groeiende lage vegetatie oplevert. De rand langs het asfalt hoeft dan minder gemaaid te worden. Wanneer deze bermen niet worden ingezaaid met zinloos gras ontstaan hier vanzelf een lage kruidenrijke vegetaties welke nooit of zelden een maaibeurt nodig hebben en dat is kostenbesparend.

2.2.5 Genoeg is genoeg; teveel is teveel

Bermen van wegen en dan vooral in het buitengebied hebben een bepaalde breedte. Iedereen begrijpt dat het onhandig is wanneer bermvegetatie op het asfalt komt te liggen. De witte belijning verdwijnt dan onder het groen, de weg wordt “smaller” en uitwijkmanoeuvres worden gevaarlijk. Het maaien tot zo’n 60 centimeter van het asfalt af is te verantwoorden, maar zo wordt er niet gemaaid. Maaimachines hebben een enorme omvang en die omvang wordt ten volle “benut”. Wanneer er 60 centimeter bermvegetatie weg moet, wordt toch de volle omvang van het meer dan twee meter brede maaiparaat gebruikt met als gevolg dat grote oppervlakten vegetatie en heel veel dieren in de cyclomaaier verdwijnen. Vegetaties zijn vaak na een maaibeurt tot ver in de bermgreppels vernield. Het is te vergelijken met wanneer een schilder bijvoorbeeld de opdracht krijgt een deurpost te verven en omwille van de snelheid de grootste verfroller daarvoor gebruikt die hij in voorraad heeft. Na het schilderen van de deurpost zit alles rondom de deurpost onder de verf. Niemand zou dat accepteren van een schilder. Waarom wordt dat wel geaccepteerd van een loonwerker op een cyclomaaier? Of ligt het soms in de vage omschrijving van de werkzaamheden?

Bij het uitbesteden van maaiwerkzaamheden moet heel precies worden omschreven hoe ver vanaf het asfalt of slootkant er gemaaid moet worden, en wanneer en hoe vaak er gemaaid mag worden. Een goede onderbouwing van het waarom en het wanneer maaien op de betreffende locatie is nodig. Het steeds opnieuw stellen van die vraag kan veel zinloos maaien voorkomen waarmee veel geld en natuur gespaard kan blijven. Daarnaast kan voorkomen worden dat zware trekkers met de wielen door de berm gaan rijden en de dieren pletten en de berm beschadigen. Dit gaat nu op grote schaal en in de gehele gemeente, door alle terreinbeheerders totaal verkeerd en er wordt met hoge kosten ontzettend veel natuur zinloos vernield. Soms kan maaien een noodzakelijke vorm van destructie zijn, maar beperk dat dan tot de écht noodzakelijke plaatsen.



De prachtige maar zeldzame Greppelsprinkhaan is vaak slachtoffer van het zinloze maaien.

Uitzonderingen zijn er ook hier. De asfaltweg van Den Elterweg, vanaf café Den Elten tot aan het gemaal bij de Baakse Beek is in de maanden juni tot en met september een slachtoffer van ongeveer twee kilometer..

In de genoemde periode is het maaien van Nederland in volle omvang begonnen. Ook is dit de beste periode voor insecten. De bermen daar worden door Rijkswaterstaat of Provincie natuurvriendelijk onderhouden en met het gevolg dat hier veel bloeiende planten staan. Mede door het maaien elders, waardoor veel bloeiende planten verdwijnen, treedt langs Den Elterweg concentratievorming op van vlinders, hommels, bijen, libellen etcetera die op de bloeiende planten afkomen. Door de ligging, hoog

in het landschap en door het voortrazende verkeer zijn er zelfs bij windstil weer, permanent rukwinden. Hierdoor worden insecten constant over het asfalt geblazen en doodgereden. De hoeveelheden dagvlinders en bijen die hier op voorruiten te pletter slaan zijn enorm. Wanneer deze bermen nog maar de enige plaats in de omtrek is met veel met bloeiende planten, zou het wegmaaien van deze laatste bloeiers de insectenfauna zeer ten goede komen.

2.2.6 Vegetatie rond palen en bomen laten staan

Een veel voorkomende activiteit in het groenbeheer is het gebruik van de bosmaaier. Alle palen in de gemeente, verkeersborden, bomen, hekwerkjes, speelwerktuigen, paaltjes in de straat, hagen, stoplichten, masten noem maar op, alles wordt één of meerdere keren per jaar met de bosmaaier bewerkt om zo de groei van wilde planten aan de voet van het object de kop in te drukken. De enige zinvolle reden voor deze activiteit die er te bedenken is, is netheid. Dat dit gebeurt op een verkeersplein of in woonwijken valt te verdedigen. Helaas is het ook onder bomen, in plantsoenen en in het buitengebied steeds meer de gewoonte geworden om alles met de bosmaaier te bewerken. Hoe klein deze stukjes groen ook zijn, er staan vaak bijzondere planten en het zijn vaak de enige planten die in bloei komen omdat een cyclo- of gazonmaaier er niet bij kan. Je kan op die kleine plekjes ook niet met een trekker rijden, dus de bodem blijft hier redelijk intact waardoor bodeminsecten zich hier kunnen terugtrekken. De hoeveelheid insecten waar het hier om gaat is misschien niet veel, maar de aanwezigheid van de kleine plukjes groen komt de biodiversiteit wel ten goede.

Een andere groep dieren die gebruik maakt van de plukjes groen onder lantaarnpalen zijn nachtvlinders. Deze worden 's nachts aangetrokken door het licht en blijven daar net zo lang rondjes draaien en tegen de lampen aanvliegen tot ze versuft op de grond vallen. Een kleine hoeveelheid vegetatie onder zo'n lantaarnpaal maakt dat vlinders zich daar dan veilig en onzichtbaar kunnen terugtrekken.

Vegetatie aan de voet van bomen en palen kan zelfs bewust worden ingezet op plaatsen waar veel honden op drie poten gaan staan. De levensduur van lantaarnpalen waar dagelijks honden wildplassen wordt door de agressiviteit van de urine bekort. Of bomen voor- of nadeel hebben van dagelijks een liter hondenpis weet ik niet, maar gezien de zouten die daarin zitten, lijkt het me op den duur toch een aanslag op zo'n boom. Het gaat immers op jaarbasis om forse hoeveelheden. Wanneer aan de voet van bomen een flinke pol opgaande vegetatie staat, kan de negatieve invloed van de hondenpis tegen de stam beperkt blijven.

In bomen leven veel insecten. Een deel van die insecten leven als larf van boombladeren. Wanneer ze zich willen verpoppen doen een aantal soorten dit in de vegetatie onder de boom of in de grond onder de boom. Wanneer daar geen plaats voor is omdat de bodem verdicht is of vegetatie ontbreekt, kan het insect zijn metamorfose niet afmaken. Een flinke pol vegetatie zou kunnen helpen.

Toegespitst op het groenbeleid in Zutphen zou het zinvol zijn om duidelijk te omschrijven welke objecten waarom en wanneer met de bosmaaier behandeld moeten worden. Wanneer er enige duizenden paaltjes en hekken niet meer bewerkt hoeven te worden levert dit een forse besparing in tijd en geld op en de natuur is erbij gebaat.

2.2.7 Verbreden in plaats van uitschrapen

Een veel gehoord excuus waarom greppels en sloten soms meerdere keren per jaar gemaaid worden is dat het water door moet kunnen stromen. Greppels en sloten worden daarom vaak tot en met de bodem echt helemaal leeg geschrapt en dat is zeker niet overdreven. Daarmee wordt bijna alle biomassa verwijderd en het terrein teruggebracht tot een biotoop met vrijwel alleen pionierssoorten. De biodiversiteit wordt dan ernstig geweld aan gedaan.

Ook bij deze vorm van groen- of waterbeheer wordt geen enkele rekening gehouden met natuur. Hierboven een foto van zo maar een sloot op het bedrijventerrein De Mars. De vegetatie is vanaf de bodem tot en de met de hele omgeving kaal. Alles is verwijderd. Op de voorgrond is te zien hoe een laatste mol gelukkig alweer druk bezig is de bodem te herstellen, te draineren en zo een los zaaibed voor planten te maken evenals schuilgelegenheid voor kleine bodemdieren. Maar de hele actie van maaien en weghalen ziet er erg zinloos en troosteloos uit.



Leeg geschraapte sloot in De Mars

Dit soort kleine stukje worden vaak meerdere keren per jaar helemaal leeg geschraapt. Door de vermenging van zwerfvuil met het maaisel, is het niet als compost te verwerken maar moet het duur als afval worden afgevoerd. Dit gebeurt jaar in, jaar uit en op teveel locaties waar dit ook anders kan.

Wanneer deze sloot veel breder wordt aangelegd, en die ruimte is hier, dan is maaien niet nodig. Het terrein hoeft alleen maar opgenomen te worden in “zwerfvuilverwijdering” en verder hoef je hier jaren achtereen niets te doen. Wanneer er besloten wordt om bomen en struiken niet te laten groeien in de greppel, is om de vijf jaar er voor een deel doorheen voldoende (nooit alles tegelijk verwijderen). Dat kan dan, bij voorkeur zelfs, handmatig door de bomen en

struiken uit de greppel te halen en bovenop de greppelrand te laten liggen.

Op deze plek en op heel veel andere plekken is ruimte genoeg om maaien te voorkomen. Ander beheer en niet meer drastisch maaien kan heel veel geld opleveren. Wanneer slechts een deel van de huidige kosten geïnvesteerd wordt om daarmee op die plaatsen wat vaker zwerfafval te verwijderen, ontstaan door de hele gemeente mooie kleine natuurterreintjes en daar is alles en iedereen bij gebaat. De rest van het geld kun je in je zak steken.

Een inventarisatie van alle sloten en greppels in het plangebied waarbij de mogelijkheid van verbreding en niet maaien wordt onderzocht, zou een zinvolle actie zijn en betaalt zichzelf terug.

2.2.8 Maaien boven de grond

Verspreid door Zutphen worden soms flinke oppervlakten gemaaid om uiteenlopende redenen. Dit gebeurt met de cyclomaaier welke zo is afgesteld dat planten vlak boven de bodem worden afgemaaid. Die afstelling ten opzichte van de bodem kan ook anders namelijk een flink stuk boven de bodem. In een vegetatie zit het grootste deel van alle biomassa net boven en net onder het bodemoppervlak. Wanneer de cyclomaaier zoals gewoonlijk laag is afgesteld, ga je dwars door het grootste deel van de biomassa heen waardoor alles wordt gedood.

Wanneer de cyclomaaier wordt afgesteld op 30 centimeter boven de bodem zal het aantal gedode dieren drastisch afnemen. Het gaat daarbij om bijvoorbeeld: nesten van weidemieren, sprinkhanen, egels, jonge hazen, nesten van op de bodem broedende vogels, kevers, muizen en hun nesten, huisjesslakken, een deel van de rupsen, alle amfibieën en noem maar op. Wanneer een terrein grootschalig gemaaid wordt, moet altijd in gedachte worden gehouden dat al deze diergroepen daar een plek hebben en daar ook een plek behoren te houden. Een cyclomaaier afgesteld op bodemhoogte is in dat geval een zinloze natuurvernieler.

Tip voor wanneer gemaaid wordt in het kader van de distelverordeningen. Om verspreiding van distelzaad te voorkomen worden veel distelvelden gemaaid. Helaas, want distelvelden behoren tot de insectenrijkste biotopen in Nederland. Wanneer dit maaien op bodemhoogte plaatsvindt, worden veel dieren gedood, maar je ziet ook dat het distelzaad daarna keurig kan afrijpen in de zon, waarna het jaar daarop weer heel veel distels opkomen. Wanneer je distelvelden maait, en je doet dit op 50 centimeter hoogte, dan vallen de zaaddozen naar beneden op de grond waar ze in de schaduw van de planten en op de vochtige bodem blijven liggen. Hierdoor kunnen ze niet rijpen en zullen weggroten waardoor het aantal distelzaden fors zal verminderen.

2.3 Bomen

Iedereen die wel eens een science fiction film heeft bekeken weet wat voor rare wezens er allemaal gecreëerd worden in de fantasiewereld van Hollywood of Bollywood, maar de meest vreemde wezens zijn vlak bij huis te vinden. Bomen zijn echt vreemde wezens. Tientallen jaren, soms eeuwenlang staan ze op dezelfde plek en hoe ouder ze worden, hoe belangrijker en invloedrijker voor de omgeving. Een boom is in staat om met behulp van hun tientallen meters lange wortels allerlei voedingsstoffen van ver en soms heel diep uit de bodem los te weken voor zijn eigen opbouw. Een boom creëert een eigen specifiek microklimaat om zich heen. De waterhuishouding (vochtigheid) van de bodem is anders dan een eind verderop. De wind wordt er gedempt en het water en stof uit de lucht wordt opgevangen en valt uiteindelijk onder de boom. De temperatuur bij een boom is anders dan in het open veld, een boom levert schaduw en voedsel voor andere planten en dieren in de vorm van bladeren, vruchten, zaad en dood hout. Er groeien schimmels en korstmossen op en veel dieren en planten zijn direct of indirect afhankelijk van de invloedssfeer van de boom, dood of levend.

2.3.1 Onderhoud van bomen

Bij het onderhoud van bomen zie je veelal hetzelfde beeld. Één rechte stam omhoog en vanaf vier tot zes meter boven de grond verschijnen de eerste takken. Wanneer een boom een dubbele kroon dreigt te krijgen wordt er één kroon verwijderd, wanneer een boom scheef groeit wordt die weer in “de vorm” gezaagd en alle dode takken worden verwijderd. Hoe hoger de boom, hoe hoger de boom wordt “opgesnoeid” waarbij dus de onderste takken worden verwijderd. Zieke bomen worden omgezaagd nog voor ze dood zijn. Bomen met veel schimmels op de stam idem evenals grote bomen die door wind of bliksem hun kroon hebben verloren. Wanneer een boom scheef gaat door harde wind en om lijkt te gaan vallen, gaat ook meteen de kettingzaag erin. De boom gaat plat waarna met een stronkenfrees en veel lawaai de laatste resten hout uit de grond verwijderd worden. Het gat wordt gevuld alsof er nooit een boom geweest is. Dit is alles een logische consequentie van het uitgangspunt dat een boom slechts straatmeubilair is. Uitgangspunt van meneer A.

Meneer B. echter hanteert een ander uitgangspunt en zijn beheer van bomen is daarom heel anders. Een boom is een belangrijk onderdeel van het ecosysteem, ook in de stad. Vanwege de omvang, vorm, hoogte, leeftijd, ontoegankelijkheid etcetera beïnvloedt de boom direct zijn omgeving en hoe groter de boom, hoe verder zijn invloed reikt. Een boom in zijn groeifase stelt eigenlijk niet zoveel voor, maar is als straatmeubilair het ideale “model”. Stevig de lucht in met een rechte stam en een volle kroon zonder dood hout. Na de groeifase omhoog, bereikt de boom een nieuwe fase van groei in de breedte. Meneer A. kijkt angstvallig omhoog om te zien of er geen takken dreigen te breken terwijl meneer B. genoegzaam kijkt naar de volwassenwording van de boom. Hij kijkt naar de hoge nesten van de roeken en eksters die zich bovenin bevinden. Een paar spechten hebben een nesthol uitgehakt en onder aan de voet kruipen enkele houtmieren in en uit de stam.

Tien jaar later werd deze boom door meneer A. omgezaagd. Het gevaar van vallende takken vond die te groot geworden en de boom werd door hem ziek genoemd. Aan de voet van de boom groeiden namelijk allemaal griezelige houtzwammen. Het kostte met de hoogwerker en kettingzaag een halve dag werk om al het hout te verzagen en af te voeren. In het fietspad waar de zware boom op gevallen was, zat een diepe deuk en een tiental straattegels bleken gebroken. Dat zou later allemaal weer hersteld worden.

Het begint nu toch echt wat te worden dacht meneer B. Twee dikke stromen houtmieren liepen tot bovenin de boom om zich tegoed te doen al alle zoetheit van de bloemen en zoete uitwerpselen van de bladluizen. Dit jaar zaten er al veertien roekennesten in de boom. Daaronder, in het oude nest van de spechten, woonden een paar kauwen en er zaten enkele paartjes in de ingerotte onderste dikke takken van de boom. Aan de voet groeide een klimop met kleine blaadjes razendsnel langs de stam omhoog.

Weer tien jaar later reed meneer A. Langs de plek waar de boom had gestaan. “Misschien moet hier maar weer een nieuwe aanplant komen” dacht hij.

Meneer B. keek omhoog. De roeken zaten er niet meer, maar tegen de stam aan, in de dichte klimopbegroeiing die langs de stam en over de dikke takken groeide, bewoog iets. Het bleek een buizerdnest met daarop één jong! En dat in de stad! Er lag heel veel stront onder de boom enkele blauwe reigers. Deze sliepen hier op de dikke kale dode takken en stonden, wanneer de zon opkwam, meteen in het zonlicht. De houtmieren leken te zijn verdwenen. De barst was opengehakt door spechten en uit het gat vlogen nu hoornaars in en uit, de nieuwe bewoners van de holle stam. Onder de boom lagen een paar dikke takken op de grond. Deze waren eruit gewaaid met de laatste storm. Één dikke tak hing nog. Deze werd vastgehouden door de hederas alsof die er geen afscheid van kon nemen. Meneer B. sleepte de beide dode takken tot aan de voet van de boom. Daar mochten ze blijven liggen.

Vijf jaar later kwam meneer A. in zijn auto aanrijden met in de aanhanger een hele bos jonge boompjes. Op elke dertig meter na elkaar kwam er één langs het fietspad en ze kregen allemaal twee boompalen en een grondbuis. “Dat ziet er weer netjes uit” dacht A.

Meneer B. zette zijn fiets tegen de restanten van de ingezakte boom en bekeek het eens allemaal. Er lag veel hout op het fietspad wat verwijderd moest worden. Daar lag die dan na al die jaren. De enorme omvang van het holle skelet was indrukwekkend. Het zou een mooie woning voor een marter kunnen zijn dacht hij. Een drie meter hoge zwartgroene stronk stak nog uit de grond en was begroeid met heldergroene mossen en duizenden heel kleine witte paddestoeltjes. Wat er op het fietspad aan hout en takken lag, werd aan de kant geschoven en het zwerfafval werd meteen bijeen geraapt en meegenomen.

Meneer B. was blij met zijn boom. Tussen de takken op de grond kwamen alweer enkele jonge scheuten omhoog maar het was niet te zien of dit nu worteluitlopers of zaailingen waren. “Ik ben benieuwd” dacht B.

2.3.2 Dode bomen

Wanneer een boom afsterft wordt al het materiaal waaruit de boom in decennia is opgebouwd weer langzaam afgebroken. Op dat moment breekt een heel nieuwe fase aan ten opzichte van zijn omgeving. De afbraak van een boom gaat heel anders dan het afbreken van een gebouw als Reesink en ook het materiaal krijgt een betere bestemming. Het afbreken van een boom duurt lang en het materiaal waaruit die bestaat dient tot voedsel voor andere planten en dieren. Behalve het aanleveren van een permanente stroom voedsel, zorgt een boom bij het afsterven voor veel structuur en microbiotopen op een klein oppervlak. Onder de grond lossen de wortels op en dit creëert een uitgebreid netwerk van gangen waarin de dieren die in de grond leven voedsel en leefgebied vinden. Insecten openen de aanval op het dode hout. Verschillende soorten houtverwerkende keverlarven vreten gangen in de stam en de takken. Weer andere soorten leven in die gangen of achter de loszittende schorsplaten. Vogels, spitsmuizen en sluipwespen maken gebruik van het grote aanbod aan insectenlarven die in het hout leven. De holtes in de dode boom worden steeds groter en nadat er eerst mezen in een gat kunnen broeden, kan wanneer doordat het gat steeds groter groeit, daar later een spreeuw in broeden, weer later een paar kauwen en nog later een bosuil en daarna bijvoorbeeld een marter of een groep rosse vleermuizen. Jaar na jaar kunnen die natuurlijk holtes bewoont zijn afhankelijk van het stadium waarin de boom verkeerd. De omvang van de holtes die er in zo'n stam zitten, zijn langdurig de woningen van verschillende soorten dieren. De biomassa van de boom gaat uiteindelijk door de jaren heen vrijwel volledig over in de biomassa van alles wat er van zo'n boom leeft. De duizenden kilo's hout worden zo via via uiteindelijk omgezet in nog veel meer duizenden kilo's insecten, mieren, vogels, planten en zoogdieren en zo is het een ecosysteem op zich.

Helaas gebeurt dat in Nederland zelden en in Zutphen is het al niet anders. Ik zou geen plek in de regio Zutphen kunnen aanwijzen waar een oude boom van meer dan 200 jaar is doodgegaan die de kans krijgt om volledig te absorberen in de levende wezens in en rondom die boom. Dode bomen worden te snel weggehaald zowel in het stedelijk gebied als in het buitengebied en ook in de natuurreservaten in de regio zijn in 2008 weer massaal dode bomen vlak boven de grond afgezaagd terwijl er geen enkel natuurfragment te verzinnen is die zoveel leven creëert als een dode boom. Wat zou er bijvoorbeeld mooier zijn op een

begraafplaats dan een oude dode boom die leven creëert. Een passender stuk straatmeubilair met zoveel symboliek op een begraafplaats, kun je toch echt niet verzinnen. Maar zelfs op begraafplaatsen of in natuurterreinen krijgen dode bomen amper respect en bij de eerste tekenen van ziekte gaat de kettingzaag erin en komt de stronkenfrees erbij om al het leven wat die boom nog te bieden had in één ochtend af te breken en als duur afval af te voeren.

De enige zinvolle reden die er misschien te verzinnen is om dode bomen in parken en plantsoenen te verwijderen is gevaar voor afvallende takken. Wanneer de kop van de boom of de dode takken eraf dreigen te vallen, kun je die er altijd nog af zagen waarna een dode boomstam nog jaren tot tientallen jaren een karakteristiek stuk straatmeubilair kan zijn die veel leven kan bieden aan de omgeving.



Aan de functie die zieke of dode bomen hebben op de natuurlijke omgeving wordt op dit moment in het groenbeheer geen enkele zorg besteed.

3 mei 2008. Dode beuk nabij de Ooyerhoek; deze boom kan nog zeker 25 jaar meedoen!

2.3.3 Opheffen beukenwal Stuitgebied

Goedbedoelde projecten kunnen soms jammerlijk mislukken. Een heel mooi voorbeeld daarvan is te vinden in de zuidelijke berm van de N314 tussen de wijk Leesten en het Stuitgebied. Over een lengte van ongeveer 3,5 kilometer zijn daar jonge beuken aangeplant om ter zijner tijd een mooie brede beukenhaag te vormen. Ze staan daar drie rijen dik en de afstand tussen de beukjes is ongeveer vier meter. Totaal zijn daar naar schatting 2500 beuken geplant. Bij zo'n grote afname krijg je vast wel korting, maar de kosten van aanplant en onderhoud moeten in de vele tienduizenden euro's hebben gelopen. Het oppervlak van het gebied waarin de boompjes staan bedraagt naar schatting vijf hectare. Dit hele gebied wordt jaarlijks gemaaid en daar gaat het helemaal fout.

Beuken kunnen groeien op heel droge bodems zoals op de Veluwe en ook op heel natte kleibodems zoals in Amelisweerd in Utrecht. Op de Veluwe wortelen de bomen heel diep op zoek naar water en in Amelisweerd, waar de bomen op de natte klei van de Kromme Rijn staan, wortelen ze heel ondiep. Langs de N314 is het ook nat en ook daar wortelen de beuken ondiep. De beuken zouden het best goed kunnen doen als ze maar met rust werden gelaten. Om overwoekering door elzen te voorkomen wordt het hele gebied jaarlijks met grote trekkers gemaaid. Als gevolg van de natte bodem zakken de zware trekkers daarin diep weg, waarbij de ondiepe wortels van de beuken geplet worden en vervolgens wegrotten. En ieder jaar opnieuw wordt er gemaaid in het broedseizoen. Vegetaties worden vernield, insecten, vogels en zoogdieren worden om zeep geholpen en de ondiepe wortels van de beuken worden, ieder jaar opnieuw, tot vezels geplet. Logisch dat er ondertussen al flinke gaten zijn geslagen in de aanplant en als er maar lang genoeg mee doorgegaan wordt zal amper een beuk dit overleven.

Een goedkope oplossing voor het ecologische en financiële probleem ligt voor de hand door met ingang van 2009 de hele strook vanaf Den Elterweg tot aan de Vordenseweg niet meer te maaien en alle bomen die daar opkomen gewoon te laten groeien. Daarmee wordt in ieder geval een groter aantal beuken gered en samen met de elzen die daar opkomen zullen ze de komende jaren een hele mooie boomwal kunnen gaan vormen. Kostenpost van het onderhoud van dit alles is dan 0,0 euro per strekkende kilometer in plaats van de



6 juli 2008. Zicht op de kwakkelende en net gemaaide beukenwal langs de N314 vanaf Den Elterweg

duizenden euro's per jaar wat het nu kost, direct en indirect. Vegetatie, vogels, zoogdieren en insectenfauna zouden er ook bij gebaat zijn wanneer gestopt zou worden met maaien en het platdrukken van de bodem.

Wanneer deze bomenwal een fikse hoogte heeft bereikt, zal het ook onderdak kunnen bieden aan een schitterende roekenkolonie van honderden broedparen. Voor Roeken is zo'n bomenstrook ideaal. Illegale afschot door jagers is moeilijk langs een snelweg, maar mocht het toch gebeuren, dan kun je snel de woonwijk invluchten. Door de stadsverlichting heb je als roek ook 's nachts goed

zicht op wat er beneden gebeurt en foerageergebieden in het Stuitgebied zijn er voldoende. Daarnaast zijn de uiterwaarden van de IJssel ook niet ver weg. Dus misschien wordt het dan uiteindelijk toch nog wel wat.

2.3.4 Kapvergunningen

Onlangs werd bij één of ander woonprogramma op TV even tussen neus en lippen door gezegd dat "je die boom in de voortuin beter kon omzagen. Daardoor zou je een betere foto van het huis kunnen maken waardoor het huis beter verkoopbaar zou zijn".

Kapvergunningen zijn al jaren een doorn in het oog van zowel gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de afgifte, als voor degene die de kapvergunning wel/niet krijgen en van omwonenden of natuur/milieuorganisaties die de afgifte van kapvergunningen proberen te voorkomen. Deze steeds weer terugkomende conflicten hebben alles te maken met verschil in uitgangspunten.

Zoals misschien in de bovenstaande paragrafen al duidelijk is geworden, is een boom meer dan alleen straatmeubilair. Een boom is een belangrijk onderdeel van het ecosysteem, het klimaat en de woonomgeving. Wanneer 70 jaar lang, 15 euro per jaar is geïnvesteerd in een boom, dan is het kapitaalvernietiging om zo'n boom om te halen.

Een iets ander gezichtspunt voor mensen die bomen blijvend als straatmeubilair willen blijven zien of misschien gewoon niet anders kunnen, heb ik het volgende voorstel. Onderhoud van gelijksoortig straatmeubilair is relatief makkelijk uit te voeren maar het maakt de omgeving saai en eentonig. Dit is op te lossen door verspreid door straten en lanen verschillend straatmeubilair te plaatsen, zoals ook overal verschillende kunstwerken op verschillende pleinen staan. Dit kan door verschillende soorten bomen te aan te planten, maar het kan ook door bomen de ruimte te geven krom te groeien, bomen eens niet jaarlijks te ontdoen van lage en/of kromme takken. Een boom waar de kop uit is gewaaid wordt later, wanneer meerdere takken een vervangende kroon gaan vormen, een prachtig karakteristiek natuurlijk kunstwerk. Een holle en half dode boom van dertig meter hoog, vol broedende kauwen en fel gekleurde schitterende koraalzwammen, waarin ook tientallen vleermuizen huizen en waar roeken op de uitstekende dode takken met de staart breeduit zitten te roepen, is toch een heel veel mooier stukje straatmeubilair dan een kale sprieterige paardekastanje van vier meter hoog, vastgesnoerd aan drie boompalen. Een stevige boom is onvervangbaar straatmeubilair!

GroenLinks wil dat college kappen kapt

ZUTPHEN - GroenLinks in Zutphen verzet zich tegen de geplande kap van 340 bomen. In een tijdens de raadsvergadering van afgelopen maandag ingediende motie vraagt de fractie het college dit te heroverwegen. Ook wil GroenLinks dat voor iedere boom die wél tegen de vlakte gaat, ten minste één nieuw exemplaar wordt teruggeplaatst.

Het gemeentebestuur plant op 12 november op de gemeentepagina in deze krant een lijst met 340 bomen die gekapt moeten worden. De redenen lopen uiteen. Sommige zijn ziek en andere drukken met hun wortels steptegeels omhoog. Ook zouden bomen een gevaar voor passanten zijn, in verband met mogelijk afbrekende takken. Volgens GroenLinks kwamen bij voornemen enkele weken voor de oproep van minister Gerda Verburg van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. Zij verzocht op 7 december in het raads-

programma 'Vroege vogels burgers om alert te zijn op plannen van gemeenten om bomen te kappen. Een boom, zo stelt de bewindsvrouw, vangt de fijnstofuitstoot van 3000 autokilometers op'. Daarmee vormen bomen een noodzakelijk element in het (stads)landschap'. Verburg erkent dat het soms nodig is dat bomen geveld worden, maar regelijkerijdt geeft zij aan dat voor gekapte bomen altijd ten minste een even groot aantal nieuwe bomen moet worden teruggeplaatst. „Over die terugplanting van 340 bomen rept het College echter nauwelijks”, stelt GroenLinks. „Voor zestig te kappen bomen in de Zuidwijk, komen er 56 stuks terug. Maar over de vervanging van de overige 280 bomen wordt niets gemeld.” In de motie roept de fractie burgemeester en wethouders daarom op om verantwoording af te leggen. Dit voorstel komt volgende maand in het forum aan de orde. Portefeuillehouder Adriaan van Oosten heeft bij de indiening van de motie beloofd, dat tot de behandeling de geplande boomkap achterwege blijft.

Wat er in het groenbeleid aangepast zou moeten worden is ten eerste dat er veel zuiniger met het bomenbestand zou moeten worden omgegaan. Het kappen van bomen zou alleen in de alleruiterste noodzaak moeten gebeuren.

In de huidige tijd van leven wordt er veel aandacht besteed aan doorstroming op de woningmarkt en het hebben van een wooncarrière. Iedere paar jaar verhuizen is misschien goed voor de woningmarkt, maar funest voor het milieu (wel eens gezien hoeveel afval er geproduceerd wordt bij een verhuizing) en funest voor bomen. Er is een leger mensen in Nederland die de pest aan bomen hebben. Dat kan en mag, maar wanneer deze mensen neerstrijken in zo'n doorzon-doorstroom-carrière woning en meteen kapvergunningen aanvragen en krijgen, wordt een



Het duurt generaties voordat het een BOOM is.

carrièrespoor van vernieling achtergelaten. Een oplossing hiervoor kan zijn om nieuwe bewoners de eerste twee jaar dat ze in hun nieuwe huis wonen, geen kapvergunningen te verlenen. Na twee jaar denken ze misschien wel heel anders over een oude boom bij het huis. Eén regel in een gemeentelijke verordening en het scheelt meteen bergen procedures en niet te vergeten het spaart bomen. Simpel doch doeltreffend en duidelijkheid voor de nieuwe bewoner.

Iets anders is dat het voor omwonende vaak volstrekt onduidelijk dat er een kapvergunning voor een boom is aangevraagd of afgegeven. Je moet de krant napluizen of almaar op zoek gaan naar gele stippen op boomstammen om te kunnen zien dat de toekomst van zo'n boom ten einde loopt. Dringend voorstel is om bij iedere boom waarvoor een aanvraag voor een kapvergunning loopt, bij de boom, een goed zichtbaar bord te plaatsen waarop staat dat er een kapvergunning is aangevraagd en waar je moet wezen om de aanvraag te voorkomen. Vergelijkbaar met het type borden wat aan een huis bevestigd wordt wanneer zo'n huis te koop wordt aangeboden.

Daarnaast is het in het overzicht van aanvragen van kapvergunningen in de krant en op www.zutphen.nl vaak volstrekt onduidelijk is wáár het eigenlijk om gaat, waar staat die boom! Een goede optie zou zijn wanneer er op de internetpagina van de gemeente, links worden aangemaakt met behulp van Google-earth waarop iedere bezoeker kan klikken om zo precies de locatie van de boom te kunnen zien.

Voorbeeld: Door onderstaande link in de internetbrowser in te voeren, wordt je met behulp van Google-earth direct naar de plaats geloodst waar deze meer dan twee meter dikke walnotenboom zich bevind.

http://www.vwg-zutphen.nl/google/walnoot_zwanevlot.kmz

2.3.5 Plantverbanden

Bomen zijn herkenbare punten in het landschap. Het stedelijk gebied is ook een landschap waarin bomen dezelfde functie zouden kunnen vervullen. Helaas doen ze dat vaak niet. Bomen langs wegen en in parken staan vaak in slagorde. In één lange serie staan ze daar op een rij. Allemaal precies even ver van de stoeprand, precies even ver tot op 10 cm nauwkeurig van elkaar af, allemaal dezelfde soorten met iedere boom een even groot stukje kale grond aan de voet in het strakke gazon. De stammen zijn allemaal even recht en even dik en hebben allemaal dezelfde structuur. Ieder takje wat aan de onderste vier meter van de stam begint te groeien wordt er in de herfst zorgvuldig weer afgeknipt. Iedere tak die wat lager hangt dan de laagste takken van de buurboom wordt eraf gezaagd, evenals de dode takken en eventuele wortelopslag. Om een boom recht omhoog te laten groeien wordt deze vastgesnoerd met rubber aan een of meerdere boompalen. Op deze manier worden bomen in heel Nederland aangeplant en onderhouden in zowel het stedelijk gebied als in het buitengebied, waardoor we nu opgescheept zitten met duizenden kilometers armetierige bomenrijen.

Deze manier van aanplant had zin in het verleden toen bomen voor mensen heel andere functies vervulden. Bomen werden geplant om later te gebruiken in de huizenbouw. Takken werden gezaagd voor ovens of voor vlechtwerk of oeverbeschoeiing wat ons de rijen knotwilgen heeft opgeleverd. In het recente verleden stond Nederland ook vol met hoogstamboomgaarden voor de fruitteelt. Deze vormen van aanplant waren zinnig want je moest woekeren met de ruimte en als je huis het begaf had je nieuwe balken nodig voor het dak. De kachel moest gestookt met hout uit de omgeving en het vee kon grazen in de boomgaard, onder de fruitbomen.



Jonge struiksprinkhaan, een wijd verspreid voorkomende soort in Zutphense tuinen

Er zijn een heleboel functies die bomen in het stedelijk gebied vervullen. Om er een paar te noemen; een boom is mooi, een boom levert zuurstof, dempt de wind en verkeerslawaaï, is een leefgebied en voedsel voor insecten en vogels, is belangrijk voor het afvangen van fijnstof in de stad en kan een visuele afscheiding vormen tussen woonwijken, sportvelden en recreatiegebieden. Bomen zorgen voor schaduw en laten iedereen jaarlijks weten dat het weer herfst is. Je kan je fiets ertegenaan zetten en je kan er schuilen voor de regen als je op de bus staat te wachten. Maar welke functie je ook verzint, tegenwoordig worden nog steeds op grote schaal bomen in slagorde aangeplant en onderhouden. Het is zinloos en geldverslindend om daar mee door te gaan.

Aanplant en onderhoud van bomen kost een flinke duit. Er worden bomen geplant van enkele meters hoog welke afkomstig zijn van boomkwekerijen. Daar zijn ze jarenlang bezig geweest om deze boompjes tot op deze hoogte zo te kweken. De boompjes worden uiteindelijk uitgegraven en naar hun eindbestemming gereden. Blijkbaar is dit een traumatische gebeurtenis voor een boom want nadat de boom is geplant, kan het jaren duren voordat die echt goed is aangeslagen. Wanneer daar vijf tot zes jaar overheen gaan is dat niets bijzonders. De echt verdere hoogte en breedtegroei zet dan pas goed in, maar een aantal overleeft het niet. Dat kan allemaal anders.

Wanneer langs een weg, gazon of sportveld bomen moeten komen, moet je afstappen van het aanplanten van enkele meters hoog plantgoed. Het is te duur en te eenvormig. Bomen moeten niet in slagorde geplant worden én je moet af van het één rij / één soort-principe. Daarvoor in de plaats zet je op ongeveer de plek waar een boom moet komen, over een lengte van 25 meter of iets, een tien tot twintig willekeurige kleine boompjes van een meter hoog neer, in verschillende soorten (van elke soort bijvoorbeeld twee) zonder boompalen. Deze kleine boompjes slaan na maximaal twee jaar goed aan en zo niet dan is dat geen probleem want er moet later pas een keuze gemaakt worden welke boom of bomen blijven staan. Dat is namelijk wat er in de jaren daarop moet gebeuren. Iedere paar jaar kijk je opnieuw naar zo'n groepje jonge boompjes en bekijkt welke er kunnen blijven en welke er weg moeten. Dit moet dan met een heel andere blik gebeuren dan waarop nu het bomenbestand bekeken wordt. Er moet gekeken worden naar de gezondheid van de boom, de vorm (kromme bomen zijn meestal mooie bomen), de functie op de betreffende locatie, eventueel naar de soort boom. Met behulp van expert judgement moet de toekomstige ontwikkeling ingeschat worden en kun je besluiten dat het een bomengroep wordt in plaats van één boom etcetera. Op deze manier krijg je een veel variabelere bomenbestand waarin bomen of boomgroepen karakteristiek worden in het stedelijk landschap. Deze vorm van boomaanplant is functioneler en goedkoper en levert uiteindelijk een gevarieerd en een voor de specifieke locaties, een karakteristiek bomenbestand op.

2.3.6 Klimplanten

Veel planten hebben de neiging om een leven lang op dezelfde plek te blijven. Er zijn een paar groepen van planten die zich met behulp van wortels kunnen “verplaatsen” naar locaties waar ze onmogelijk zouden kunnen ontkiemen. Riet is daarvan een mooi voorbeeld want wanneer je riet met rust laat, kan het enkele jaren later meters uit de oevers groeien op plaatsen waar het zaad van riet nooit had kunnen ontkiemen. Een ander voorbeeld zijn bijvoorbeeld Canadese populieren die soms om op kurkdroke hellingen in de duinen groeien. Door met de takken steeds weer naar de grond te groeien, opnieuw wortels te vormen en weer nieuwe takken te vormen die weer naar beneden groeien, kan zo'n boom uiteindelijk zelfs de duintop bereiken. Dit is een plek waar een populier nooit zou kunnen ontkiemen en uitgroeien tot een boom. De derde groep die niet op zijn plek blijft zijn klimplanten. Heel mooie voorbeelden daarvan zijn onder andere klimop en wilde wingerd. Klimop is veel te vinden in Zutphen terwijl wilde wingerd als gevolg van klimaatverandering aan een grote opmars naar het noorden bezig is.

Klimop is in staat om tot boven in de bomen te groeien en de hele stam en een groot deel van de takken te bedekken. De plant behoudt het jaarrond zijn bladeren en kan een dikke vegetatie vormen op muren en bomen. Vanwege de ruige structuur, is het een ideale vegetatie voor broedvogels om nesten in te bouwen, of om er te schuilen tegen de kou en regen in donkere nachten en het biedt voedsel in de vorm van bessen en insecten die in de dikke vegetatie te vinden zijn. Helaas wordt klimop vaak na enkele jaren weer bij de grond afgezaagd. Afgelopen najaar nog is op het landgoed Huize de Voorst, door het Gelders landschap, bij tientallen bomen de klimop eraf gezaagd terwijl dat dé plek is voor duiven, vinken, boomkruipers en staartmezen om veilig te broeden. De reden die voor het verwijderen van klimop wordt opgegeven is dat de boom door de klimop zou afsterven. Ikzelf moet de eerste boom nog tegen komen die daaraan ten gronde is gegaan, maar ik zal wel niet goed opletten denk ik dan. Het laten staan van klimop waar die hoog de bomen ingroeit, is van belang voor de biodiversiteit voor wat betreft insecten, vogels en mogelijk ook zoogdieren. Muizen zijn vaak goede klimmers en kunnen op die manier hoog in de boom komen. Het is van belang om klimop die in bomen groeit zoveel als maar mogelijk te



Een van de mooiste klimopvegetaties in de regio is te vinden bij Huize Baak

ontzien. Het aanplanten van klimplanten aan de voet van kale bomenrijen kan de monotone structuur breken en de biodiversiteit en biomassa goed doen. Wanneer rijen loofbomen een visuele barrière moeten vormen tussen twee eenheden, dan kan aanplant van klimop die hoog en breed door de bomen groeit een oplossing zijn.

De wilde wingerd is in Zutphen zeker nog niet algemeen, maar dat zit er wel aan te komen. Deze plant kan ook tot bovenin de bomen groeien en hele struwelen bedekken. In het najaar verliest die wel zijn bladeren, maar voordat die ze verliest geeft het geheel wel een prachtige herfstaanblik door de fel rood-geel-groene bladeren. Een prachtige plant dus ook. Wie wil zien hoe een wilde wingerd vegetatie eruit kan zien moet vlak voor je met de trein Arnhem binnenkomt even aan de oostkant van het spoor kijken. De plant bedekt daar grote delen van de vegetatie langs het spoor en groeit er door de takken van de bomen heen.

Behalve de mogelijkheid die klimplanten hebben om de boom in te groeien, kunnen klimplanten ook ingezet worden bij gebouwen om kale wanden mee te bedekken. Het is in ieder geval veel goedkoper dan het plaatsen van vegetatiewanden en het heeft vrijwel hetzelfde effect. Een gecombineerde aanplant van verschillende soorten klimplanten als klimop, wilde wingerd, blauwe regen, bruisluier, hop en kamperfoelie tegen de grote kale metalen wanden, kan een bedrijventerrein een heel ander aanzicht geven. Het biedt ook buffering van het klimaat zowel binnen het gebouw, door het tegenhouden van kou en zon, als buiten. Het houdt het de wand relatief droog en vangt fijnstof op. Verder biedt het mogelijkheden voor dieren om daar te broeden, te foerageren en te slapen. Het is ook een heel mooie plant om graffiti mee te camoufleren en tegen te gaan. Je spuitbus legen op een wilde wingerd is immers weinig zinvol en een vegetatie van klimplanten is veel goedkoper en effectiever dan twee keer paar jaar de graffiti te verwijderen.



26 dec 2008. De groei van klimop bij Bronsbergen geeft dit bosje ook in de winter een ondoordringbaar groen aanzien.

Meer over vegetatiewanden: <http://www.tuinenlandschap.nl/library/download/869/Vegetatiewanden.pdf>

De klimopkunstboom

Recent is de bodem van de Berkel uitgebaggerd. De kop van het apparaat waarmee het slib van de bodem werd losgemaakt en weggezogen, zat om de haverklap vol met steeds weer opnieuw kubieke meters plastic die daar op de bodem van de Berkel had gelegen. De hoeveelheid plastic die van de bodem afkwam was echt schokkend om te zien. De vuilnisbelt op De Mars wordt afgegraven en zover ik kan zien wordt daar nu het afval gescheiden. De bergen plastic die daar uitkomen zijn enorm. Vanaf 1 januari wordt in Zutphen uit het huishoudelijk afval het plastic apart ingezameld en tot mijn verbazing bestaat meer dan 90% van mijn grijze klike-afval uit plastic. Zoveel plastic uit verschillende bronnen waarvan je je afvraagt “waar moet je ermee naartoe?”.

Vanuit het principe “Cradle to cradle” kwam ik op het volgende idee. De combinatie bomen als vervangbaar straatmeubilair, de angst voor takken die wel eens zouden kunnen afbreken, bomen die “te groot” worden en keien uit de grond drukken, het gedonder met kapvergunningen, grote hoeveelheden plastic waarvan je niet weet waar je ermee naar toe moet en klimplanten, daar kun je wat mee...

Wanneer je een boom wilt planten in bijvoorbeeld een winkelstraat of op een parkeerplaats, en je wilt niet dat de straat wordt opgedrukt, kun je gebruik maken van kunst, plastic en klimplanten. Laat een kunstenaar van het afvalplastic grote vormen maken die met “hout”-verbindingen en dikke schroeven aan elkaar gezet kunnen worden tot een ruimtelijk object. De eigenschappen van bomen zouden daarin verwerkt kunnen worden zoals holtes, plekken waarin regenwater blijft staan en vormen waarop kleine planten kunnen groeien of waar vogels nesten in of op kunnen bouwen. De vorm en grootte kun je laten afhangen van de plaats waar het object komt te staan. Veranker het object stevig in de bodem zodat er geen gevaar is voor vallende onderdelen. Zet daar tegenaan één of meerdere soorten klimplanten en wacht rustig af. Na enkele jaren zal het hele object dicht begroeid raken in de vorm die de kunstenaar eraan gegeven heeft. Zo krijg je groen als straatmeubilair in de winkelstraat, zonder dat het groter wordt, zonder afvallende takken en zonder opgedrukte keien door boomwortels. De hoeveelheid onderhoud aan die objecten is minimaal en wanneer het object moet worden weggehaald of verplaatst, heb je er geen kapvergunning voor nodig. Het zou er ook kunstzinnig uit kunnen zien wanneer bij elke ingang van een bedrijf op De Mars en de Revelhorst, in samenspraak tussen kunstenaar, bedrijf en gemeente, per locatie zo’n karakteristiek object zou komen. Wanneer je het echt als straatmeubilair zou willen gebruiken, kun je bijvoorbeeld langs de N314 vanaf Bronsbergen tot aan de gemeentegrens van Gorssel, over vijf kilometer snelweg bijvoorbeeld duizend identieke plastic hoge objecten vol klimplanten langs de weg kunnen neerzetten. Daar kun je dan meteen de straatlantaarns inhangen wat weer aluminium en dure lantaarnpalen scheelt. Zo kun je heel veel plastic “wegwerken”. Hiermee kun je ook jaarrond groene objecten creëren op bijvoorbeeld rotondes: de zogenaamde klimopkunstboom waarmee Zutphen ongetwijfeld beroemd mee zou worden. Het aantal hits van google.nl op “klimopkunstboom” is nul...

Het is maar een idee.



2.4 Water

2.4.1 Oevers

Ondanks de vele beken en de aanwezigheid van rivier de IJssel, zijn er in Zutphen geen natuurlijke oevers meer. Al het stromende water is rechtgetrokken of ingebed in stenen of houten oevers om maar zo snel mogelijk al het water af te voeren. Waterplanten mogen er het liefst niet in groeien, oevervegetatie wordt er zoveel als maar mogelijk gemaaid, bomen mogen er niet staan en aan beide kanten van het water ligt meestal een schouwpad (lees trekkerpad). De natuur heeft ernstig te leiden onder deze manier van oeverbeheer.

De oeverzone op de grens van water en land is in de natuur een heel belangrijk element. Wanneer er bochten in een afwatering zitten is in de binnenbocht de stroming het laagst en in de buitenbocht het hoogst. In de binnenbocht ontstaat daardoor een voedselrijke afzetting waar oeverplanten weelderig op groeien, in de buitenbocht ontstaat afkalving met steilwandjes. In de oeverzone gebeurt heel veel. Vissen leggen er in stilte of met veel geplons hun eieren, evenals kikkers, padden en salamanders. Zoogdieren komen er drinken en vogels nemen er een bad. Langs de voedselrijke randen staat een weelderige en soortenrijke vegetatie met witte, paarse en gele bloemen. De wortels van wilgen, elzen en populieren houden aan de overkant de oever op zijn plek terwijl weer verderop door afkalving steilwanden ontstaan waar ijsvogels kunnen broeden. Meerdere soorten libellen en waterjuffers leggen er hun eieren en hun larven kruipen maanden of jaren later daar de kant op. In tijden van droogte of vorst vinden vissen beschutting in uitgesleten kuilen in de bodem. Het is een plaats waar de verschillende soorten futen, eenden en ganzen een nest bouwen tussen de takken van de boom, op het water, in de oevervegetatie of weer net iets verder van de waterkant af op een drogere plek. Reigers komen er vissen vangen en vissen vangen er de muggen die op het water hun eieren willen afzetten. Rietvogels bouwen nesten en de Koekoek maakt daar mooi gebruik van om zijn eieren daarin achter te laten, er zijn immers genoeg nesten en volop grote harige rupsen die de koekoek kan eten. Zwaluwen scheren over het water om te drinken of om insecten te vangen. Roofvogels proberen muizen, vogels of wat dan ook te vangen. Hun jongen moeten immers ook eten. Ringslangen jagen op muizen en kikkers en leggen hun eieren in aangespoelde hopen plantaardig materiaal. Slakken in het water eten het alg van de stenen, van elkaar en van de waterplanten af en de mossels in de bodem van het water zuiveren liters water per mossel per dag. Brasems graven met hun gekke bek in de bodem op zoek naar slakken, kleine zoetwatermossels en bloedzuigers. Een vette snoek vind die brasems wat te groot en wacht op een onoplettende riviergrondel. Het hele ecosysteem zorgt voor helder en schoon water, veel soorten en veel individuen van alle soortgroepen dieren die je maar verzinnen kan en al het voedsel in zo'n beek wordt gebruikt, gebruikt en hergebruikt: een ecosysteem.

Hoe anders zijn de Zutphense beken.....

Zowel in het buitengebied als in de stad zie je dat oevers “onderhouden” worden volgens de maatstaven dat het water weg moet en wel het liefst zo snel mogelijk en het onderhoud moet simpel. Er hoeven geen vragen



Voorjaar 2006. Knobbelzwaan met acht jongen in de Schouwlaak

meer gesteld te worden en er worden geen overwegingen meer gemaakt. Er is één duidelijk beleid en dat wordt overal consequent toegepast, niet alleen in Zutphen maar in heel Nederland. Voor dit type onderhoud van water is geld onbeperkt beschikbaar en er hoeft met natuurwaarden en ecologie in praktijk geen enkele rekening worden gehouden. Rietkragen (als ze al de kans krijgen zich te ontwikkelen) worden zonder enige schroom in het broedseizoen gemaaid. Het water wordt zo smal als maar mogelijk gehouden met steile oevers. Hierdoor wordt het vergraven van oevers door muskusratten ineens een probleem waardoor weer overal klemmen op scherp in het water worden gelegd en klemmen

zijn weinig selectief. Op veel plaatsen wordt het jaar rond vegetatie uit het water gehaald en oevers gemaaid. In Zutphen zelf zijn veel oevers van dikke houten of stenen beschoeiingen voorzien om het water zo snel als maar mogelijk af te voeren.

Hier broeden amper rietvogels langs de beken. Watervogels die een poging wagen om te broeden worden te vaak uitgemaaid en vissen die hun eieren afzetten in het vroege voorjaar gebruiken daarvoor fietsen, winkelwagentjes en kerstbomen omdat boomwortels van wilgen en populieren in het water veelal ontbreken. IJsvogels broeden vaak ver van het water af omdat er langs de oevers geen steilwandjes zijn. Zoogdieren lopen een groot risico te verdrinken wanneer ze in het water belanden want op veel plekken zijn de oevers te steil en verhard waardoor ze niet meer uit het water kunnen komen. Dat laatste geldt zelfs voor jonge eenden en meerkoeten.



26 dec 2008. Schouwlaak in de Zuidwijken

Hierboven staan twee foto's van de Schouwlaak in de Zuidwijken. Niets aan de hand lijkt het. Een keurig onderhouden stadswatertje en niets op aan te merken. De hoofdfunctie van het groen hier is straatmeubilair. Op het linkerplaatje is te zien dat er rekening gehouden is met het feit dat dieren die in het water belanden er weer uit willen. Er zijn op dat plaatje drie zogenaamde wildopstap- of wilduittreedplaatsen te zien. Een egel, vos of steenmarter die in het water terecht komt, kan als die snapt hoe het systeem werkt, daar na een tijdje zwemmen langs de houten oever de kant weer op. Verderop richting gemaal Helbergen (rechterplaatje) is dit weer niet het geval. Daar verdrinken ze gewoon, maar verder is het onderhoud tot in de puntjes uitgevoerd. De bomen zijn allemaal op dezelfde manier opgesnoeid, het gras is overal kort, er ligt geen afval, en de beek bestaat uit een strakke bak waar je eventueel eendjes kan voeren. Dit is geen ecosysteem maar een systeem van rechte trekken, beperken en afvoeren. Het is een instabiel systeem en om dat te kunnen handhaven moet je jaarlijks veel geld en tijd investeren in onderhoud.

Met de uitgangspunten van de Vogelwerkgroep in het achterhoofd kijk je heel anders naar dit stedelijk landschap.: *“Daar waar sprake is van gebruik en inrichting van land en water is natuur altijd en overal van belang. Natuur is een factor waarmee rekening gehouden moet worden. Wanneer dat goed gebeurt, met kennis en inzicht in de mogelijkheden, potenties en tijd, dan blijkt natuur geen vijand te zijn maar een metgezel van onschatbare waarde en onmisbare rijkdom”*

Op beide foto's is te zien dat er alle ruimte is om de Schouwlaak hier een veel breder stroombed te geven. Wanneer het water meer ruimte zou krijgen, dan kan de hele hardhouten oeverbeschoeiing eruit. Er is dan meteen plaats voor een oeverzone met vegetatie waarin riet en opslag van boompjes zorgen voor een gevarieerde oever en dan kan de oeverzone hier weer de ecologische taken vervullen welke hierboven beschreven zijn.

2.4.2 De Vierakkersche Laak als verbindingszone

De Vierakkersche Laak stroomt in het zuidoosten Zutphen binnen. Er spelen in die hoek verschillende dingen rondom water. In heel droge perioden van het jaar stroomt er te weinig water door de laak en kunnen vissen geen kant meer op (zie H 2.4.4). Recreatieplas Het Bronsbergenmeer heeft regelmatig te kampen met het probleem van blauwalgen in het water. Of onderstaand voorstel mogelijk is weet ik niet, maar niet gehinderd door enige specialistische kennis op dit terrein wou ik onderstaande ballon maar gewoon oplaten.



Huidige loop en voorstel voor aanpassing van de loop van de Vierakkersche Laak

Op de google-kaarten hierboven is links met een blauwe lijn aangegeven hoe momenteel het water van de Vierakkersche Laak Zutphen instroomt. Een volledige en permanente scheiding van water zoals dat tussen het Gat van Roelofs, Bronsbergenmeer en Vierakkersche laak het geval is, is volstrekt onnatuurlijk en dat vraagt om problemen. De kaart rechts geeft aan hoe het ook zou kunnen.

In de huidige situatie is de Laak nergens mee verbonden en stroomt door de Revelhorst, door het Bungalowpark Bronsbergen om het Bronsbergenmeer heen, onder de N348 door, richting Gemaal Helbergen waar het water de IJssel in wordt gepompt. Door water langer vast te houden en het door en langs rietkragen te voeren, wordt de kwaliteit van het water beter. Het idee is nu om het water ter hoogte van de stuw bij de Hoge Balver om te leiden om de Revelhorst heen. Zo kan er een mooie rietmoeras-strook ontstaan aan de rand van het Stuitgebied. Het is een omleiding van ongeveer 2 kilometer. Wanneer water over deze lengte door moerasvegetatie is gestroomd, is de waterkwaliteit ongetwijfeld verbeterd op het moment dat het weer is teruggekomen bij de Hoge Balver. Daarmee kan ook de stuw als barrière voor vissen meteen worden omzeilt. Vissen kunnen dan met een omweg om de stuw heen zowel stroomop- als stroomafwaarts.

Wanneer het water terug is bij het Gat van Roelofs kan het, door gebruik te maken van stuwen, in het recreatiesizoen (mei - augustus) de huidige loop blijven volgen. Op die manier hou je in de “zwemtijd” eventueel smerig landbouwwater uit het recreatiegebied, maar misschien is het dan al zo schoon geworden door de omleiding, dat de verbinding met de twee plassen gewoon open kan blijven. Want dat is het idee. Door de Vierakkersche Laak, nadat het onder Den Elterweg is gestroomd, meteen het gat van Roelofs in te laten lopen, vervolgens naar plas Bronsbergen en dan pas onder de N348 verder te leiden, ontstaat een nieuwe situatie.

Het wateroppervlak van Bronsbergen is 9,5 ha en het Gat van Roelofs is 5,5 ha. Ik weet niet hoe diep die plassen zijn, maar stel dat de gemiddelde diepte 2 meter is, dan bevatten ze samen 300.000 kuub water. Wanneer het water van de Vierakkersche laak daarin stroomt, duurt het dagen voordat het aan de andere kant weer de plassen zal uitstromen richting IJssel. De waterkwaliteit zal dan dermate verbeterd zijn dat het

misschien zelfs drinkbaar wordt. De instroom van het Laakwater zal de biodiversiteit in beide plassen heel erg goed doen. Groei van blauwalg zoals dat in het Bronsbergenmeer bijna jaarlijks een terugkerend probleem is, kan zo verleden tijd worden. Momenteel is er geen doorstroming, het water staat bijna stil, er is weinig biodiversiteit en te weinig biomassa in de plas en dat is blijkbaar een ideale situatie voor blauwalg.

Op loopafstand is een mooi voorbeeld te zien hoe biodiversiteit en biomassa water kan zuiveren. Loop daarvoor in de zomer eens om De Vijver bij het Graaf Ottobad heen. Neem twee lege glazen potjes mee en houd de ogen open. De Vijver bij de Kaardebol heeft dezelfde omvang als het Bronsbergenmeer en wordt gevoed met niet al te schoon water wat aan de noordoostkant binnen komt stromen. Het is me onduidelijk waar het nu eigenlijk vandaan komt. Het water in die hoek is troebel en op de bodem ligt vieze troep en er zijn hier geen of heel weinig waterplanten. Blijf hier eens goed kijken wat er allemaal vooral niet aan leven in het water huist. Vul hier één van de potjes met water. Loop vervolgens naar de andere kant van De Vijver in de zuidwesthoek. Ga daar een tijdje op het bruggetje staan en kijk eens op de bodem wat je nu allemaal wèl ziet aan planten en dieren op en vlak boven de bodem! Dat is hetzelfde water, enkele dagen later. Vul nu het tweede potje en vergelijk nu het verschil in helderheid van het water in de potjes. Let meteen ook eens op wat er te zien is op en rond De Vijver. Op het eiland zitten misschien wel de tientallen aalscholvers in de bomen lekker in het water te schijten. Honderden grauwe ganzen dobberen er rond met jongen, tientallen eenden in verschillende soorten zwemmen er rond. Er broeden futen in de bomen die in het water liggen, overal zitten broedende meerkoeten, roodwangschildpadden liggen te zonnen op de boomstammen in het water en af en toe zeilt een ijsvogel voorbij. In het water zwemmen karpers en zeelten en weidebeekjuffers fladderen over het wateroppervlak. Een eigenlijk ongekend rijk stuk natuur en dit nota bene midden in Zutphen! Het voedselrijke water wat aan de noordoostkant De Vijver binnenstroomt zorgt in dit type natuur voor een hoge biodiversiteit en veel biomassa in de vorm van vissen, mossels, rivierkreeften, vogels en vegetatie. En die biomassa en biodiversiteit samen maken het water schoon en dat kost niks!

Eenzelfde soort situatie is ook mogelijk bij het Gat van Roelofs en Bronsbergen wanneer de Vierakkersche Laak daar naar binnen zou stromen. Wat er nu gebeurt met het voedselrijke water van de Laak is dat het naar de IJssel wordt gepompt. Daar wordt het aan een al brede waterstroom toegevoegd en bereikt enkele dagen later de randmeren van het IJsselmeer. Pas daar gaat het voedselrijke water zijn werk doen, samen met het voedselrijke water van de vele tientallen andere afvoerputten (lees: laken en beken) uit landbouwgebieden. Decennialang heeft in de randmeren het probleem van verbraseming gespeeld. Het probleem werd veroorzaakt door teveel voedselrijk water op een plek waar dat niet normaal verwerkt kon worden door het ecosysteem “groot oppervlakte-water”. Dat kan voorkomen worden door het voedselrijke water veel eerder te “verwerken” in ecosystemen die voedselrijk water wel kunnen opnemen: gebieden als De Vijver, Bronsbergenmeer en Gat van Roelofs. Met een andere inrichting van het landbiotoop aan de oostkant van het Gat van Roelofs, bestaat hier tevens de mogelijkheid om een fors rietveld te laten ontstaan.



Eiland in De Vijver met slaapplaats van aalscholvers in de bomen.

Wanneer de Vierakkersche Laak onder de snelweg door is, veranderd de naam in Schouwlaak en stroomt verder in noordoostelijke richting door de Zuidwijken. De oevers daar laten uit oogpunt van water, natuur en beheer ook nog veel te wensen over. Verderop stroomt dit water langs de Kinderboerderij De Schouw. Deze kinderboerderij is ook een van de mooie plekken in Zutphen waar het soms ook erg druk kan zijn. Het terrein is 7,5 ha groot. Op het terrein ligt een mooi kronkelig water en samen met de poel in de noordwesthoek, bedraagt het oppervlak water 1,7 ha. Helaas is het water in de zomermaanden soms opvallend troebel. Dit is niet verwonderlijk want het water stroomt amper en is heel voedselrijk. De

dagelijkse kilo's brood die er bij de eenden en ganzen ingaan, komen er aan de achterkant weer uit. Eenden en ganzen zijn watervogels dus een groot deel daarvan belandt in het water. Het zou geen kwaad kunnen wanneer dat half verteerde brood als voedsel zijn weg zou kunnen vervolgen, maar dat is moeilijk in het relatief kleine en ondiepe wateroppervlak.

Hierboven heb ik eerder het voorbeeld gegeven van De Vijver, hoe daar het water door de planten en dieren die er leven, steeds schoner wordt. Dit water uit De Vijver komt ter hoogte van het fietstunneltje samen met het water van de de Vierakkersche Laak die vervolgens aan de andere kant van het fietspad, vlak langs de De Schouw stroomt. Om het water van De Schouw weer aan de praat te krijgen zou een directe verbinding met de Schouwlaak wenselijk zijn maar dit is vanwege het hoogteverschil moeilijk, maar niet onmogelijk.



April 2006. Stadsnatuur bij Kinderboerderij De Schouw

Voorstel is om bij de ingang van de kinderboerderij een kleine windmolen neer te zetten. Zo'n Amerikaans model met veel wieken die, wanneer het waait, water op pompt vanuit De Schouwlaak naar De Schouw. Het pompsysteem zou meteen als vistrap kunnen worden ingericht. Het relatief schone water zou zo uit de Schouwlaak naar De Schouw kunnen worden gepompt. 200 meter verderop zou een buis onder het fietspad kunnen zorgen dat er schoon water van De Schouw naar de Schouwlaak kan stromen. Wel is het nodig dit begeleid te doen door middel van een vlotter om zo te zorgen dat het waterpeil van De Schouw redelijk stabiel kan blijven. De waterkwaliteit van de kinderboerderij kan door een bescheiden, doch bijna permanente instroom van schoon water aanzienlijk verbeteren.

Het water kan weer helder worden waardoor waterplanten meer kans krijgen te groeien. Dit biedt nieuwe kansen voor waterinsecten, libellen, slakken, amfibieën en mossels die, hoe meer er van zijn, hoe meer voedselrijk water ze kunnen verwerken. Het terrein kan zo geschikt worden voor heel veel jonge vis en zo komen we weer bij de vistrap. Ondiep en licht stromend water zoals bij De Schouw kan een ideale kraamkamer zijn voor jonge vissen en amfibieën. Het beschutte water is relatief snel warm in het voorjaar. De boomwortels die uit de oever in het water groeien zijn ideale paaiplaatsen; daar waar de vissen, wanneer er nog weinig waterplanten zijn in het vroege voorjaar, hun eieren in kunnen afzetten. Zo kan een rijker ecosysteem in gang worden gezet met veel meer kwaliteiten voor mensen, dieren en planten.

Een windmolen met vistrap is een eenmalige investering die, door met het leven wat weer op gang komt en door de verbeterde waterkwaliteit, zichzelf snel terugverdient. Ouders hoeven dan ook niet meteen bang te zijn voor enge ziektes wanneer een kind per ongeluk in het water valt. Verder biedt zo'n langzaam draaiende windmolen natuurlijk een prachtige binnenkomst op het terrein.

2.4.3 Eilanden in stadsvijvers

In laaglandgebieden zijn eilanden van oorsprong een veel voorkomend landschapselement. Stromend water gaat nooit rechtdoor en als gevolg daarvan is er altijd een oever die afkalft tegenover een oever die aangroeit. Voor en achter een oever waar grond wordt afgezet, is er altijd een stuk oever die afkalft en zo is er ook, voor en achter een oever die afkalft, altijd een strook oever waar grond wordt afgezet. Uiteindelijk worden op die manier eilanden afgesnoerd. Hoe meer water er stroomt hoe groter de eilanden. Een simpel principe dat al miljarden jaren bestaat en waardoor overal waar water door laagland stroomt, uiteindelijk grote en kleine eilanden ontstaan.

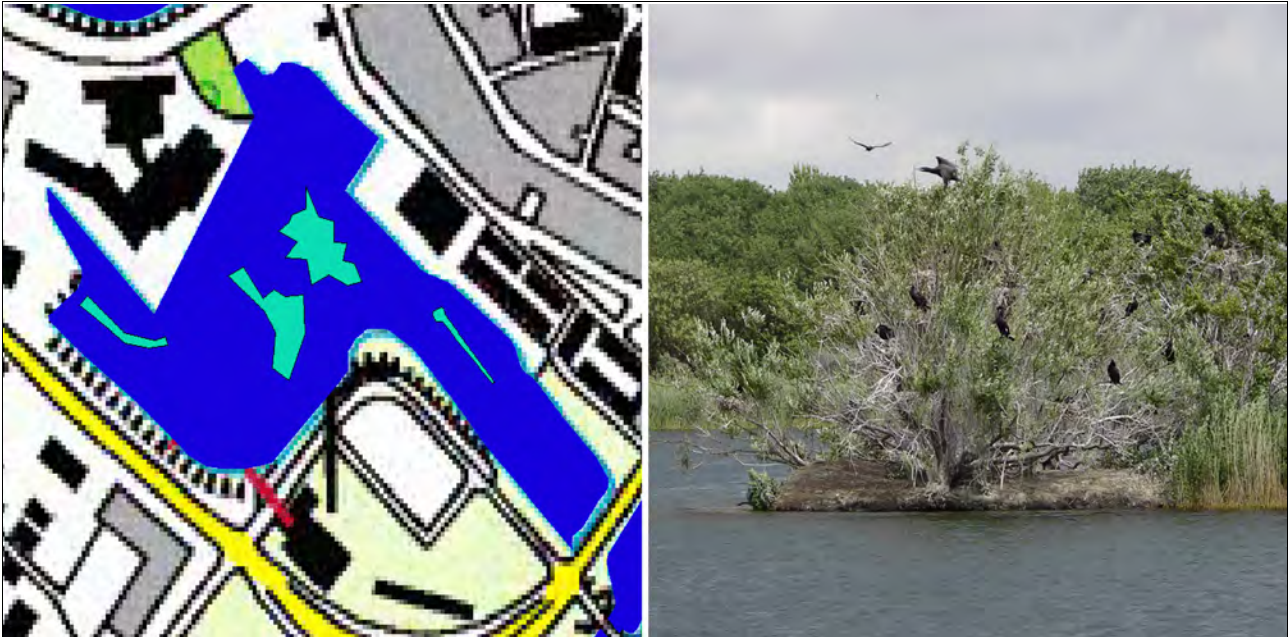
De natuur op eilanden zijn over het algemeen heel rijke gebieden en elk eiland heeft ook zijn heel eigen karakteristieken. Helaas zijn er niet zoveel meer over in het Nederlandse landschap. Binnen het plangebied is er een heel mooi eiland te vinden in De Vijver. Het wateroppervlak van De Vijver bedraagt 9,5 ha en daarin ligt een aangelegd eiland van 0,7 ha. De rijkdom aan natuur daarop is enorm. In eerste instantie wordt er niet gemaaid en gezaagd en dat levert al veel op. Verder is het vrij ontoegankelijk waardoor menselijke verstoring minimaal is. Grondpredatoren als vossen, marters, egels, honden en katten kunnen het eiland niet of moeilijk bereiken waardoor broedvogels behoorlijk veilig kunnen broeden. Er is een dichte vegetatie aanwezig van hoge bomen en dicht struweel en er ligt ook veel dood hout. De vegetatie heeft een rijke structuur en door de jaren heen is een afwisselende oeverzone ontstaan met dicht bramenstruweel, boomstronken, geërodeerde oevers en in het water liggende dode en levende bomen.

In H 2.4.2 kwam de natuurlijke rijkdom van dit eiland ook al eens aan de orde. Op dit kleine stukje hebben de afgelopen paar jaar de volgende vogelsoorten gebroed: grauwe ganzen, nijlganzen, brandganzen, canadese ganzen, wilde eenden, meerkoeten, waterhoentjes, ijsvogel, roeken, zwarte kraaien, eksters, houtduiven, merels, zanglijsters, boomkruipers, roodborsten, winterkoningen, koolmezen, pimpelmezen en vast nog een heleboel andere soorten, en dit op 0,7 ha.

Met het uitgangspunt dat met groenbeheer biodiversiteit en ecologische samenhang zoveel mogelijk ondersteund moet worden, is aanleg van eilanden in grote plassen een logisch gevolg. Eilanden ontstaan niet meer vanzelf terwijl de soorten en ecosystemen zich de afgelopen miljoenen jaren wel ontwikkeld hebben met de aanwezigheid van eilanden. We hebben te diep ingegrepen in het natuurlijke waterhuishouding om nog spontaan eilanden te kunnen laten ontstaan en we hebben er al teveel opgeruimd. De laatste decennia is op nationale schaal wel het één en ander veranderd. Kunstmatige in stand gehouden of aangelegde eilanden als Griend in de Waddenzee, De Kreupel in het IJsselmeer, de eilanden in de Zeeuwsche Delta zijn internationaal vermaard.

Zutphen heeft een aantal stadsvijvers waar al eilanden zijn of nog kunnen worden aangelegd. Over het eiland in De Vijver is al genoeg gezegd. In de Grote Gracht ligt een rieteiland welke vrij recent rigoureuus onder handen is genomen. Het is te hopen dat dit eiland de komende decennia met rust gelaten wordt en weer kan uitgroeien tot een belangrijk natuurgebiedje.

Een vijver waar een eiland niet zou misstaan is de Vispoortgracht. Het wateroppervlak bedraagt hier 3 ha. Wanneer dezelfde verhoudingen als in De Vijver zou worden aangehouden voor het oppervlak eiland, dan zou er ruimte zijn voor een eiland van 0,3 ha of daarvoor in de plaats enkele kleinere eilanden. Het grote voordeel van kleinere eilanden is dat er relatief meer oeverzone ontstaat. Het voorstel is om één of meer kleine eilanden in de Vispoortgracht aan te leggen. Wanneer dit op een manier gebeurt dat bomen als elzen daar spontaan opkomen en blijven opkomen (drassige bodem), dan kan daar midden in de Vispoortgracht te zijner tijd een mooie roekenkolonie ontstaan. Daardoor kan de overlast bij de parkeerplaats van de rechtbank afnemen en de roek kan blijven broeden in de omgeving van de Martinetsingel en Vispoortgracht. Deze eilanden zullen ook op watervogels een heel positief effect hebben. Maar je kan ook kiezen voor een eiland zonder begroeiing voor of voor een wilg- en vliervegetatie waarop, onder en tussen de aalscholvers, ganzen en eenden kunnen broeden.



Links: voorstel voor de aanleg van eilanden in de Vispoortgracht. Er is geen enkele reden waarom Aalscholvers niet zouden kunnen broeden in de Vispoortgracht (rechts: aalscholverkolonie in het Hoefijzermeer, Noord-Hollands Duinreservaat 2007)

Een tweede locatie waar een eiland helemaal niet zou misstaan is het Bronsbergenmeer. In H 2.4.2 wordt een voorstel gedaan voor een ander waterbeheer van deze recreatieplas. Naast een ander waterbeheer valt er ook aan de inrichting nog het een en ander te verbeteren. Het Bronsbergenmeer heeft een oppervlak van 9,5 ha. Hieronder staat op een plattegrond van het gebied een voorstel voor de aanleg van twee eilanden met een gezamenlijk oppervlak van 0,8 ha. Het Bronsbergenmeer is een prachtlocatie wat betreft de ligging vlak bij Zutphen, vlak bij een Bungalowpark en makkelijk te bereiken als je van ver met de auto komt. Toch is het oppervlak groot en heeft de plas te kampen met een bijna jaarlijks terugkerend probleem van blauwalg. Het uitzicht laat ook te wensen over. Vanaf de west- en zuidzijde lig je daar een beetje tegen een verhoogde snelweg aan te kijken. De plas heeft ook een grote omvang maar niet groot genoeg om je aan het IJsselmeer te wanen. Het mist op de een of andere manier beschutting. Eén of twee eilanden in het centrale deel van het meer maakt het gebied meer besloten en spannender wanneer je langs de oevers vertoeft of je in het water bevindt. Maar hopelijk is het Bronsbergenmeer niet te diep daarvoor.....

Voor de aanleg van eilanden in bovengenoemde plassen is flink wat grond nodig. Nu heeft iedereen een tijdlang kunnen zien hoe de gebouwen op De Mars van Reesink zijn afgebroken. Wat er met het puin is gebeurd weet ik niet en of het wegwerken van het puin geld heeft gekost of heeft opgeleverd, is mij ook



Vispoortgracht, nu nog zonder eilanden. Links op de oever lijken de aalscholvers en meeuwen te zitten wachten totdat het zoever is.

onbekend, maar het is waarschijnlijk over grote afstanden afgevoerd. Mogelijk komt er de komende jaren meer puin uit De Mars. Dit materiaal kan heel goed gebruikt worden om eilanden te creëren. Wanneer er een kegel van puin wordt gestort op de bodem totdat het boven het water uitkomt en een eiland vormt, kan dit een mooie manier zijn om van puin af te komen en het scheelt vervoer over grote afstanden. Een kegel van puin in het water biedt de beste mogelijkheden voor driehoeksmossels om zich daaraan te hechten en de holtes aan de zijkant van de puinkegel bieden goede schuilplekken voor jonge vis en rivierkreeften. Allemaal soorten die goed voedsel zijn voor andere dieren en het water zuiveren. Puin biedt verder het voordeel minder vertroebeling van het water dan wanneer losse grond zou worden gebruikt. De vorm van een stenen eiland vanaf de bodem is daarnaast steiler dan met losse grond, dus het kost minder “waterinhoud”. Verder levert het een stevigere bodem op waardoor minder inklinking van de eilanden zal plaatsvinden en een schralere bodem is beter voor een gevarieerdere vegetatie. In het Bronsbergenmeer is dat van belang omdat een ruwe bodem met brandnetels, bramen en struweel met zoveel mogelijk doorns noodzakelijk is om recreanten op een natuurlijke wijze van de eilanden te weren.

Aan de andere kant kan er ook voldoende grond beschikbaar komen uit de omgeving wanneer de oevers van Laken en de Berkel vergraven worden tot natuurlijke oevers. Maar daarover meer in andere hoofdstukken.



Voorstel voor de aanleg van twee eilanden in het Bronsbergenmeer

2.4.4 Poelen voor vissen

Er zijn allerlei watertjes in de Gemeente Zutphen. Ze worden meestal laken genoemd, maar het zijn eigenlijk “gewoon” beken: laaglandbeken. Langzaam afstromend water in een vlak landschap. Als je ze goed bekijkt, schrik je altijd van de armoe. Een van de mooiste natuurlijke elementen in het landschap, in boeken en in sprookjes zijn de beken. Neem de moeite eens om op een vrije zondag de Vierakkersche Laak af te lopen van gemaal Helbergen tot aan Vorden om te zien hoe hiermee is en wordt omgesprongen door de verantwoordelijke organisaties. Laat je fantasie eens op de loop met het idee hoe zo’n beek eruit zou kunnen zien wanneer die een natuurlijk stroombed en een natuurlijk waterpeil zou hebben. Bedenk eens dat je daar als vis van 50 centimeter jaar in jaar uit zou moeten overleven. De laken in Zutphen zijn gewoonweg dramatisch en het enige wat nog ontbreekt is het beton op de bodem. Denk dan eens aan de vakanties in het buitenland, hoe beken in vlak land er daar uitzien.

De zomer van 2006 was warm en droog. Als gevolg daarvan daalde het grondwaterpeil waardoor beken begonnen droog te vallen. Het hele ecosysteem van de beek viel terug naar bijna een nulpunt. De stuwen in de beken en het gebrek aan uitgesleten waterholen in de bodem en de opgetrokken stuwen in de beek zorgden ervoor dat vissen geen kant meer op konden. Goeie dagen waren het voor de blauwe reigers die zich onbepaald konden volvreten, want de vissen konden geen kant meer op. Ze werden opgegeten of stierven in de opdrogende modder en bijna de gehele zoetwatermosselpopulatie legde het loodje. Strengere winters zullen bijna hetzelfde effect hebben; vissen die stukvriezen in het ijs want ze kunnen immers nergens naar toe.

Na zo’n catastrofe duurt het vervolgens jaren voordat zo’n beek met stuwen als hindernissen weer een gezonde vissenspopulatie herbergt. Eigenlijk moeten al die beken op de schop en gerepareerd worden maar zolang dat niet gebeurt, zou er bij het type laak dat droog kan vallen, aangrenzende diepere waterpoelen moeten komen waarin vissen zich in droogte kunnen terugtrekken om zo het watergebrek en strenge winters beter te kunnen overleven. Een vissenspopulatie zich veel daarna veel sneller herstellen dan nu het geval is.

Er zijn meerdere beken die via de Gemeente Zutphen in de IJssel afwateren, Van noord naar zuid zijn dit: Eefse Beek, Berkel, Onderlaatsche- via Warkensche Laak overgaand in Ooyerhoekse Laak, Vierakkersche Laak en een heel klein stukje Stroomkanaal van Hackfort. Stuk voor stuk afwateringen welke niet meer te herkennen zijn als een “Beek”.



24 jul 2006. Droogvallende Vierakkersch Laak bij de Revelhorst

2.4.5 Bomen in het water

Het belang van bomen die boven het water hangen of in het water liggen, kan niet vaak genoeg benadrukt worden. Zowel de levende als de dode bomen welke helemaal of half in het water liggen, zijn heel belangrijke natuurlijke elementen. Het biedt zangvogels de mogelijkheid om veilig bij het water te komen om daar te drinken of te baden, ijsvogels kunnen er vissen vangen vanaf verschillende hoogtes en locaties, watervogels kunnen er veilig slapen, dodaarzen, futen, meerkoeten en waterhoentjes bouwen er nesten in, vissen jagen daar op insecten, libellen gebruiken de takken om eieren in het water af te zetten en jonge libellen gebruiken de takken weer om later het water uit te komen. Wilgen en populieren hebben vaak uitgebreide wortelstelsels in het water welke van belang zijn voor vissen om eieren af te zetten en voor jonge vis om daar veilig op te groeien. Te vaak zijn bomen die in het water hangen in het kader van onderhoud zomaar opeens verdwenen, in mootjes gezaagd en afgevoerd. Het is van groot belang die bomen te sparen en daar zuinig op te zijn.



Maart 2008. Bomen in het water zijn voor veel dieren van belang. Links: roodwangschildpadden in De Vijver. Rechts: restant van broedplaats van futen en slaapboom van waterhoentjes in de Berkel; omgezaagd en afgevoerd.



....wilgen en populieren hebben vaak uitgebreide wortelstelsels in het water die van belang zijn voor vissen om eieren af te zetten en voor jonge vis om daar veilig op te groeien....
(wilg langs de IJssel)

2.4.6 Riooloverstort

Een paar jaar jaren geleden regende het hier in Zutphen tot tweemaal toe ontzettend hard. Dat gaat vaker gebeuren de komende jaren. Het water hier in de straat kon niet meer weg via het riool, integendeel. Het water van Zutphen-verderop kwam hier uit de straatputten omhoog en bereikte al snel de drempel bij de voordeur om even daarna via de wc in huis omhoog te komen waarna het wc-hok en de hal volliep met grotendeels regenwater..... (Je moet wat, dus ik heb alles in de kruipvloer geschoven.)

Het oppervlak plangebied is 20 km². Wanneer daar bijvoorbeeld 5 centimeter water op valt in één dag, dan valt daar dus 1 miljoen kubieke meter water (50 liter per m² maal 20 miljoen vierkante meter). Het oppervlak verharding bedraagt 231 ha aan daken, en 240 ha aan wegen en dan is een groot deel van de 565 ha aan erven eveneens verhard. Uitgaande van een lage schatting van 500 ha verharding waarvan de neerslag die daar valt via het riool wordt afgevoerd, dan moet er op een regendag met 5 cm neerslag 250.000 kuub water worden afgevoerd.

Enkele dagen na deze bui werd ik er op gewezen dat er op de bodem van het water in het Zwanevlot overal dode vissen lagen. En inderdaad, de hele vissenpopulatie lag daar op de bodem. Duizenden vissen lagen daar weg te rotten. Het deed me denken aan mijn jeugdijaren in Utrecht toen dat daar een bijna jaarlijks evenement was. "Luchtgebrek" noemde we het en we sleepten dan emmers vis van de ene stadgracht naar de ander waar nog geen vissen op apegapen lagen. In de krant stond steevast dat het een gevolg was van rottende boombladeren op de bodem; de palingen kropen door het plantsoen! Jaren later bleken niet de bladeren de oorzaak, maar waarschijnlijk benzeen uit het beruchte griftpark in Utrecht..... en de paling? Die staat nu op de Rode Lijst.

De vissterfte in Zutphen had niets met benzeen of rottende bladeren te maken maar met rioolwater wat nergens heen kon en in het oppervlaktewater geloosd werd. Onacceptabel wat mij betreft. Ik weet niet of hiervoor al maatregelen zijn getroffen, maar wanneer het riool het regenwater niet meer aankan, moet dat ergens worden opgevangen in een bovengrondse of ondergrondse wateropvang maar dat mag niet hele ecosystemen de nek omdraaien.

Wanneer calamiteiten met rioolwater zich opnieuw zouden kunnen voordoen bij zware neerslag, dan is het zinvol om een oplossing voor dit probleem mee te nemen in een nieuw groenbeleidsplan.

P.s. Tegen dit soort waterellende heb ik nu een terugslagklep in de waterafvoer zodat afvalwater niet meer zo gemakkelijk terug het huis in kan.

2 4.7 Na-zuiveren van afvalwater

Op De Mars ligt een waterzuivering waar afvalwater wordt gezuiverd. Wanneer dit volgens de huidige maatstaven schoon genoeg is, dan wordt het via een buis onder de uiterwaarden door in de IJssel gepompt. Wanneer je de constante stroom van zwartbruin water de IJssel in ziet lopen (ga vooral eens kijken), krijg je als leek toch wel het sterke idee dat het nog best wel smerig water is. Ergens zal het water weer schoon moeten worden en ergens zal het zwartbruine goedje neerslaan of opgenomen moeten worden in het ecosysteem? Voorstel is om dat water nog eens na te zuiveren voordat het wordt geloosd. Het is wat vreemd wanneer anno 2009 nog steeds relatief vuil water in het ecosysteem IJssel wordt gepompt terwijl er al veel mogelijk is wat betreft het na-zuiveren van water door middel van filters of rietvelden. Het opnemen en verwerken van het voedselrijke water is moeilijk voor een versteende IJssel zonder waterplanten en helemaal wanneer daar op elke paar kilometer op de linker- of rechteroever weer een beek of buis voedselrijk water aan het systeem wordt toegevoegd. Het volledige ontbreken van vegetatie in de oeverzone langs de hele lengte van de rivier, maken het ook vrijwel onmogelijk om slib en voedingsstoffen vast te leggen of te verwerken. Een satellietfoto waarop heel goed te zien is hoe het zwarte afvalwater in de IJssel langs de oever naar het noorden wordt meegevoerd is te vinden onder:

<http://www.vwg-zutphen.nl/google/afvalwater.kmz>

2.5 Klaagdieren en soortbeleid

Om natuur te beschermen kun je een algemeen beleid opstellen over maaien, bomen en waterbeheer, maar voor sommige soorten of soortgroepen is dat net niet voldoende. Het zijn soorten die even wat meer specifieke aandacht nodig hebben en net dat beetje extra hulp of bescherming. Hieronder wordt de visdief, vleermuizen, roek, zwaluwen en ijsvogel kort besproken. Wanneer echt werk gemaakt wordt van de bescherming of hulp bij deze soorten zal dat uiteindelijk heel specifiek bekeken, onderzocht, beschreven en uitgevoerd moeten worden. Verder is specifiek soortbeleid mogelijk bij alle soorten waarvan het de moeite waard is zoals weidevogels, uilen, gierzwaluwen, marters, dassen, vlinders van de Rode Lijst, vissenbeleid etcetera. Tot op heden is daar binnen het groenbeleid nog weinig aandacht voor geweest.

Iedereen heeft wel eens last van medebewoners. Soms zijn het de medeweggebruikers en soms zijn het beesten die je lastig vallen. Wanneer het om beesten gaat, neemt de een het voor wat het is, namelijk een interactie tussen verschillende diersoorten. Een ander wil er misschien meteen van af van datgene wat als lastig wordt ervaren of dat nu redelijk is of niet. In dat geval gaat het om de zogenaamde klaagdieren, dieren waarover geklaagd wordt. Vaak belanden klachten over dieren bij de gemeente omdat men blijkbaar de gemeente daarvoor verantwoordelijk acht. Hoe de gemeente Zutphen nu met deze klachten en vragen omgaat is niet helemaal duidelijk.

Het zou heel mooi en zinnig zijn om voor de groepen van dieren waarover nu vragen en klachten zijn, de mogelijkheden te inventariseren om klachten te verminderen en om goede antwoorden op vragen te kunnen geven. Een deel van de antwoorden liggen besloten in informatie over bepaalde soorten. Wanneer je wat meer weet over de levenswijze, kun je mensen misschien gerust stellen, misschien juist niet, maar dan wordt het probleem wel duidelijk voor iedereen. Deze informatie zou gebundeld kunnen worden in bijvoorbeeld informatiefolders of op de website van de gemeente. De insteek van de informatie zou moeten zijn dat ook klaagsoorten ruimte nodig hebben om te kunnen leven in Zutphen en hoe je met aanpassing van je eigen gedrag overlast kunt verminderen. Hetzelfde type informatie en/of folders zouden gemaakt kunnen maken over andere aspecten van het groen- en milieubeleid binnen de gemeente; over het plantsoenbeheer, maaibeleid, omgaan met bomen, zwerfvuil, compost, waterbeheer etcetera.

Soorten waar naar mijn idee informatiefolders zinvol voor zijn op dit moment zijn voor de zoogdieren de muskusrat, steenmarter, echte muizen, bruine rat, vleermuizen, vos. Bij de vogels zijn dat de roek en andere leden van de kraaienfamilie, ganzen en stadsduiven. Bij de overige diergroepen gaat het vooral om de processierups, teken, wespen, mieren, spinnen en slakken.

2.5.1 Koloniedaken in De Mars

Nederland is beroemd om de grote broedvogelkolonies op eilanden. Het eiland Griend met de duizenden grote sterns is daarvan misschien wel het meest tot de verbeelding sprekende voorbeeld, maar ook de kolonies op de andere Waddeneilanden, Zeeuwse eilanden en de eilanden in het IJsselmeer zijn indrukwekkend en internationaal vermaard. In het verleden hebben er op eilanden langs de grote rivieren ook kolonievogels gebroed maar daar is weinig van over. Er zijn daar nog maar amper eilanden te vinden en spontaan komen eilanden voorlopig ook niet terug. De laatste tientallen jaren zijn er enkele kolonievogelsoorten die hebben geleerd om grote platte daken als alternatieve broedplaats te gebruiken. Een plat dak is net zo kaal als een zandbank die boven water uit steekt en op het dak zitten ze veilig voor roofdieren. In De Mars werd enkele jaren terug een kolonie visdieven ontdekt op een plat dak met een oppervlak van meer dan een hectare. De vogels visten vooral in de IJssel, maar ook in alle andere stadswatertjes en kanalen in Zutphen. In 2007 zaten er voor het eerst kokmeeuwen tussen de visdieven. Tijdens de telling in 2008 van het aantal broedparen, bleken de vogels verdwenen. Op het dak liepen mannetjes, bezig met een dakuitbreiding of een reparatie. Er stonden steigers en er lagen stapels bouwmaterialen op het dak. Niemand was blijkbaar op de hoogte, niemand had het gezien. Het was ze niet opgevallen dat er een visdievenkolonie zat of ze waren er niet in geïnteresseerd. Wie zal het zeggen. Het is

de vraag of de vogels in 2009 nog terugkomen. Het ging hier om de enige visdievenkolonie in een omtrek van vele tientallen vierkante kilometers. Kolonievogels op daken hebben meer bescherming nodig en er moet actief aan gewerkt worden om die vogels bescherming te geven. Het inrichten van daken speciaal voor dakbroedende vogels zou een optie kunnen zijn om meer mogelijkheden tot broeden aan te bieden.

2.5.2 Vleermuizen

In de zomermaanden zitten overal vleermuizen in Zutphen. Een heel mooie plek om watervleermuizen te bekijken is bij de sluizen van Eefde waar de witte muren verlicht zijn en 's nachts weerspiegelen in het water. Door de verlichting en de spiegeling kun je daar midden in de nacht heel mooi watervleermuizen zien jagen, maar ook overal in het stedelijk gebied van Zutphen kun je in de avondschemering de laatvliegers, rosse vleermuizen en dwergvleermuizen tussen en boven de huizen op insecten zien jagen.

Een probleem voor deze beestje is vaak de overwintering. De mogelijkheden om ongestoord een winterslaap te houden zijn beperkt. Een aantal soorten overwintert namelijk in vorstvrije vochtige stenen ruimtes waar een stabiele koele temperatuur heerst. Bij bruggen of viaducten zijn soms grote holle ruimtes in de stenen of betonnen draagvoeten van deze bouwwerken. Bij de bouw van grote constructies is het de moeite waard om te kijken of er niet meteen rekening gehouden kan worden met een geschikte overwinteringslocatie voor vleermuizen. Dat gebeurt nu nog niet. Oude verlaten bouwwerken kunnen ook geschikt zijn. In het Kapse Bos bijvoorbeeld staat nog een oude bunker uit WO-II die heel goed ingericht zou kunnen worden als vleermuizenbunker. Verder vroeg ik me af of de betonnen dragers van de nieuwe spoorbrug over het Twentekanaal niet ook hol zijn van binnen. Zo ja, dan zou dat misschien ook kunnen dienen als overwinteringslocatie en misschien zijn er in Zutphen nog wel meer van die afgesloten grote holle ruimtes te bedenken die geschikt zouden kunnen worden.

2.5.3 Roek

Roeken zitten al heel lang in Zutphen en zullen daar nog heel lang zitten, al is momenteel de populatie in Zutphen en zelfs in heel Gelderland in elkaar aan het zakken. Het is goed mogelijk dat de afname van de roek een gevolg is van het falen van de wettelijke bescherming. Roeken worden op uitgebreide schaal weggepest en steeds meer afgeschoten, ook in Zutphen. De reden van de verdelging is poep, herrie en jacht. Bij de Martinetsingel loopt een project met een investering van tienduizenden euro's, bedoeld om de roeken naar een andere plek te doen verhuizen. Het verjagen daar zal uiteindelijk wel lukken, in ieder geval tijdelijk, maar de plek waarnaar toe ze zouden moeten verhuizen is niet geschikt voor zoveel roeken. Waarschijnlijk zal een deel van de vogels na twee mislukte broedseizoenen (ook daardoor keldert een populatie) zich ergens tussen de flats in woonwijken gaan vestigen.



Roek, afgeschoten en opgehangen aan een touwtje, Bronsbergen april 2006. Het is goed mogelijk dat de afname van de roek een gevolg is van het falen van de wettelijke bescherming.

Tot op heden is er in Zutphen nooit wat gedaan om roeken de bescherming te geven die ze nodig hebben. Een van de mogelijkheden die er is, is om nu al kolonielocaties in te richten voor de roeken over 30 jaar. Heel mooie locaties daarvoor zijn de oevers van het Twentekanaal, de randen van De Mars, de brede berm van 3,5 kilometer lengte aan de zuidkant van de N314.

De bestaande roekenkolonies moeten een veel betere bescherming krijgen dan nu. Door bestaande koloniebossen te verstevigen met eventuele nieuwe aanplant, houd je een broedbos ook naar de toekomst toe geschikt. Voorkom de afgifte van kapvergunningen op plaatsen waar roeken broeden. Het gewoon omzagen van broedbomen is een geëigende methode om roeken weg te pesten. Om

verjagen en afschot door jagers te voorkomen moet in een wijde cirkel van honderden meters rondom de kolonie een totaal jachtverbod worden ingesteld. Het valt niet te controleren of een jager zijn uitgezette fazanten komt schieten of roeken. Wel is te controleren of een jager wel of niet aan het schieten is, dus de enige methode om roeken tegen afschot te beschermen is een totaal jachtverbod op die locatie. Dit is vooral van belang in het agrarisch gebied waar nog amper roeken broeden omdat ze almaar illegaal worden afgeschoten. Roeken zijn immers niet voor niets massaal in de stad gaan broeden.

2.5.4 Zwaluwen

Huis- en boerenzwaluwen zijn de laatste decennia fors afgenomen in Nederland. Er is steeds minder voedsel beschikbaar in het agrarisch gebied en ook nestgelegenheid neemt af. Er wordt tegenwoordig zelfs al over gesproken om het in stallen broeden van boerenzwaluwen te gaan verbieden omdat het broeden van vogels in stallen schadelijk zou kunnen zijn voor de volksgezondheid. Hoe leeg kun je het agrarisch gebied krijgen? In Zutphen zouden er veel meer mogelijkheden kunnen zijn om boerenzwaluwen te laten broeden wanneer er onder de bruggen in en rondom Zutphen broedgelegenheid zou worden aangebracht. Vaak is het ontbreken van geschikte nestgelegenheid de enige reden voor het ontbreken van broedende zwaluwen. Bij bestaande bruggen kan eenvoudig nestgelegenheid worden aangebracht. Bij de aanleg van nieuwe of restauratie van oudere bruggen zou standaard rekening gehouden moeten worden met het zo inrichten van de brug of waterwerk, dat boerenzwaluwen daar tot in de lengte der jaren geschikte richels kunnen vinden om nesten op te bouwen. De bouw van zwaluwtorens is een vrij nieuw fenomeen in Nederland wat in Amerika al veel langer bestaat, maar het zou bij goedwillende boeren of bij kinderboerderijen misschien ook een optie kunnen zijn om de populatie te verstevigen.

2.5.5 IJsvogel

Door de verandering in het klimaat is de ijsvogel de laatste jaren enorm toegenomen. Overal in en buiten Zutphen kun je tegenwoordig ijsvogels zien. Helaas zijn veel wateren vanwege de kale oevers ongeschikt om daar te vissen. Het zou veel helpen wanneer meer bomen, struwelen en riet langs de oevers zouden blijven staan. Voor nestgelegenheid is de ijsvogel afhankelijk van steilwanden langs het water. Ook daar kan nog het nodige aan verbeterd worden. Steilwanden worden gezien als verval van de oever en worden daarom snel "hersteld" waarna ijsvogels daar niet meer kunnen broeden. Het in stand houden van steilwanden of het creëren daarvan kan voor meer broedgelegenheid zorgen.



Marshaven 22 apr 2007. Bewoond ijsvogelnest in steilwand. Deze oever is in 2008 "hersteld" met een stalen damwand en daardoor ongeschikt geworden voor ijsvogels.

2.6 Bebouwing

Over bebouwing valt veel te zeggen en dit is niet de plek daar al te lang over uit te weiden, maar ik kan er in dit verhaal niet omheen. In Zutphen zijn er de laatste tien jaar veel nieuwe woningen bijgekomen en er is een nieuw bedrijventerrein aangelegd namelijk De Revelhorst. In Nederland en ook in Zutphen wordt geprobeerd om veel woningen op een klein oppervlak te bouwen. Open terreinen zoals de sportvelden bij Helbergen krijgen een woonbestemming en ook het voormalige jeugdgevangenisterrein wordt binnenkort volgebouwd. De nieuwbouw van 3000 woningen bij de Hoven krijgt veel verweer vanuit de Zutphense bevolking die niet wil dat daar zoveel woningen komen. Ondanks de weerstand gaat er op alle drie de locaties gebouwd worden.

De reden van het dicht opeen bouwen is om zo het buitengebied te sparen. Dit is het hele idee achter het concept “vinexwijken”. Dat klinkt allemaal heel logisch. De algemene gedachte daarachter was onder andere om de natuur “in het buitengebied” te behouden. Maar rijke natuur in het agrarisch gebied is verleden tijd. Alleen de openheid en het landschap is daar deels gespaard gebleven; de natuurwaarden zeker niet. Rijke natuur is nog wel te vinden in delen van de uiterwaarden, landgoederen, natuurgebieden en bossen. In het agrarisch gebied is dit helemaal passé, vroeger wel; anno 2009 niet meer. Daarin heeft ergens eind vorige eeuw - begin deze eeuw een omslag plaatsgevonden. Als gevolg van de dramatische afname van soorten en aantallen in de landbouwgebieden, maar ook door de steeds rijkere natuur in steden, zijn de rollen omgedraaid. Zowel in biodiversiteit als in biomassa is er op een vierkante kilometer stedelijk Zutphen momenteel een veel rijkere natuur te vinden dan in bijvoorbeeld de agrarische gebieden voorbij Warnsveld, richting Baak of aan de overkant van de IJssel.

In hoeverre moet je dan nog proberen het “open gebied” te vrijwaren van woningbouw? Er zijn redenen genoeg op dit moment om dat streven op te geven, om dus grote delen van het agrarisch gebied maar gewoon vol te gaan bouwen. Wat valt daar immers nog te verliezen? Door het inbreien van woonwijken in het stedelijk gebied verliezen we ook veel “openheid”. De manier waarop tegenwoordig het boerenland “gebruikt” wordt is discutabel. In Nederland wordt bijvoorbeeld jaarlijks een oppervlakte van 200.000 hectare ingezaaid met maïs en er zijn maar weinig teelten in de landbouw te bedenken met dezelfde destructiviteit voor natuur als maïs (*bloembollen zijn nog erger.....*) en het gaat om 2000 vierkante kilometer! Dit is een groter oppervlak dan de hele Provincie Utrecht van 1420 vierkante kilometer en ook meer dan bijvoorbeeld de hele Achterhoek en Liemers bij elkaar. Die maïs wordt grotendeels gebruikt om vlees te produceren.

Kort door de bocht zijn we dus druk bezig huizen heel dicht opeen te zetten, de laatste stukjes groen in het stedelijk gebied vol te bouwen en alle natuurwaarde in het agrarisch gebied te slopen, om zo de rundergehakt betaalbaar te houden! Daarnaast leeft nog steeds het idee dat met dicht opeen bouwen de leefomgeving gespaard blijft. Dat is niet het geval want de achteruitgang van soorten en individuen in het agrarisch gebied blijft zich al vele decennia lang, ongewijzigd dramatisch voortzetten. De soortenrijkdom op een perceel van 10 hectare maïs is lager dan 10 hectare woestijn; er zit gewoon niets meer! Voor een beter milieu en het behoud van natuur zou het niet slecht uitpakken wanneer een groot deel van de 2000 vierkante kilometer maïs zouden worden volgebouwd. Het is helaas niet anders. Rundergehakt zou dan wel een paar dubbeltjes duurder worden.

2.6.1 Woonwijken

In het stedelijk gebied staan gebouwen in allerlei vormen, maten en hoogtes in een scala van biotopen. In een ver verleden werd bij de bouw van huizen alle aandacht gevestigd op de functie van wonen en werk. Later in de ontwikkeling van de mensheid kwamen daar steeds meer zaken bij als de grootte en materiaal van het gebouw om zo uitdrukking te geven aan de status van macht en geld zoals kerken, landhuizen en kastelen. Meer recent kwamen er weer andere zaken om de hoek kijken zoals een meer “bewuste” vormgeving, naar de mode van die tijd zoals flatgebouwen en het gebruik van “moderne” materialen zoals beton. De laatste decennia is de huizenbouw vooral in handen geweest van de financiële wereld. Snel bouwen, veel huizen op een klein oppervlak en gebruik maken van goedkoop, niet duurzaam materiaal is langdurig de trend geweest en nog steeds eigenlijk. Groei van de bevolking en opgeklopt ruimtegebrek zorgden voor hoge huizenprijzen en dat was de natuurlijke reden voor de financiële wereld zich daar zo intensief mee te bemoeien. Sinds de milieuproblematiek tot in alle gelederen van de samenleving is doorgedrongen begint nu ook de overheid zich meer en meer te bemoeien met hoe huizen gebouwd worden. Met de bouwlocaties houdt de Nederlandse overheid zich al heel lang en intensief bezig.

Het bouwen van zogenaamde ecowoningen is een relatief nieuw fenomeen. In Nederland was de Kleine Aarde in Boxtel misschien de eerste organisatie die zich daar intensief mee bezig hield en dat principe ook probeerde uit te dragen in de samenleving. Helaas ontbrak het draagvlak toentertijd, maar nu een halve eeuw later is dat draagvlak er eindelijk en sinds kort bestaat daarvoor zelfs een keurmerk van de overheid.

In het hele ecobouwen wordt vooral naar milieu gekeken en veel minder naar natuur. Natuur en Milieu zijn nauw verbonden met elkaar, de onderlinge samenhang groot en nu er opnieuw naar wonen en bouwen gekeken wordt, zou het meenemen van natuur zinvol kunnen zijn. Bij de bouw van woonwijken zou rekening gehouden moeten worden met het feit dat ook in het stedelijk milieu dieren ergens moeten verblijven. Vogels moeten ergens kunnen broeden, ze moeten eten en ze moeten overnachten. Dat geldt ook voor zoogdieren, insecten en amfibieën. Plantsoenen en stadswateren kunnen daarin een belangrijke functie vervullen, maar ook de aanwezigheid van voldoende tuinen is van groot belang. Stadstuinen kunnen soms heel stabiele natuurlijke milieu's voortbrengen op een klein oppervlak. Alle tuintjes samen zorgen voor een grote variatie aan structuur alhoewel de soortenrijkdom meestal niet erg groot is. Hoe groter de tuinen zijn, hoe gevarieerder de natuur in zo'n wijk. De gebruiksmogelijkheden van een kleine tuin zijn erg beperkt, in grotere tuinen is al snel meer mogelijk wat betreft aanplant, onderhoud en vegetatie. Grote bomen in tuinen zie je maar weinig wanneer de tuinen te klein zijn. Bij de bouw van nieuwe huizen is het voor de natuurwaarden en leefbaarheid van belang om bij zoveel mogelijk huizen een flinke tuin te plannen. Veel tuintjes in de moderne nieuwbouw zijn te krap. Wanneer je de tuin wilt beschutten voor de buitenwereld en je hebt een kleine tuin zit er niets anders op dan een houten schutting te kopen. Ondertussen staan er al duizenden kilometers houten schuttingen in Nederland.

Hierdoor ontstaat een heel vreemde situatie. De eigenaar van de kleine tuin moet flink werken om geld te verdienen om een schutting te kopen voor zijn te kleine tuin. Die schutting is van hout. Ergens op de wereld wordt dat hout gekweekt, gekapt, gezaagd, geïmpregneerd, verkocht en na iedere bewerking vervoerd naar de volgende bewerkingslocatie, om na een lange reis als schutting in de te kleine tuin te belanden. Wanneer het stukje grond waar dat hout gekweekt is, aan het kleine tuintje zou zijn toegevoegd, dan was dat tuintje groot genoeg geweest om een haag in plaats van een schutting om de tuin heen te zetten. En dan is hier nog niet eens de grond meegerekend die nodig is om de biodiesel te produceren om al die vrachtwagens te laten rijden die almaar dat hout aan het verslepen zijn. Dan kostte dat geen oerwoud, dan hoefde geen hout vervoerd en geïmpregneerd te worden en dan konden er vogels in zijn haag broeden en niet te vergeten, vogels in het oerwoud waar nu de bomen voor schuttingen “gekweekt” worden. Nu hoor ik meteen denken, “maar die ruimte is er niet in Nederland” en dan zeg ik dat die ruimte er wel is. Zolang er nog 200.000 ha maïs staat in Nederland waarvan het grootste deel voor de productie van vleesexport is bestemd, is er blijkbaar nog ruimte genoeg. Vogelaarswijken zijn voor een deel te voorkomen door wanneer het om wonen gaat, meer buitenruimte per persoon in te ruimen dan nu. Goed voor het milieu (minder maïs en minder geïmpregneerde schuttingen), goed voor de leefbaarheid en goed voor de natuur. Nu ben je bijna verplicht

een hardhouten schutting te kopen want voor een haag is geen ruimte. Je bent verplicht je groen- en tuinafval door een vrachtwagen te laten ophalen want in de achtertuin is geen ruimte voor een composthoop, een takkenhoop, een vijver of een fruitboom, geen ruimte voor een konijnenhok of een groentetuintje. Je moet bijna wel de auto pakken wanneer je in het groen wilt recreëren, want de tuin is te klein en al het groen in de stad wordt langzaam maar zeker weggebreid. Je bent naar de bureu toe bijna verplicht om de boom in je achtertuin om te zagen, want de tuintjes zijn dermate klein dat de schaduw van één boom de tuinen tot en met drie huizen verderop uit de zon houdt. Zo ziet een tuin in een moderne wijken er tegenwoordig uit. Ook veel van de reeds gebouwde en geplande nieuwbouw in Zutphen. Het is dus zeer de vraag of je met het dicht opeen bouwen van huizen nu wel werkelijk zoveel ruimte bespaard.

Natuur is niet iets wat alleen in reservaten thuishoort, natuur is geen luxe-artikel maar een pure noodzaak en daarom verdient natuur overal een plek. Ook in de stad Zutphen. Met reservaten alleen valt de natuur echt niet te redden al is dat wel heel vaak de algemene gedachte. Ook de stadsplantsoenen, solitaire bomen, de modderkruiper in de sloot, de egel op straat, de eksters in de achtertuin, de teunisbloem onder de lantaarnpaal en ook de slakken op de schutting die de algen daarvan wegvreten zijn van belang.

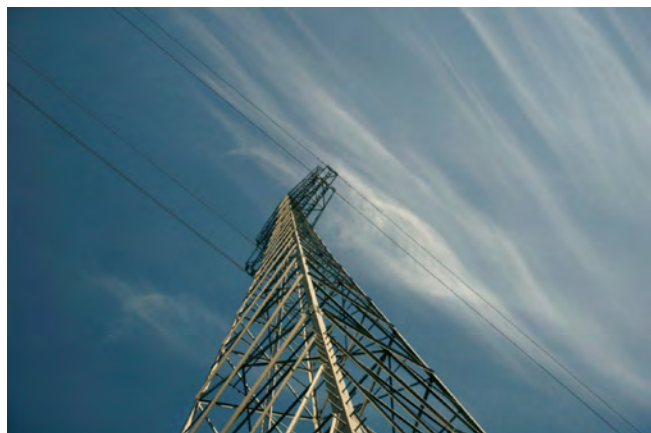


2.6.2 Bedrijventerreinen

<http://www.vwg-zutphen.nl/google/mars.kmz>

Wanneer je een doorsnee bedrijventerrein gaat bekijken met het uitgangspunt dat natuur overal van belang is, zie je daar op bedrijventerreinen weinig tot niets van. Er is daar gewoon geen aandacht besteed aan de natuur. Binnen het plangebied liggen een paar bedrijventerreinen waarvan De Mars de grootste is. Het oppervlak tussen de IJssel, Twentekanaal en het spoor bedraagt bijna 300 ha. De omvang en ligging bieden goed kansen voor natuurwaarden hoe grauw het er soms ook uit kan zien. In het gebied zijn een aantal opvallende natuurwaarden aanwezig. De ligging langs het water van het Twentekanaal en de IJssel is daarbij van belang om twee redenen. Op de eerste plaats profiteren watervogels daar direct van en op de tweede plaats werkt het water de rust in het gebied in de hand. Je kan er namelijk niet overheen waardoor de randen relatief rustig blijven. Er is geen doorgaand verkeer naar het westen en niet naar het noorden. Helemaal op de noordwesthoek ligt een oude vuilnisbelt. Tot voor enkele jaren terug was dit een vrij ruig terrein. Door de rust en doordat het terrein niet gemaaid werd, was de hele belt dicht begroeid. Door al het plastic in de bult zakt het regenwater slecht weg waardoor veel riet op de hellingen groeit.

Om zo maar eens wat soorten te noemen die op De Mars voorkomen; het is de enige plek in heel de gemeente waar al jaren achter elkaar nachtegalen broeden en één van de weinigen plekken ook voor zomertortels. Putters zijn jaarrond algemeen en foerageren veel op de niet gemaaide distels. Op de gebouwen broeden zwarte roodstaarten. In herfst en winter slapen duizenden meeuwen verspreid door het gebied op de platte daken. In de uiterwaarden broeden ijsvogels, oeverzwaluwen, brandganzen en grauwe ganzen. De slechtvalk zit al jaren achtereen in de winter op de hoge masten en het eerste broedgeval zal niet al te lang op zich laten wachten. De enige visdievenkolonie in een straal van vele



De hoogste mast is de overwinteringslocatie voor de slechtvalk

tientallen kilometers rond Zutphen was te vinden op één van de platte daken. De grootste populatie konijnen in de wijde omtrek is te vinden op De Mars. Andere zoogdieren die daar voorkomen zijn in ieder geval egels, hazen, bunzing, vos en heel veel bruine ratten. Een goede inventarisatie van het gebied zou verrassende planten- en diersoorten aan het licht kunnen brengen. Ondanks dat in die 300 ha geen enkele zorg is besteed om de natuur te voorzien van goede omstandigheden, is er toch een opvallende rijkdom aan soorten aanwezig is. Een duwtje in de rug zou ongetwijfeld meer verrassende resultaten op kunnen leveren.

Op De Mars zijn verschillend bedrijven met een dakoppervlak groter dan een hectare. Gemiddeld valt daarop jaarlijks 800 mm neerslag, dat is 8000 kubieke meter per ha/per jaar. Deze hoeveelheid is evenveel als wat 172 mensen gemiddeld aan water gebruiken voor huishoudelijk gebruik. Binnen het hele groenbeleidsplangebied bestaat 231 hectare uit daken en daarop valt dus genoeg regenwater voor het huishoudelijk gebruik van $321 \times 172 = 39.732$ inwoners. Maar dat terzijde.

De grote hoeveelheden regenwater van de grote daken wordt zo snel mogelijk afgevoerd. De sinds kort aangelegde gescheiden waterafvoersystemen op De Mars is al een grote stap in de goede richting. Afvalwater en neerslag worden nu gescheiden afgevoerd. Vanuit milieuoogpunt is het van belang dat het water ook zoveel mogelijk ter plekke gebruikt wordt. Water moet ook vastgehouden worden om de grondwaterspiegel op peil te houden en daar is op De Mars ook ruimte voor. Tussen verschillende bedrijven in, zouden regenwaterreservoirs kunnen komen waarin het dakwater wordt verzameld en waar het langzaam weg zou kunnen zakken in de grond. Graaf daarvoor een flinke kuil of greppel waar het water alleen weg kan wanneer de bak dreigt over te stromen. Verzamel daar het water en doe verder niets met die bak water. Laat de natuur die in zo'n waterreservoir opkomt helemaal met rust. Het geeft niet wanneer daar een elzen- of wilgenbos ontstaat. Behalve het af en toe verwijderen van zwerfvuil of illegale stort, kunnen deze plekken

mooi uitgroeien tot kleine ongestoorde natuurterreintjes die dan weer heel nat, dan weer heel droog zijn. Daarmee hou je de grondwaterspiegel beter op peil en creëer je verspreid door De Mars verschillende soorten natuurterreinen. Vanwege de veelheid aan variabelen, het oppervlak, diepte, steilheid van de oevers, grootte, de hoeveelheid water, de ligging, bodemgesteldheid etcetera., zal iedere wateropvang heel eigen karakteristieken ontwikkelen.



Gemaaide waterafvoer in De Mars; Grote Belt

Voorbeeld: Links op de foto een greppel aan de noordkant van de Grote Belt op De Mars:

<http://www.vwg-zutphen.nl/google/wateropvang.kmz>

Bij het ruim verbreden en uitdiepen van deze greppel kan hier een oppervlak wateropvang gecreëerd worden van 10 bij 175 meter. Daarin kan ongeveer 1750 kubieke water wat daarna langzaam kan wegzakken in de bodem. De daken links en rechts hebben een gezamenlijk dakoppervlak van 3,2 ha. Hierop valt door het jaar heen $3,2 \times 8000$ kubieke meter = ruim 25.000 kubieke meter water. Een heel groot deel van dat water zou via deze greppel in de bodem kunnen zakken. Pas wanneer er overtollig water is wat hier niet meer in past, is het vroeg genoeg om dat af te voeren, maar misschien is het ook wel te gebruiken voor andere industriële doeleinden op De Mars zelf. Dit terrein hoeft verder niet gemaaid, geklepeld, gezaagd of ingeplant te worden. Afval verwijderen is voldoende.



De achterkant van Bührmann Ubbens op De Mars

Voorbeeld: Links op de foto een gebouw op de hoek Hermesweg - Grote Belt. Waar deze foto is genomen, kijk je tegen een opvallend grote metalen wand aan van ongeveer 35 meter hoog en 85 meter breed. Het is de achterkant van Bührmann Ubbens. Het is een winderige plek waar je niets te zoeken hebt en waar niet veel gebeurt. Nu het buiten flink vriest kan ik me voorstellen dat daar de verwarming hoger moet, en wanneer in de zomer de late middagzon op die 3000 m² staat te schijnen, levert dat weer veel warmte op. Aan de binnenkant van de metalen wand zal daarom vermoedelijk wel isolatiemateriaal zijn aangebracht maar de buitenkant is kaal. Stel dat de wand begroeid zou raken met klimop en wilde wingerd en dat die wand niet helemaal recht zou zijn, maar vanaf een meter of tien hoog, hellend naar boven. Wanneer je

vervolgens het dakwater langs de helling naar beneden zou laten lopen, levert dat een kwart hectare muurvegetatie op die water vasthoudt en fijnstof kan opvangen, waar vogels kunnen broeden, slapen en foerageren en waar zwerfvuil zich niet kan ophopen. De vegetatie zou ook bufferend werken in de zomer en in de winter op het klimaat binnen én op het klimaat buiten. Het zou de wind remmen en een heel mooi aanzien geven aan deze wand. Nu is het niets meer dan een troosteloze grauwe bende en het wordt nooit wat. Hoe lang blijft zo'n gebouw staan? 30 jaar lang niks terwijl het wat had kunnen zijn wanneer het uitgangspunt niet alleen was geweest, snel, simpel, effectief en goedkoop, maar wanneer ook rekening gehouden zou zijn met natuur, milieu en leefbaarheid. En zijn nog honderd van die wanden op De Mars. Misschien is het wat om mee te nemen in een nieuw groenbeleidsplan. Wat te doen met grote daken en grote

metalen of stenen muren. Welke maatregelen zijn waar op welke plek op welk bedrijventerrein het beste voor de leefbaarheid, de natuur, voor het milieu en voor het aanzicht.

Op een groot gebied als De Mars is veel mogelijk

- Braakliggende, tijdelijk niet gebruikte bedrijfsterreinen en terreinen die gebruikt worden voor wateropvang, zouden in sommige gevallen de status “gemeentelijk natuurgebied” moeten krijgen.
- Er moet rekening gehouden worden met kolonievogels op daken. In 2008 is de visdievenkolonie verjaagd door dakwerkzaamheden in het broedseizoen
- Er moeten meer daken geschikt worden voor kolonievogels
- Er zijn te veel belemmeringen voor kleine dieren door stoepranden en straatputten
- Vanwege de aangebrachte bouwgrond van verschillende herkomst kan bij goed beheer een rijke flora ontstaan tussen de gebouwen en in bermen
- Zorg voor voldoende ruigtes waar steenmarters, vossen en bunzingen een permanent geschikt leefgebied hebben. Alle drie zijn het goede rattenvangers
- Het waterbeheer moet anders. Regenwater moet meer opgevangen worden in bekkens en het huidige beheer van sloten en greppels (maaien en schrapen) is funest voor bijna alles. De waterkwaliteit in het gebied zelf is grotendeels erg slecht
- Hoewel er ruimte genoeg is voor uitgebreide bomenaanplant en voor roekenkolonies komt dat daar niet voor
- Met de neerslag die op daken valt is veel meer te doen dan alleen maar zo snel mogelijk afvoeren
- Fijnstof is een probleem in gebieden als De Mars. Deze situatie is te verbeteren door de aanleg van vegetatiedaken en vegetatiewanden en door meer struweel- en bosvegetaties te laten ontwikkelen. Vegetatie op en tegen gebouwen werkt ook isolerend in zomer en winter en dat kan veel energie besparen
- Er is ruimte voor oeverzwaluwkolonies, die ruimte wordt niet benut
- Er is ruimte voor schrale dijkvegetaties op de IJsseldijk en die mogelijkheden worden niet benut
- Er is veel ruimte voor zonnepanelen maar ik zie ze nergens

2.6.3 Straatputten en stoepranden

Wanneer het voorjaar wordt en kikkers en padden ontwaken uit de winterslaap vertrekken ze naar de voortplantingspoelen. Op weg daarheen worden ze vaak massaal doodgereden wanneer ze autowegen moeten oversteken. Tientallen van deze locaties worden in Nederland door vrijwilligers beveiligd door overzetacties voor amfibieën te organiseren. In de berm en worden daarvoor met verschillende soorten materialen barrières geplaatst waardoor amfibieën niet meer de weg op kunnen. De beestjes lopen langs het scherm en belanden uiteindelijk in een in de grond ingegraven emmer. Dagelijks worden de emmers aan de andere kant van de weg geleegd en op die manier worden tienduizenden amfibieën per jaar gered.

Bij onderzoek aan loopkevers wordt veel gebruik gemaakt van loopvallen waarbij een blik, trechter of yoghurtbeker tot de rand in de grond wordt ingegraven met daarin conserveringsvloeistof. In Duitsland werd het gebruik van vangpotten officieel verboden omdat een loopkeverprofessor overtuigd was van de negatieve effecten op de populaties. Dit zijn beide mooie voorbeelden hoe dat in zijn werk gaat wanneer er barrières zijn en putten om in te vallen.

Een probleem dat niet vaak onderkend wordt, is de aanwezigheid van tientallen kilometers stoepranden met straatputten in bijvoorbeeld Zutphen. Een stoeprand van tien centimeter hoog is voor kleine dieren die op de grond leven een barrière. Wanneer loopkevers, muizen, kikkers en padden van een stoeprand afgaan en op het asfalt terecht komen is er veelal geen weg meer terug. Wanneer ze oversteken is daar weer een stoeprand en de dieren zijn gevangen op een groot asfaltplateau omzoomd door te hoge wanden. Met het zoeken naar dekking of naar een opstap gaan ze langs de stoeprand lopen. Als ze geluk hebben komen ze een inrit tegen zodat ze weer de stoep op kunnen om daarna weer verder te kunnen wandelen, maar meestal komen ze bij een straatput. Daar gaan ze naar binnen en vallen naar beneden in het riool. De meeste amfibieën zijn slechte klimmers en komen daar dus nooit meer uit en er is niemand die het ziet. Het gevolg is dat op plaatsen met veel stoepranden en weinig inritten er jaarrond heel veel dieren in terecht komen en daar zinloos omkomen.

Een optie om dit probleem op te lossen is om geen straatputten in stoepranden te verwerken maar om de straatputten in de straat te leggen; het type straatput wat je ook in winkelstraten veel tegenkomt. Een andere optie is om te zorgen dat dieren die langs de stoeprand blijven lopen, een ontsnappingsmogelijkheid krijgen door middel van oprit-stoepranden.



Hoge Balver in de Revelhorst met in blauw de 650 meter lange stoeprand



Stoeprand met een van de vele straatputten als onoverkomelijke barrière voor kleine dieren aan de westkant van de Hoge Balver.

Voorbeeldlocatie. In de Revelhorst ligt een straat met de naam Hoge Balver (zie foto). Aan de noordkant stroomt de Vierackersche Laak en aan de westkant ligt een sloot. Tussen de Hoge Balver en de sloot en de Laak ligt over de gehele lengte van 650 meter een stoeprand van ongeveer tien centimeter hoog met om de

zoveel meter een straatput. Alle kikkers en padden die zich verder dan 20 meter afstand van de sloot richting Revelhorst verplaatsen zullen nooit meer terug kunnen. Kikkers en Padden zijn voor het grootste deel van hun leven landdieren. Vooral in het vroege voorjaar zoeken ze het water op om zich voort te planten. Daarna gaan ze het land weer op, gevolgd door de duizenden één centimeter grootte jonge padden en kikkers die later dat jaar in het water zijn opgegroeid. Wanneer ze richting Revelhorst lopen zullen ze een plekje zoeken om de rest van de zomer en herfst door te brengen en om daar te overwinteren. In zo'n biotoop is dat helemaal niet makkelijk geef ik toe, maar wanneer ze de winter overleven en ze teruggaan naar hun geboortepoeltje beland 99,9% of meer van deze amfibieën onvermijdelijk in de straatput. “Maar er zitten daar amper goede voortplantingslocaties van kikkers en padden” hoor ik u denken. Dat klopt, want al die beesten verdwijnen in de put! Het zou de moeite lonen om in Zutphen de probleemgebieden eens in kaart te brengen en per locatie te bekijken wat de beste optie is om ook de kleine dieren in Zutphen de kans te geven zich te kunnen verplaatsen. Momenteel leiden stoepranden en straatputten tot een permanente en massale sterfte bij kleine dieren.



Twee opties om deels te voorkomen kleine dieren die op straat terecht komen onvermijdelijk in de put zullen sterven zijn andere straatputten (links) of het creëren van een opstap-mogelijkheid aan beide kanten van de put (rechts).

2.7 Natuur- & Milieubeleid in grote lijnen

Het duo Natuur & Milieu worden vaak in één adem genoemd, maar het zijn twee aparte zaken die wel heel veel met elkaar te maken hebben. Voor degene die niet zoveel weten over natuur en milieu de volgende vergelijking. De combinatie natuur & milieu heeft veel weg van het duo financiën & economie waarbij je de natuur kan zien als de financiën en economie als het milieu.

Wat goed is voor de economie hoeft niet goed te zijn voor de financiën en andersom en datzelfde geldt ook voor de combi natuur & milieu. Hieronder staan een paar voorbeelden om aan te geven wat hiermee bedoeld wordt:

- Goed voor het milieu en slecht voor de natuur: Indien alle auto's in Nederland op biodiesel zouden gaan rijden heb je daar een stuk landbouwareaal voor nodig van naar schatting 32.500 km². Misschien goed voor het milieu, maar er zou geen vierkante meter overblijven voor natuur. Het oppervlak van heel Nederland bedraagt slechts 41.526 km². Een ander voorbeeld is natuurlijk de windmolens op De Mars. Goed voor het milieu, maar wanneer daarin vogels omkomen is het weer slecht voor de natuur.
- Slecht voor het milieu en goed voor de natuur: De vuilnisbelt op De Mars is niet bepaald een voorbeeld van een schoon milieu, maar voor wat betreft de natuur is het een rijk gebied met een grote variatie aan vogels, planten en zoogdieren. Zonder die vuilnisbelt was het terrein allang ingericht met gebouwen en gazonnetjes vol boompalen en zou het ontbreken aan de biodiversiteit die er nu wel is.
- Goed voor het milieu en goed voor de natuur: Niet maaien levert een grotere biodiversiteit op en in de loop der jaren ook een hoger percentage organische stof in de bodem (vastgelegde CO₂). Minder maaien betekent ook minder dode dieren, minder herrie, minder uitstoot.
- Slecht voor het milieu en slecht voor de natuur: Een tanker die lek slaat in Lobith en de IJssel van Arnhem tot Kampen met een laag olie bedekt, vervuilt het water en tast met de giftige stoffen het ecosysteem aan.

Heel vaak echter trekken natuur en milieu gelijk op. Steeds vaker hebben veranderingen in de natuur en het milieu hun weerslag op mensen; op de politiek, de economie, landbouw, planologie enzovoort. De invloed



Vispoorthaven 15 maart 2008. 70 ton olie in de rivier bij Lobith, slecht voor het milieu en slecht voor de natuur.

daarop zal de komende jaren steeds groter gaan worden. Zo wordt op dit moment een groot deel van het hele IJsselsprong-project er door gedicteerd. Door de veranderende milieumomstandigheden moet er namelijk meer ruimte komen voor water en door de aftakeling van de natuur zijn gebieden als de IJssel van internationaal belang geworden waarmee rekening gehouden moet worden.

Rekening houden met de effecten op natuur en milieu, zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen, zou bij beslissingen op het gebied van planologie, milieu en natuur beter kunnen. Hieronder staan kort een aantal aandachtspunten opgesomd. Over elk punt kun je lang uitweiden maar daar is hier geen tijd en ruimte meer voor.

- Bij het plannen en bouwen van bedrijventerreinen, woonwijken en recreatiegebieden moet geprobeerd worden de mobiliteit zo laag mogelijk te houden om zo de uitstoot van uitlaatgassen (milieu) te beperken. De leefbaarheid is ook van belang want daarmee kun je mobiliteit beperken door te voorkomen dat mensen hun eigen woonomgeving met de auto moeten ontvluchten.
- Bij het wegwerken van water moet geprobeerd worden dit zo schoon als maar mogelijk is in de IJssel te lozen. Voedselrijk of gewoon smerig water wat in de IJssel terecht komt zal ergens anders zowel natuur als milieu gaan beïnvloeden op een niet altijd even positieve manier.
- Het is nu niet direct duidelijk, maar het zou een mooi streven zijn van de gemeente indien zij hun geld op banken zouden onderbrengen die rekening houden mensen, dieren, milieu en natuur. Er zijn veel banken die alleen kijken naar het financiële rendement, de korte termijnvisie. Vroeg of laat moeten de gemaakte kosten om dat rendement te behalen, toch ergens opgehoest worden en dat gaat vaak ten koste van.
- Op het gebied van natuur en milieu zou de gemeente aan woningbezitters en bedrijven veel hogere eisen moeten stellen. Er zijn nog teveel ongeïsoleerde woningen, zonnepanelen in Zutphen zijn nergens te bekennen, bedrijven met vegetatiedaken of vegetatiewanden in Zutphen zijn mij nog onbekend.
- Het gebruik van hardhout uit de tropen of het gebruik van turf uit Scandinavië en omstreken zou door de gemeente verbannen moeten worden. Ook het gebruik van biobrandstof moet zoveel als maar mogelijk ontmoedigd worden.
- Om het gesleep van materialen en plantgoed voor de groenvoorziening te beperken zou een eigen gemeentelijke kwekerij een goede optie kunnen zijn. Op die plek zouden dan onder andere plantgoed, palen en materiaal voor oeverbeschoeiingen en speelwerktuigen gekweekt kunnen worden. Ook zouden materialen uit bestaande plantsoenen (stammen en snoeihout) veel beter ingezet (lees her-gebruikt) kunnen worden.
- Voor het buitengebied zou het ontmoedigen van bio-industrie en aanmoedigen en ondersteunen van biologische landbouw een zinvolle stap zijn om het natuur- en milieubeleid binnen de gemeente handen en voeten te geven.
- In de planologie van de gemeente is het van belang om de Ecologische Hoofdstructuur zoveel mogelijk te ontzien en geen gebruik te maken van de uiterste wettelijke mogelijkheden die er nog te vinden zijn om de gebieden te nog te “gebruiken”. (windmolens op De Mars)

Er zijn nog twee punten die ik toch niet alleen kort wil aanstippen en dat zijn zwerfvuil en jacht. Daarover meer in de onderstaande paragrafen.

2.7.1 Zwerfvuil

Zwerfvuil staat hoog in de ergernis top-10. Googlen naar “*ergernis top 10 zwerfvuil*” leverde meer hits op dan zoeken naar “*ergernis top 10 hondenpoep*”. De oorzaken waardoor zwerfvuil in het milieu terecht komt loopt uiteen van “verloren, achteloos of bewust neergegoid, illegaal gedumpt, van de vrachtwagen gevallen of door een omgewaaide kliko. Zwerfvuil wordt pas een ergernis wanneer het zichtbaar is. Voor het milieu maakt het niet uit of het afval voor of achter de heg ligt, het blijft troep.

Zwerfvuil op gazons valt meer op en levert daardoor meer ergernis op dan in een half-natuurlijk terrein. In een half-natuurlijk terrein wordt de aandacht sneller afgeleid door de vegetatiestructuur. Het vervangen van weinig gebruikte gazons voor een meer natuurlijker begroeiing kan de ergernis van zwerfafval doen afnemen. Voor de stadsreiniging is zwerfvuil rapen in de natuur een veel leukere en gezondere activiteit dan wanneer je in kale greppels en op uitgestrekte gazons moet gaan rapen. Zo komt het ook de kwaliteit van werken ten goede. Wanneer de onderhoudsploeg minder hoeft te maaien, blijft er bovendien meer tijd over voor het verwijderen van afval.

Minder maaien betekent verder ook minder gebruik van machines dus lagere kosten, minder lawaai en minder uitstoot. De werkomgeving voor stadsreiniging en groenonderhoud verbeterd daardoor aanzienlijk want het personeel wordt minder blootgesteld aan de ongezonde machinerie. Uiteindelijk neemt de hoeveelheid zwerfafval af want er is meer raaptijd beschikbaar en wat er ligt valt minder op en wordt door minder ergernis omgeven.

2.7.2 Jacht

Met het uitgangspunt dat natuur een factor van belang en geen vijand is, maar een metgezel, is de afschot van dieren zoals dat in de gemeente Zutphen en omliggende gemeenten plaats vind een doorn in het oog van ieder weldenkende mens. Vogels en zoogdieren houden zich niet aan de begrenzingen van een groenbeleidsplan waardoor dieren uit Zutphen zowel binnen de gemeentegrenzen als daarbuiten afgemaakt kunnen worden. Het inzetten op een volledig verbod van deze vorm van gelegaliseerde vandalisme is noodzakelijk. Jacht is niet een manier waarop je met je medebewoners om zou moeten gaan. Het doodschietsen van dieren omdat je dat leuk vind is verwerpelijk en jacht draagt niets bij aan natuurbehoud of aan schadevermindering in de landbouw. Jacht in en buiten de gemeente is een stiekeme activiteit die veelal plaatsvindt buiten het zicht van de normale mens. Bewoners en bestuur van Zutphen zijn zich niet of onvoldoende bewust van de excessen die zich op dit gebied voordoen.



Links: geschoten en weggegooide kolgans (uiterwaarden van De Mars februari 2007)

Midden: het lokken en vervolgens afschietsen van duiven komt veel voor in het buitengebied (Bakerwaard juli 2007)

Rechts: nieuw gebouwde jachthut met niet geogogste maisakker om dieren te lokken en af te schieten (Almense bos december 2008)

3 De problematiek uitgelegd aan de hand van foto's

3.1 Zinloos plantsoenbeheer

Een park of plantsoen moet enige omvang hebben om een park of plantsoen te kunnen zijn. Er zijn echter overal in de gemeente kleine stukjes “groen” welke als zodanig worden onderhouden terwijl ze toch echt te klein zijn voor een plantsoen. Het is natuurlijk erg goed wanneer daar regelmatig zwerfvuil wordt verwijderd, maar het met de regelmaat van de klok maaien, klepelen en/of zagen is veelal zinloos. Om duidelijk te maken wat bedoeld wordt met zinloos plantsoenbeheer worden hieronder twee voorbeelden beschreven.

Daar waar de Gerard Doustraat in het westen een bocht maakt naar de brug over de Berkel, lag enkele jaren terug een mooi vergeten hoekje. In de zomer, wanneer het avond werd, gingen daar dagelijks honderden teunisbloemen open. De hele nacht stonden ze te bloeien en wanneer de zon opkwam werden ze afgewisseld door klaprozen. De teunisbloemen vielen slap door de zon en de klaprozen namen de taak over in de uren dat het licht was. En dat ging zo weken achtereen terwijl het verkeer voortraasde. Er stonden veel meer soorten planten en overal kwamen jonge boompjes op in de schrale zanderige stenen bodem. Het leek alsof daar eerder een gebouwtje had gestaan maar dat maakte niet uit. Integendeel, de schrale bodem zorgde



Strak gazon in plaats van een rijke flora op de hoek Berkel - Gerard Doustraat

juist voor een heel gevarieerde flora en fauna. Overdag vlogen daar altijd vlinders. Aan de rand staan bomen langs de Berkel waarachter een brede rietkraag in het water stond met ieder jaar opnieuw een broedende knobbelzwaan op hetzelfde nest.

Plotseling werd het open deel van het terrein van 30 bij 25 meter weer in het plantsoenbeheer opgenomen. De planten werden afgevoerd en de grond geëgaliseerd. Een laag voedselrijke grond kwam daarboven op waarna het graszaad met een grote trekker werd ingezaaid. Nu wordt het terrein iedere gazon-maaibeurt meegenomen. Nog nooit heb ik iemand gebruik zien maken van dit terreintje. Een enkele keer kakt er een hond, soms wordt het zwerfvuil er verwijderd en de gazonmaaier zie er ook. 'S avonds geen bloeiende teunisbloemen meer en overdag geen klaprozen meer, geen vlinders of opschietende boompjes. De rietkraag is ook grotendeels afgegraven en de knobbelzwanen zijn weg.

Deze hele aanleg en onderhoudsactie van slechts één van de vele kleine stukjes “vergeten groen” heeft geld gekost. Waarom zoveel geld investeren in de aanleg en in het onderhoud van een terrein waar dat helemaal niet nodig was. Een teunisbloem kost in het tuincentrum ongeveer twee euro. Enkele honderden hebben ze er moeten verwijderen. De goedkoopste optie, de natuurvriendelijkste optie ook en degene die het meest oplevert aan mooie planten, natuur en groenbeleving is om het grasveld af te graven tot op de schrale bodem en behalve het regelmatig verwijderen van zwerfvuil verder niets meer te doen. De teunisbloemen en klaprozen hoeven niet gekocht en aangeplant, die komen vanzelf wel weer terug

Tweede voorbeeld: Daar waar je vanaf De Vijver, langs het Graaf Ottobad de fietsbrug over Den Elterweg op fietst, had je tot voor kort meteen rechts een hele mooie berm. Hier groeiden jarenlang grote pollen oregano, boerenwormkruid, grote pimpernel, silene, wilde peen noem maar op. Het barstte er altijd van de vlinders en het was zover ik weet de beste plek voor bruin blauwtjes (dagvlinder) in heel Zutphen. Ook dit prachtige stukje stadsnatuur is in 2008 opgenomen in het plantsoenbeheer. De bermen daar bleken begin juli 2008 gemaaid, geklepeld, geploegd en deels ingeplant met honderden plantsoenstruikjes.

Na een investering van ik weet niet hoeveel geld voor de grondwerkzaamheden, aankoop en aanplant van de plantsoenstruikjes, zal dit terrein voortaan intensief onderhouden moeten worden. De kosten van onderhoud zijn nu vele malen duurder dan niets doen van slechts om de paar jaar een deel van het terrein maaien.



Berm fietsbrug over Den Elterweg; hoe een in onderhoud goedkoop terrein met interessante en rijke flora en fauna (foto links) in 2008 is omgezet in een saai, duur, soortenarm arbeidsintensief stuk plantsoen (foto rechts).

Bij dit voorbeeld is het de beste optie om de hele plantsoenaanplant er zo snel mogelijk uit te trekken en af te voeren, waarna gekeken moet worden wat de beste mogelijkheden zijn om weer een rijke flora met bijbehorende vlinder en sprinkhanenpopulatie terug te krijgen. Ik stel voor om het geld dat jaarlijks voor onderhoud van deze twee terreinen beschikbaar was en bespaard kan worden, te besteden aan een jaarlijkse uitgebreide kerstmaaltijd voor het personeel van de afdeling groenbeheer, te beginnen met ingang van kerst 2009.

3.2 Windmolens

Sinds een paar jaar is Zutphen een drietal windmolens rijker. Tot grote verbazing van de gemeente werd de plaatsing daarvan tot aan de Raad van State aangevochten door nota bene een aantal zogenaamde groene verenigingen. Hier werd duidelijk dat er in het beleid te weinig onderscheid gemaakt wordt in natuurbeleid en milieubeleid. In het geval van de windmolens waren duidelijk tegenstijdige belangen in het geding. De windmolens moesten er komen om “te kunnen voldoen aan de internationale verplichtingen met betrekking tot CO₂-reductie die Nederland in het kader van het verdrag van Kyoto is aangegaan”.

Wat echter maar niet duidelijk werd is waarom de windmolens langs de IJssel, pal naast de Ecologische Hoofdstructuur moesten komen. Waarom werd er niet voor gekozen om ze in het agrarisch gebied neer te zetten? Nadat de Raad van State de uitspraak had gedaan dat alle procedures zorgvuldig en volledig volgens de wettelijke normen en regels waren gevolgd en toestemming gaf voor de bouw, bleef de reden van de locatiekeuze in duisternis gehuld. Totdat later mijn oog viel op het kantoor van de Nuon op bedrijventerrein De Mars. Vanaf het kantoor heb je namelijk, heel toevallig, prachtig uitzicht op de windmolens.....



12 sept 2007. Ooievaar als windmolenslachtoffer op De Mars

CO₂-reductie is een goed streven maar wanneer dat zoals hier in De Mars, ten koste gaat van natuur, los je het ene probleem op door nieuw probleem te creëren. Het plaatsen van windmolens in het agrarisch gebied waar de natuurwaarden heel erg laag zijn, hadden met minimale natuurschade dezelfde hoeveelheid energie kunnen opwekken. Een gemiste kans. Anderzijds zijn er nog te weinig inspanningen om werkelijk een CO₂-reductie tot stand te brengen. Nog teveel worden wonen (nieuwbouw), recreatie (Stuitgebied) en werken (bedrijventerreinen) als gescheiden gebieden aangelegd waardoor verkeersdrukte onnodig toeneemt met alle extra CO₂ uitstoot die dat met zich meebrengt. Wanneer het verkeer vastloopt, worden nieuwe wegen aangelegd en nieuwe wegen zorgen vooral voor een toename in de mobiliteit. Meer wegen gaat ten koste van milieu, van natuur, landschap en leefbaarheid. Met het terugdringen van de mobiliteit vlot het allemaal niet erg. Daar valt nog héél veel CO₂-reductie te behalen. Het isoleren van woningen zou ook veel beter kunnen. Het was vreemd te merken dat toen de Nuon in 2003 een vergunning voor windmolens kreeg, een organisatie als Philips Pensioenfondsen in diezelfde periode weigerden om hun eigen huizen van dubbel glas te voorzien. Het gebruik van zonnepanelen op de nieuwe bedrijventerreinen zie ik ook nog steeds niet gebeuren. De vraag die bij dit alles blijft hangen is, hoe serieus was en is de bouw van de windmolens om werkelijk bij te dragen aan een CO₂-reductie?

Het oppervlak aan daken in het plangebied bedraagt 231 ha. Wanneer 10% hiervan zou worden ingezet voor energieproductie met zonnepanelen, is dit vergelijkbaar met de energieproductie van zes windmolens. Daarnaast kunnen zonnepanelen, met name op grote platte daken, een belangrijke isolerende functie hebben. Wanneer zonlicht wordt afgevangen door zonnepanelen, kan zo de zomerhitte voor een belangrijk deel worden afgevangen wat weer veel energie bespaart omdat luchtkoelsystemen dan minder hard hoeven te draaien. Voor een volledige dekking van de elektriciteitsproductie voor de huishoudens in Zutphen is een oppervlak van 72 ha zonnepaneel nodig. Momenteel is dat nog niet haalbaar alleen al vanwege het feit dat de fabrieken van zonnepanelen op dit moment de vraag niet aankunnen, maar in het beleid naar de toekomst toe is het zinvol om alvast rekening te houden met deze niet meer te stuiten ontwikkeling van elektriciteitsproductie. Er zijn voorlopig daken genoeg.

3.3 Sluizen bij Eefde

Tijdens het schrijven van dit verhaal kwam ik een typische onderhoudssituatie tegen die de moeite van het bespreken waard is. Het gaat hier niet zozeer om de locatie waar deze foto's genomen zijn, het had immers ook in Zutphen, Brabant of in Lutjebroek kunnen liggen. Het is een typisch voorbeeld van zinloos beheer of onderhoud, een type van beheer wat tegenwoordig overal plaats vindt. Het kost jaarlijks veel geld en alle aanwezige natuur wordt vernield. Om duidelijk te maken wat ik bedoel, bespreek ik wat er op de foto's te zien is.



December 2008. Onderhoudssituatie omgeving sluizen bij Eefde

Op 400 meter ten noorden van het plangebied liggen de sluizen van Eefde. Het afleidingskanaal komt daar in het Twentekanaal uit en de trein van Zutphen naar Vorden rijdt er langs. Het is een afwisselend gebiedje op een klein oppervlak met de sluizen, de stuwen, het afleidingskanaal, oude bomen, sloten, flinke oppervlakten gras, een spoorbaan op een grindbed, bruggetjes etcetera. De afwisseling in inrichting en structuur zou het terrein een enorme rijkdom aan natuur kunnen opleveren. Er is stromend water, stilstaand water, breed water, smal water van verschillende kwaliteit, er staan oude en jonge bomen. Door het verschil in bodemgesteldheid willen zich hier verschillende vegetatietypen ontwikkelen: voedselrijke oevervegetatie, schrale bodemvegetatie, tredplanten, waterplanten, schaduwplanten, struiken, braamstruwelen etcetera. Het biedt echter weinig van dat alles. Nu zie je daar het typische beeld van onderhoud van wat sommige mensen netjes vinden. Eigenlijk komt het er op neer dat alles wat geen boom is tot aan de wortel moet verdwijnen en landdieren worden op geen enkele manier ontzien. Het grondige onderhoud gebeurt jaarlijks en veelal meerdere keren per jaar. Natuur wordt blijkbaar als een probleem ervaren en men is bereid veel geld en tijd te investeren om dat op te ruimen. Als gevolg van dit denkpatroon en de uitvoering daarvan blijft er weinig tot helemaal niets meer van de natuurwaarde over.

Op plaatje één staan twee rijtjes met linden. De vegetatie onder de linden en de uitlopers onderaan de stam van de bomen is allemaal verwijderd. De onderste takken van de bomen zijn weggesnoeid, de vegetatie onder het hek achter de bomen is door een bosmaaier kaalgeslagen, echt alles is tot op de bodem gemaaid en overal waar een trekker kan rijden is de bodem in elkaar gedrukt. Op deze plek zie je dat er daardoor geen plantenzaden meer beschikbaar zijn voor vogels. De holtes onder de vegetatiemat zijn plat gedrukt waardoor de daarin huizende amfibieën, insecten en geleedpotigen voor waarschijnlijk > 90% zijn gedood. Spitsmuizen die er eventueel nog leven hebben geen dekking en amper voedsel, nesten van weidemieren zijn in elkaar gedrukt. De vegetatie heeft geen enkele structuur meer evenals de bodem die helemaal is platgedrukt door trekkerbanden en geëgaliseerd door maaimachines. Het gros van de insecten als kevers en rupsen van vlinders die leven in oude vegetatie of daar in het eistadium overwinteren, zijn met de vegetatie afgevoerd. Dood hout onder de bomen is daar niet te vinden waardoor boktorren en schimmels die op dood hout leven daar niet meer voorkomen. De opslag van jonge scheuten onder de linden zijn tot op de grond afgeknipt. Deze uitlopers zijn heel belangrijk voor een linde. Wanneer er namelijk voldoende opslag is, ontstaat er onderaan de boom, tussen de scheuten, een opeenhoping van dode herfstbladeren. Deze herfstbladeren zijn belangrijk voor overwinterende lieveheersbeestjes en oorwormen en beide zijn misschien wel de belangrijkste predatoren van bladluizen. Waarom is de linde in het stadsmilieu zo berucht? Juist, er valt in het voorjaar een regen van bladluizenpoep naar beneden waardoor straten zwart en auto's vies worden. Dat komt dus door het "onderhoud" waardoor zowel de overwinteringslocaties van de belangrijkste predatoren van bladluizen als die predatoren zelf worden verwijderd.

Er is hier een compleet gebrek aan overwinteringslocaties van de vele insecten die voor de nieuwe generatie insecten (voedsel voor vogels) in 2009 hadden moeten zorgen. Slechts een handvol soorten insecten overleefd dit type van onderhoud waardoor er voor de insecteneters onder te vogels in 2009 een te onregelmatig aanbod van voedsel beschikbaar komt om nog jongen groot te kunnen brengen. Ieder soort insect heeft namelijk zijn eigen piekperiode. Weinig soorten insecten geeft te weinig pieken (voedsel) in het broedseizoen waardoor er voor insecteneters een te onregelmatig aanbod van voedsel beschikbaar komt om de jongen groot te krijgen. Het hele onderhoud hier staat garant voor een zwaar verstoord ecosysteem en veroorzaakt daardoor een onleefbare situatie voor heel veel soorten. Allemaal soorten die hier helemaal niet eens meer voorkomen omdat dit onderhoud jaarlijk gebeurt, op grote schaal gebeurt en dit gebeurt bijna overal zo.

Plaatje twee laat de brug over het afleidingskanaal zien met de oever, het water en de opstapplaats voor kano's. Hier is de vegetatie op het schouwpad niet gemaaid, maar geklepeld door weer een andere onderhoudsinstantie. De oevervegetatie langs de waterkant is verwijderd. De planten die in het water stonden zijn in het najaar door maaiboten afgemaaid. Geen vierkante centimeter is blijven staan. Nergens, over de gehele lengte van het afleidingskanaal, vanaf het Twentekanaal tot aan de Berkel en dat is totaal vijf kilometer oever, is ook maar één boompje te vinden. Het kanaal is breed genoeg en de dijk erlangs is hoog genoeg om vegetatie in het water en langs de oever te kunnen hebben. Het water stroomt daar niet zo gauw overheen. Waarom zijn hier geen rietkragen en waarom staan er nergens boompjes en bomen langs de oever? Waar moeten de ijsvogels dan vissen en broeden, waar moeten waterhoentjes slapen, die slapen namelijk langs het water in de boom, en waar de dodaarzen, die slapen in het water tussen de vegetatie langs de oever? Nee, het hele gebied, van voor naar achter, is helemaal leeg geschrapt en het hele ecosysteem moet komend voorjaar voor de zoveelste keer helemaal weer opnieuw beginnen met een handjevol soorten die dat allemaal nog wel overleeft.

Een ander opvallend gegeven is het bruggetje. Hier is alle ruimte aanwezig om zoogdieren die langs de oever lopen onder het bruggetje door te laten gaan, maar nee. Onder het bruggetje is alle grond zo weggegraven dat zoogdieren als egels of bunzingen daar niet onderdoor kunnen tenzij ze gaan zwemmen of omlopen met als gevolg verkeersslachtoffers. Het bruggetje is ook zo gemaakt dat er geen enkele vogel onder kan broeden. Met een beetje aanpassing kan zo'n bruggetje geschikt zijn voor boerenzwaluwen of grote gele kwikstaart. Maar dan moet er ook wel wat te eten zijn in het voorjaar, maar daarmee wordt geen rekening gehouden of men wil dat misschien voorkomen.

Op plaatje drie staat een heel smal slootje, zo smal dat er veel onderhoud aan gepleegd moet worden en dan wordt de rest in de wijde omgeving ook meteen maar meegenomen. Net als de andere linden en grasmat aan

de andere kant van de weg, zijn de bomen gesnoeid en is alles geklepeld, platgedrukt en verwijderd. Sommigen zullen het netjes vinden maar dat is het niet. Het is leeggehaald. Wanneer ik mijn huiskamer schoonmaak ga ik bijvoorbeeld niet dweilen in mijn boekenkasten, deurposten schoonmaken met een verfrabber of stofzuigen in bloempotten, ook gebruik ik het stoffer en blik niet wanneer ik de ijskast schoonmaak en ik gebruik geen schuurpapier voor het lappen van de ramen. Wanneer je zo onderhoud zou plegen maak je van je huis al snel een ruïne en houd je geen spullen meer over. Maar dat is wel precies wat er gebeurt in het groenbeheer anno 2008. Waarom er zo rigoureuus en al zo lang en ook nog eens op heel grote schaal door meerdere terreinbeherende instanties in de natuur zo wordt omgesprongen met vegetaties, bomen en dierenleven heeft nog nooit iemand mij uit kunnen leggen.

Plaatje vier is een strook tussen het afleidingskanaal en het spoor. Op dit stukje van 140 bij 15 meter mag je helemaal niet komen “Verboden Toegang” Waterschap Rijn & IJssel. Op de foto zie je de bulten vegetatie nog liggen. Gemaaid, bijeengeschrapt en straks wordt alles afgevoerd waarbij bodems nog verder in elkaar gedrukt worden en alle huisjesslakken die er leefden zijn stuk, insecten dood, holtes in de bodem met bijbehorende dieren plat, mollen kunnen hun wintervoorraad misschien helemaal niet meer terugvinden mocht daar nog wat van over zijn, rupsen weg noem maar op. Een slachtveld. Rechts op de foto, waar de bodem droger wordt, tegen het spoor aan, zijn ook alle braamstruwelen kapot geklepeld. Bramen zijn van belang in het voorjaar als vroege bloeiers voor dagvlinders. De bramen worden door heel veel diersoorten gegeten. Braamstruweel biedt goede overwinteringsmogelijkheden voor egels en veel vogels broeden erin in het voorjaar. Insecten leggen eieren in de stengels en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan maar ik moet me beperken. Over hoe de natuur in elkaar steekt zijn boekenkasten vol geschreven dus het is allemaal op te zoeken en na te lezen. De vegetatie op en vlak naast de spoorbaan wordt door de derde of vierde onderhoudsinstantie die hier rondrijdt een of meerdere keren per jaar met gif bespoten zodat alle vegetatie die daar staat gedood wordt. Zo wordt het nooit wat met dit terreintje terwijl de ligging en de rust die er zou kunnen zijn een geschikt leefgebied zou kunnen worden van grauwe klauwier, dwergmuizen, ringslangen en hagedissen. Allemaal soorten die, niet verbazingwekkend, in heel Zutphen en heel veel andere gebieden vrijwel volledig zijn uitgeroeid of ontzettend zeldzaam zijn geworden.

3.4 Twee van de driehonderdveertig

In november 2008 heeft de gemeente Zutphen een lijst gepubliceerd van 340 bomen waarvan beslist is dat de bomen gekapt moeten worden. Hieronder een foto van een walnoot en van een populier in Het Zwanevlot waarvan de walnoot een jaar geleden nog maar net gered is en waarvan de populier nog op de recente kaplijst staat.



Walnoot (links) en populier (rechts) in Het Zwanevlot die gekapt hadden mogen worden.

Walnoot

Voor de precieze locatie van de boom: http://www.vwg-zutphen.nl/google/walnoot_zwanevlot.kmz

Vorig jaar werd ik getipt over de voorgenomen kap van deze zestig jaar oude walnoot in het Zwanevlot. Een “echte” reden voor de kap was er gewoon niet en toch werd een kapvergunning afgegeven. Hoewel iedereen het druk heeft, ik ook, waren er redenen genoeg waren om de kap aan te vechten. Een snel opgestelde informatiefolder (bijlage 5) werd bij de huizen in de nabijheid van de boom verspreid. De snelheid waarop gereageerd werd en ook het aantal reacties waren overweldigend! Nog voordat we weer thuis waren lagen de eerste bezwaarschriften al in de bus. Uiteindelijk hebben de bewoners door middel van tientallen bezwaarschriften de walnoot gered. Het is voor iedereen ondoenlijk om via bezwaarschriften je eigen natuurlijke leefomgeving in de gaten en op peil te houden. Het wordt dan één lang gevecht waar niemand op zit te wachten en welke je als particulier te vaak verliest. Eigenlijk heeft de gemeente de vrije hand in het verlenen van kapvergunningen en zonder de particulieren en de bomenstichting was Zutphen veel meer prachtige bomen kwijt dan nu al het geval is.

Populier

Voor de precieze locatie van de populier: http://www.vwg-zutphen.nl/google/populier_zwanevlot.kmz

Op de tweede foto staat een dikke populier met een stamomtrek van meer dan drie meter. Op de recente lijst van 340 bomen die gekapt gaan worden staat ook deze boom. Vijftig meter naar het zuidzuidoosten staat nog zo'n oude populier die omgehaald moet worden. Om slechts enkele van de bomen te kunnen redden zijn te veel particuliere initiatieven nodig. Ter info, de bomen die op de lijst staan zijn te herkennen aan de gele stip op de stam op anderhalve meter hoogte. Wanneer je dichtbij of van een afstand naar de populier kijkt is er niet zoveel aan de hand. De boom staat daar heel gezond te staan in het plantsoen. Er is geen rotte stam en er groeien geen griezelige zwammen op de boom dus aan een ziekte zal het dit keer niet liggen. De takken zijn ook niet gevaarlijk breed uitwaaiend of ziek en mocht er eens wat afvallen dan vallen de takken in het plantsoen. Maar de zeer waarschijnlijke reden dat de boom weg moet is vanwege de wortels die het fietspad kapot drukken.

In het voorjaar zijn populieren de allereerste bomen waarvan je het geruis van de bladeren kunt horen. Alle andere boomsoorten zijn later met hun bladgroei, maar wanneer je het ruisen van populierenbladeren kan horen is het pas echt voorjaar. Een populier groeit graag langs het water en is er goed tegen bestand om met het hele wortelgestel langdurig in het water te staan. Een typische boom dus van overstromingsvlaktes van rivieren en beken. De wortels van deze boom zijn richting Schouwlaak gegroeid (rechts net buiten de foto). Zo is de boom altijd verzekerd van genoeg water in droge zomers, de wortels houden de oever goed vast en waterdieren kunnen schuilen of leven in de soms uitgebreide wortelsystemen die in het stromende water hangen. Een goede boom op de goede plek maar tussen de boom en het water ligt een geasfalteerd fietspad. Door diktegroei van de wortels en de uitlopers daarop, is het asfalt omhoog gedrukt en inderdaad, je kon daar niet op je fiets blijven zitten wanneer je een beetje vaart had. Daarom is toentertijd het omhoog gedrukte asfalt weg gefreesd. Deze actie bleek niet voldoende want het asfalt kwam weer omhoog en is uiteindelijk deels verwijderd en vervangen door straatkeien. Volgend jaar komen ook die omhoog en daarom moet de boom weg. Het is overal waar fietspaden liggen van asfalt, tegels of keien een terugkerend probleem. Groeit er boom langs een fietspad, dan wordt de verharding ter zijner tijd omhoog gedrukt. Kruipt er een mol onderdoor of rot een oude dikke boomwortel weg, dan zakt het fietspad daar in. Fietspaden van dun asfalt zijn nooit een lang leven beschoren.

Misschien is het een overweging waard om voor vrijliggende fietspaden op plaatsen waar bomen in de buurt staan of waar mollen voorkomen, een andere type van verharding te gebruiken. Een type van verharding bijvoorbeeld wat je gemakkelijk tien centimeter kan ophogen zonder dat er boomwortels of zelfs hele bomen voor weg gezaagd hoeven te worden. Er zijn meer opties om een fietspad te verharden dan alleen asfalt of klinkers. Van belang is dat de aanwezigheid van tientallen jaren oude beeldbepalende bomen in een woonwijk medebepalend zouden moeten zijn in de keuze van wat je doet en dat is hier bij het fietspad langs Schouwlaak niet gebeurd. Een fietspad van losse aangedrukte steentjes kan heel goed werken. Het enige is dat je er dan niet meer met de grote cyclomaaier overheen kan want dan gaat het fietspad stuk. Maar fietspaden van betonplaten is ook een heel goeie optie. De zware platen worden niet zo snel scheefgedrukt en gebeurt het uiteindelijk toch, dan kun je ze weer optillen en recht terugleggen.

Het is van belang om bij de aanleg van menselijke bouwsels rekening te houden met de aanwezige natuur en toekomstige natuur. Wanneer zich een conflictsituatie voordoet, moet in eerste instantie gekeken worden naar wat er eventueel fout is in het bouwsel, waar het aangepast kan worden en hoe het probleem voortaan kan worden voorkomen. Het is van belang de natuur te ontzien want anders hou je niks over. Hier, in deze conflictsituatie van de populier en het fietspad, zou kiezen voor een ander type materiaal dan asfalt een goede oplossing kunnen zijn. En misschien is dit dan ook heel goed toepasbaar op andere vrijliggende fietspaden. Het zou de moeite waard zijn om eens uit te rekenen hoeveel bomen dat tussen nu en twintig jaar zou kunnen schelen. Of andersom; hoeveel bomen in Zutphen zijn de afgelopen twintig jaar gekapt omdat vrijliggende fietspaden omhoog kwamen en had een ander type van verharding die kap kunnen voorkomen? Dat zijn dus de bomen die er misschien nog hadden kunnen staan; twintig jaar ouder dan toen ze gekapt werden.

3.5 Eiland Helbergen

In hoofdstuk 2.6 is al ter sprake gekomen dat in het stedelijke gebied van Zutphen steeds meer groene terreinen, de zogenaamde inbreidingslocaties, worden volgebouwd met huizen en bedrijventerreinen. Eén van die locaties is het sportveldencomplex bij Helbergen. Wanneer je kijkt naar de grotere groenstructuren in Zutphen en zelfs wanneer je kijkt naar de grotere groenstructuren in Gelderland is het volbouwen van Helbergen misschien wel de meest foute locatie die er te verzinnen is binnen grenzen van de gemeente.

Op de stadsplattegrond van Zutphen of op de kaart van het plangebied in bijlage 1 is goed te zien wat bedoeld wordt. Vanaf het Graaf Ottobad tot aan de IJssel loopt een brede groenstrook door Zutphen met daarin De Vijver, De Kaardebol, een volkstuinencomplex, begraafplaats, kinderboerderij hondentraining en de sportvelden van Helbergen. De ligging in de stad en het multifunctionele karakter biedt veel verschillende mogelijkheden voor buitenactiviteiten. Dit alles is een sterke kant van deze stedelijke groenstrook.



De Cabinetsgracht is één van de inbreidingslocaties in Zutphen

Daarnaast zijn de natuurwaarde opvallend groot. Het gaat wel niet om een hoog gekwalificeerd internationaal belangrijk natuurgebied, maar de strook is veel rijker dan je van een stadse groenstrook verwacht. Zonder dat er moeite gedaan wordt om de broedvogelbevolking te versterken vindt je hier broedvogelsoorten als roeken, sperwers, torenvalken, ijsvogels, appelvinken, krakeenden, grauwe ganzen, futen, vliegenvangers, karekieten en nog heel veel meer. Dit zijn soortenrijke gebieden in steden die je niet zomaar in een doorsnee stad tegenkomt en met een beetje moeite kan de diversiteit nog enorm toenemen. Het is voor omwonenden wel de plek om dicht bij huis een dagdeel buiten door te brengen. Het is dit groen, de rust en vele mogelijkheden die er zijn, om vlak bij huis een paar kilometer te wandelen en van natuur te genieten die het zo bijzonder maken.



Soms is het nu al bijna filelopen op de dijk

Maar uiterekend daar, waar de strook stadsgroen aansluit op de IJssel, een internationaal belangrijk natuurgebied, worden woningen gebouwd! Op Gelders niveau is het ook een bijzondere plek want De Berkel en de Schouwlaak komen hier bij elkaar en stromen via gemaal Helbergen de IJssel in. Nieuwbouw op de plek waar nu de sportvelden liggen, zal een nog sterkere druk leggen op de uiterwaarden. Soms is het nu al bijna filelopen op de dijk. De drukte daar zal door de nieuwbouw alleen maar toenemen terwijl de kwaliteit van het gebied door de nieuwbouw afneemt.

Een belangrijk deel van de toekomstige recreatie voor Zutphen is geplant in het Stuitgebied. Maar “even” naar het Stuitgebied lopen wanneer je in het Staatsliedenkwartier of in de Zuidwijken woont, zal niet snel gebeuren. Daarvoor ligt het Stuitgebied net even iets te ver. De omgeving van Helbergen wordt door inbreiding van nieuwbouw ongeschikter voor even een wandelingetje. Vaker zal daardoor de auto gepakt worden en het is dan de vraag of er gestopt wordt bij het Stuitgebied of gaan de honden los in de voor een auto iets verderop gelegen natuurgebieden van natuurmonumenten? Dat laatste is te verwachten. In het Stuitgebied zijn de nieuwe sportvelden geplant wat vermoedelijk ook het nodige extra autoverkeer zal genereren. Het oppervlak van de huidige sportvelden bedraagt zeven hectare. Wanneer deze woningen in en

aan de randen van de Revelhorst gebouwd zouden worden, had je een heel andere situatie gekregen. Ik weet dat bedrijventerreinen, wonen, agrarisch en natuur allemaal strikt gescheiden moeten blijven, maar stel, stel....

Bedrijventerreinen zijn lang niet meer de bedrijventerreinen van de jaren 60 en 70. Ze zijn schoner en er is minder lawaai. Daar kan het goed wonen zijn. Wanneer daar woningen ingebreed zouden worden, maak je van een bedrijventerrein ook niet het desolate landschap wat het nu vaak is. Wanneer het terrein ook nog ingericht wordt met vegetatiedaken en vegetatiemuren en er zouden ook huizen langs de randen worden gezet, dan ben je meteen de grauwe aanblik van zo'n bedrijventerrein kwijt. Dan breng je wonen en werken bij elkaar wat veel autokilometers kan schelen. De parkeerplaatsen kunnen overdag gebruikt worden door personeel, 's nachts door de bewoners. Bewoners van de Revelhorst kunnen dan makkelijk bij huis recreëren in het Stuitgebied. Veel makkelijker dan wanneer je in toekomstig Helbergen zou wonen en met de auto naar je recreatieterrein moet, naar je sportveld, naar je werk en met de auto de hond moet gaan uitlaten. Een sportveld hoort niet achteraf te liggen, het werk ook niet en winkels, stadsnatuur, scholen en recreatiegebieden bijten elkaar niet als je dat goed inricht en daarbij rekening houdt met de verschillende functies. Dan pas worden deze nu gescheiden functiegebieden voor bewoners herkenbare locaties in hun eigen meer overzichtelijke woonomgeving. Dan pas kun je je veel beter binden aan je leefomgeving en zorg dragen voor "de buurt".

Hier blijven kansen liggen, maar wie weet, er rammelt veel tegenwoordig en als je goed luistert kan dat klinken als muziek.



Blik op toekomstig natuurgebied eiland Helbergen

Maar bij Helbergen is nog iets van belang. Daar waar de Berkel en de Schouwlaak bij elkaar komen ligt een groenstrook: <http://www.vwg-zutphen.nl/google/helbergen.kmz>

Bovenstaande foto geeft een blik op deze groenstrook met links op de foto de Berkel en rechts de Schouwlaak. Over hoe de oevers erbij liggen, het ontbreken van oevervegetatie, de schouwpaden, het gazon, de opgesnoeide bomen, daar heb ik het al eerder over gehad en dat is ook hier zeker van toepassing. Links van de Berkel staan flats en rechts van de Schouwlaak wil men ter zijner tijd woonwijk Helbergen bouwen.

Het stuk groen in het midden van de foto wordt voornamelijk gebruikt om te onderhouden maar dat is eigenlijk nergens voor nodig. Het stuk land vanaf het gemaal tot aan het wandelpad met brug over de Berkel heeft een oppervlak van 1,3 ha. Wanneer je het water links en rechts daarbij optelt bedraagt het oppervlak 2,7 ha.

Het voorstel is, om vanwege de ligging en het huidige gebruik, dit terrein te vergraven tot een rijk stedelijk natuurgebied. De landtong, want dat is het eigenlijk, op de foto kan afgegraven worden tot bijvoorbeeld een halve meter of meer onder het wateroppervlak. De afgegraven grond kan gebruikt worden om woonwijk Helbergen op te hogen. Schouwlaak en Berkel zullen vanwege het waterbeheer gescheiden moeten blijven dus of aan de kant van de Berkel, aan de kant van de Schouwlaak of in het midden kan een strook grond blijven liggen die een dijklichaam vormen. De bomen moeten zoveel mogelijk blijven staan. Wanneer echter de angst bestaat dat deze bomen door het weggraven van de grond eromheen in de Berkel of Schouwlaak zullen vallen en de waterafvoer zullen gaan belemmeren, kun je ze na het afgraven van de grond ook

vantevoren al omtrekken richting een plek waar dat geen kwaad kan voor de waterafvoer. Voor populieren is dit geen probleem, die groeien gewoon door als ze platliggen en mochten ze daardoor toch afsterven, dan bieden ze nog jaren voedsel en broed- en nestelgelegenheid.

De positieve effecten van een ingreep als deze leveren vooral voordelen op:

- Er komt een hoeveelheid grond beschikbaar van ongeveer 20.000 kuub welke 100 meter verderop gebruikt kan worden om bouwterrein Helbergen op te hogen
- Er komt een prachtig stuk natuur bij in Zutphen en het is meteen een mooie compensatie voor de aanleg van nieuwbouw Helbergen
- Er hoeft amper onderhoud meer gepleegd te worden op deze anderhalve hectare
- Er komt een mooie natuurlijke verbinding tussen de IJssel en de groenstrook tot aan De Vijver
- Er zal een moerasje ontstaan van anderhalve hectare waar vissen hun eieren kunnen afzetten en ijsvogels kunnen broeden
- Een moerasje van anderhalve hectare kan in tijden van veel neerslag een mooie wateropvang zijn van overtollig regenwater
- moerasvegetatie verbetert de waterkwaliteit door het vastleggen van slib en het onttrekken van voedsel uit het water
- De oevers van de Schouwlaak en van de Berkel kunnen hier breder worden waardoor aan beide kanten ruimte ontstaat voor brede rietkragen en ook hier minder onderhoud (dus goedkoper) nodig zal zijn

Een ander idee wat opkwam was om iets verderop langs de Laan naar Eme, in de bestaande groenstrook een greppel te maken van zo'n 350 meter lengte waardoor het water van de Berkel en de Schouwlaak met elkaar in verbinding komen door een beperkt stroompje. Hierdoor krijgt Zutphen er een aardig stukje water bij. Een water waardoorheen vissen van de Berkel naar de Schouwlaak kunnen zwemmen en andersom. Het stedelijk klimaat verbeterd daardoor en het is een heel mooie afscheiding tussen de weg en het parkje met natuurgebiedje.

4 De paragrafen nogmaals op een rij

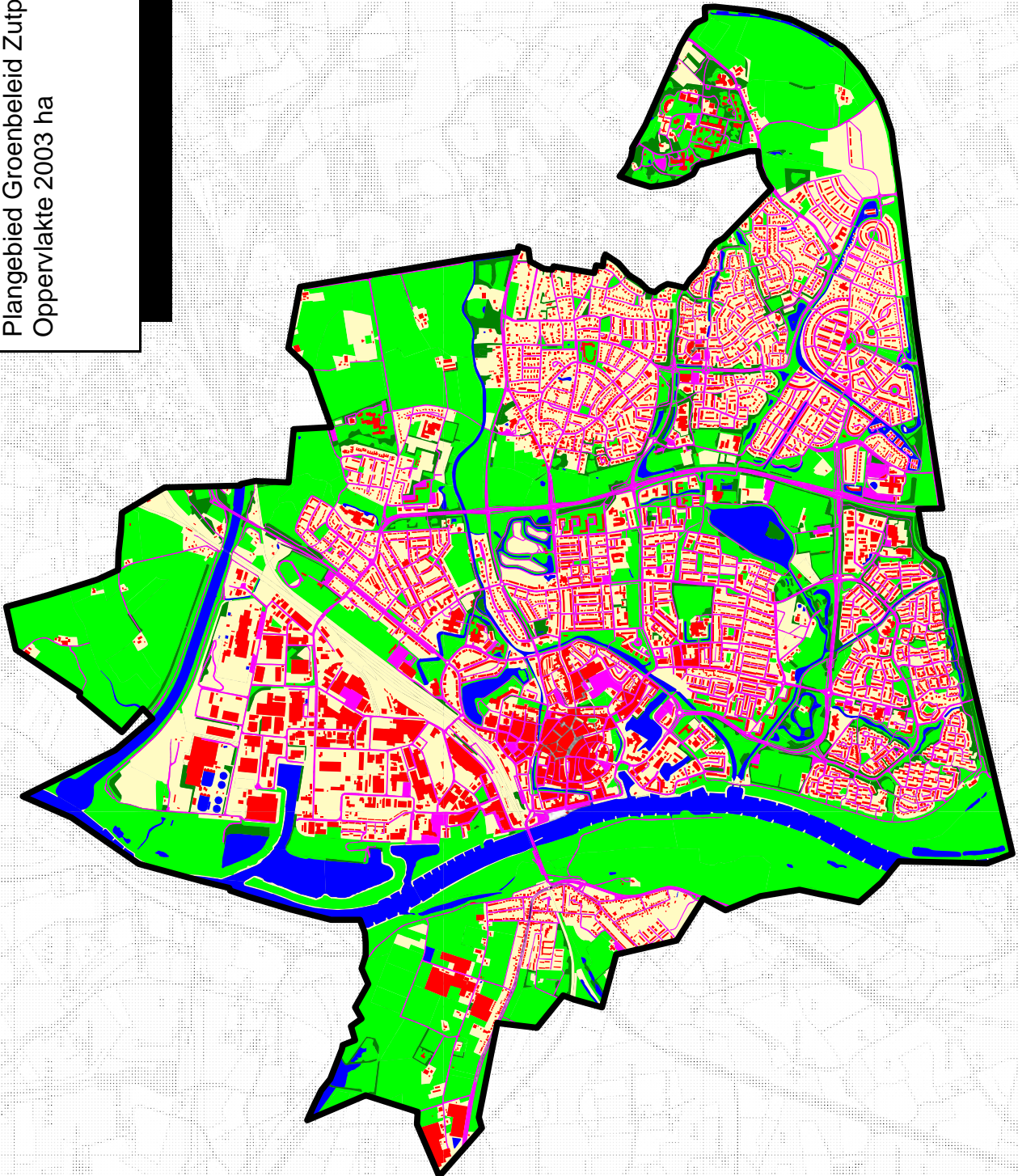
- Houd altijd rekening met natuur en milieu bij gebruik en inrichting van land en water (H 1.1)
- Onderschat het effect van lokale initiatieven voor natuur- en milieubehoud niet (H 1.1)
- Groenbeleid heeft betrekking op alles wat leeft en heeft weinig te maken met de kleur groen (H 1.2)
- Voor een goedkoop, variabel en een betrokken groenbeheer is adoptiegroen één van de middelen die je kan gebruiken (H 2.1.1)
- Gebieden tijdelijk het predicaat natuurgebied te geven kan een middel zijn om de natuur te versterken en om verloedering te voorkomen (H 2.1.2)
- Gronddepots tijdelijk inrichten voor oeverzwaluwen is een goede methode om voldoende broedgelegenheid te creëren en kan het stilleggen van grondwerkzaamheden voorkomen (H 2.1.3)
- Om meer mensen kennis te laten maken met natuur is het inrichten van terreinen volgens het principe “speelbos” misschien de moeite van het proberen waard (H 2.1.4)
- Wanneer beheer van plantsoenen zou plaats vinden op basis van wat er groeit in plaats van wat er moet groeien, zou het onderhoud goedkoper en de plantsoenen gevarieerder worden (H 2.1.5)
- Het uitgangspunt zou moeten zijn “Nooit maaien”. Maaien op de schaal en de manier waarop dat tegenwoordig gebeurt is funest voor de natuur. Gebruik deze vorm van destructie alleen in uiterst noodzaak (H 2.2.1)
- Maaien tijdens het broedseizoen is dodelijk voor broedvogels (H 2.2.2)
- Een terrein helemaal maaien is funest voor de biodiversiteit (H 2.2.3)
- Het vervangen van voedselrijke bodems voor arme grond in bermten stimuleert een gevarieerde vegetatie en is goedkoper in onderhoud (H 2.2.4)
- Maai altijd alleen precies datgene wat gemaaid moet worden en laat de rest staan (H 3.2.5)
- Wees zuinig op de opslag van planten bij palen en bomen (H 2.2.6)
- Verbreden en extensief onderhoud van greppels en sloten is beter voor de natuur en goedkoper dan smalle sloten intensief uitschrapen (H 2.2.7)
- Houd tijdens het maaien altijd rekening met flora en fauna en maai niet lager dan 30 cm boven de grond (H 2.3.8)
- Een boom is veel meer dan alleen straatmeubilair (H 2.3.1)
- Dode bomen zijn belangrijke elementen in de natuur waar je niet zuinig genoeg op kan zijn (H 2.3.2)
- Het is goedkoper en beter voor de natuur om het onderhoud van de beukenwal langs de N314 te staken (H 2.3.3)
- Kapvergunningen worden te snel afgegeven. Er moet met behulp van borden bij de betreffende bomen duidelijker worden aangegeven dat er een kapvergunningsprocedure loopt. (H 2.3.4)
- De aanplant van nieuwe bomen kan anders, goedkoper, effectiever en afwisselender dan zoals dat nu in zijn werk gaat (H 2.3.5)
- Het gebruik van klimplanten gebeurt te weinig en kan op veel plaatsen win-winsituatie opleveren (H 2.3.6)
- De beheer van oevers van de wateren in Zutphen moet anders (H 2.4.1)
- Het waterbeheer van Bronsbergen en Vierakkersche Laak zou gecombineerd moeten worden tot één watersysteem (H 2.4.2)
- Aanleg van eilanden in plassen en vijvers komt de natuur ten goede (H 2.4.3)
- Rekening houden met de visfauna is belangrijk en gebeurt nu nog veel te weinig (H 2.4.4)
- Het is van groot belang om in het water liggende bomen te behouden (H 2.4.5)
- Het riooloverstort is mogelijk nog een probleem waarvoor dringend een oplossing nodig is (H 2.4.6)
- Het na-zuiveren van afvalwater uit de waterzuivering van De Mars wordt bepleit (H 2.4.7)
- Gepleit wordt om meer specifiek aan soortbeleid te doen en aan voorlichting en bescherming van klagsoorten (H. 2.5)
- Op bedrijventerreinen moeten daken worden ingericht voor koloniebroedvogels (H 2.5.1)
- Er moeten meer geschikte overwinteringslocaties voor vleermuizen komen (H 2.5.2)
- Er moet een roekenbeleid komen waarbij de bescherming en toekomstperspectieven van de roek voorop staan (H 2.5.3)

- Aanbevelingen worden gedaan om meer broedgelegenheid te creëren voor zwaluwen (H 2.5.4)
- Behoud en aanleg van steilwanden is van belang om de ijsvogel in Zutphen te behouden (H 2.5.5)
- De huidige keuze van bouwlocaties wordt ter discussie gesteld (H 2.6)
- De huidige inrichting van woonwijken wordt ter discussie gesteld (H 2.6.1)
- De mogelijkheden voor natuur op bedrijventerreinen zijn enorm maar daar wordt geen enkel gebruik van gemaakt. Enkele voorstellen worden gedaan (H 2.6.2)
- De aanwezigheid van stoepranden en straatputten zijn ernstige barrières en voorstellen worden gedaan om deze barrières te slechten (H 2.6.3)
- Een uitleg over natuur en milieu met daarbij enkele voorstellen voor het beleid op dit gebied (H 2.7)
- Een hele paragraaf over hoe om te gaan en wat te doen met zwerfvuil (H 2.7.1)
- Jacht moet verboden worden (H 2.7.2)
- Stop met zinloos plantsoenbeheer en begin met herstelwerkzaamheden (H 3.1)
- Windmolens en andere manieren om energie op te wekken of te besparen (H 3.2)
- Het onderhoud van “groen”, het zogenaamde, “netjes maken”, gaat ernstig ten koste van natuur, een schoolvoorbeeld van hoe het niet moet en wat er allemaal op een klein stukje mis kan gaan (H 3.3)
- Het kappen van bomen gebeurt te snel en te veel bij problemen terwijl er heel andere oplossingen te bedenken zijn. Een voorbeeld (H 3.4)
- Over het verdwijnen van het stadse groen door de inbreiding van woningen en over de inrichting van natuurgebied “Eiland Helbergen (H 3.5)

Bijlagen

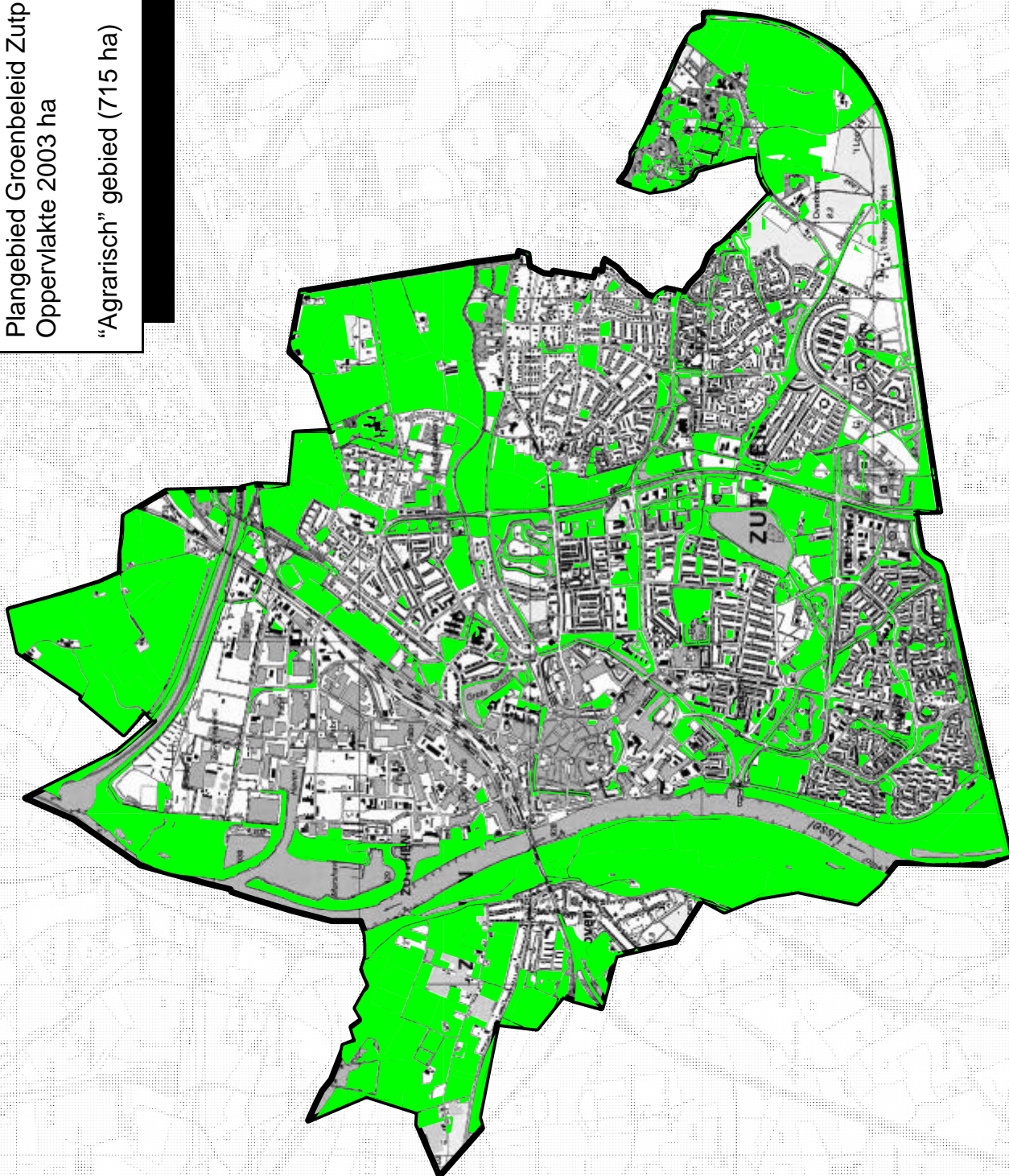
- Bijlage 1 Grondgebruik plangebied op verschillende kaarten.
- Bijlage 2 Mail “Zutphen-Vandalisme”
- Bijlage 3 drie berichten in de krant
- Bijlage 4 de verzamelde reacties op een rij.
- Bijlage 5 Informatiefolder walnoot

Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha



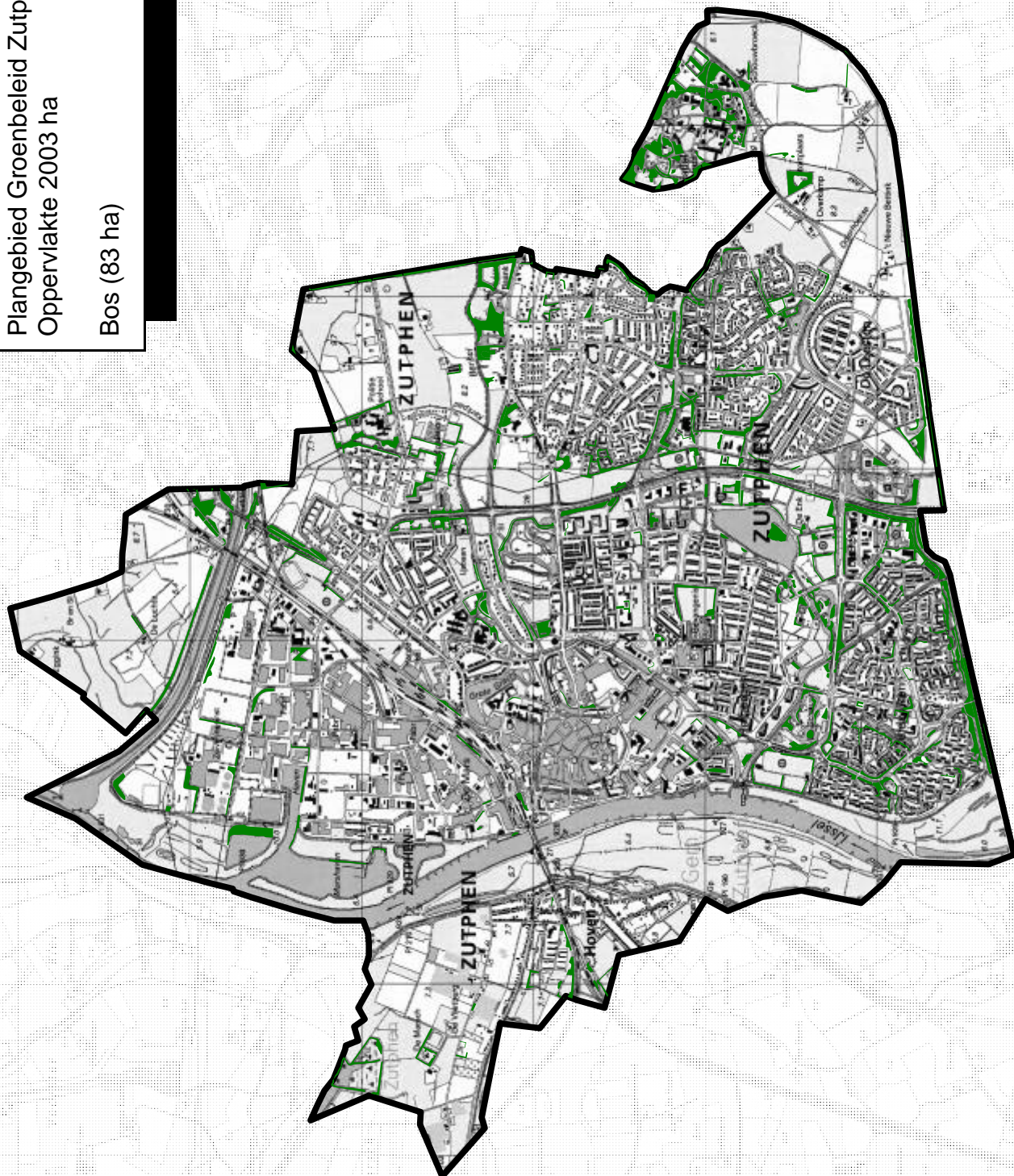
Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha

“Agrarisch” gebied (715 ha)



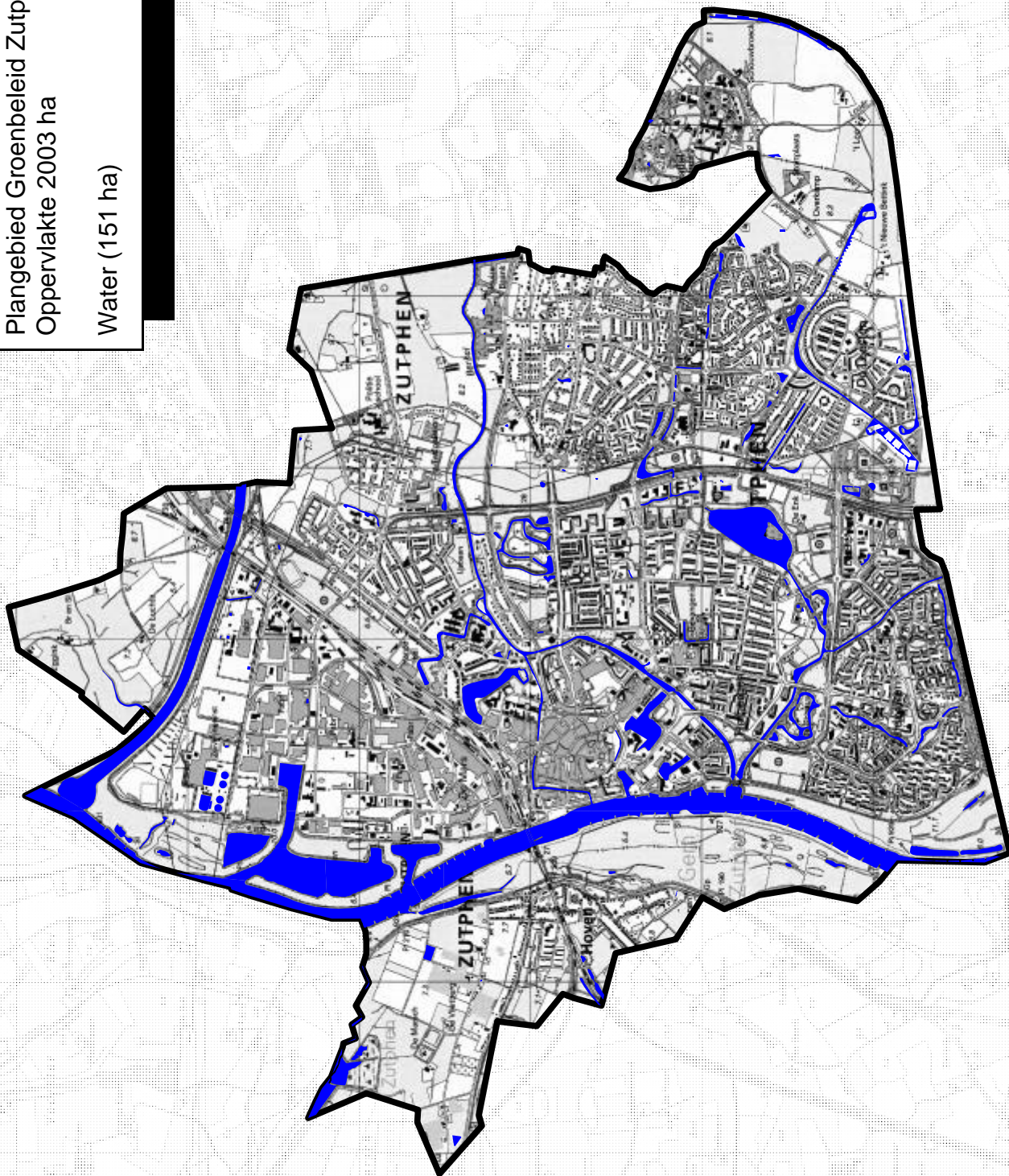
Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha

Bos (83 ha)



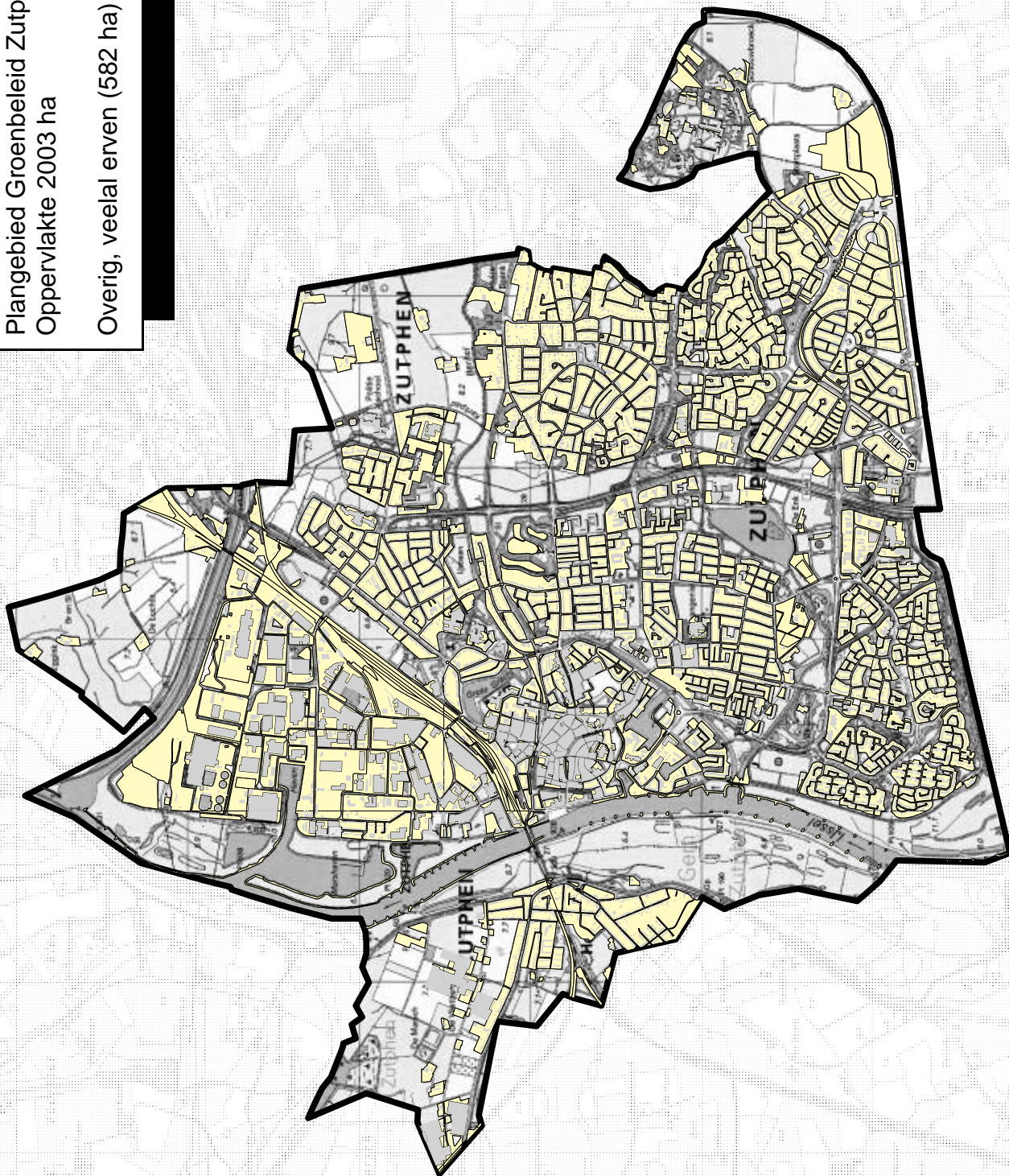
Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha

Water (151 ha)



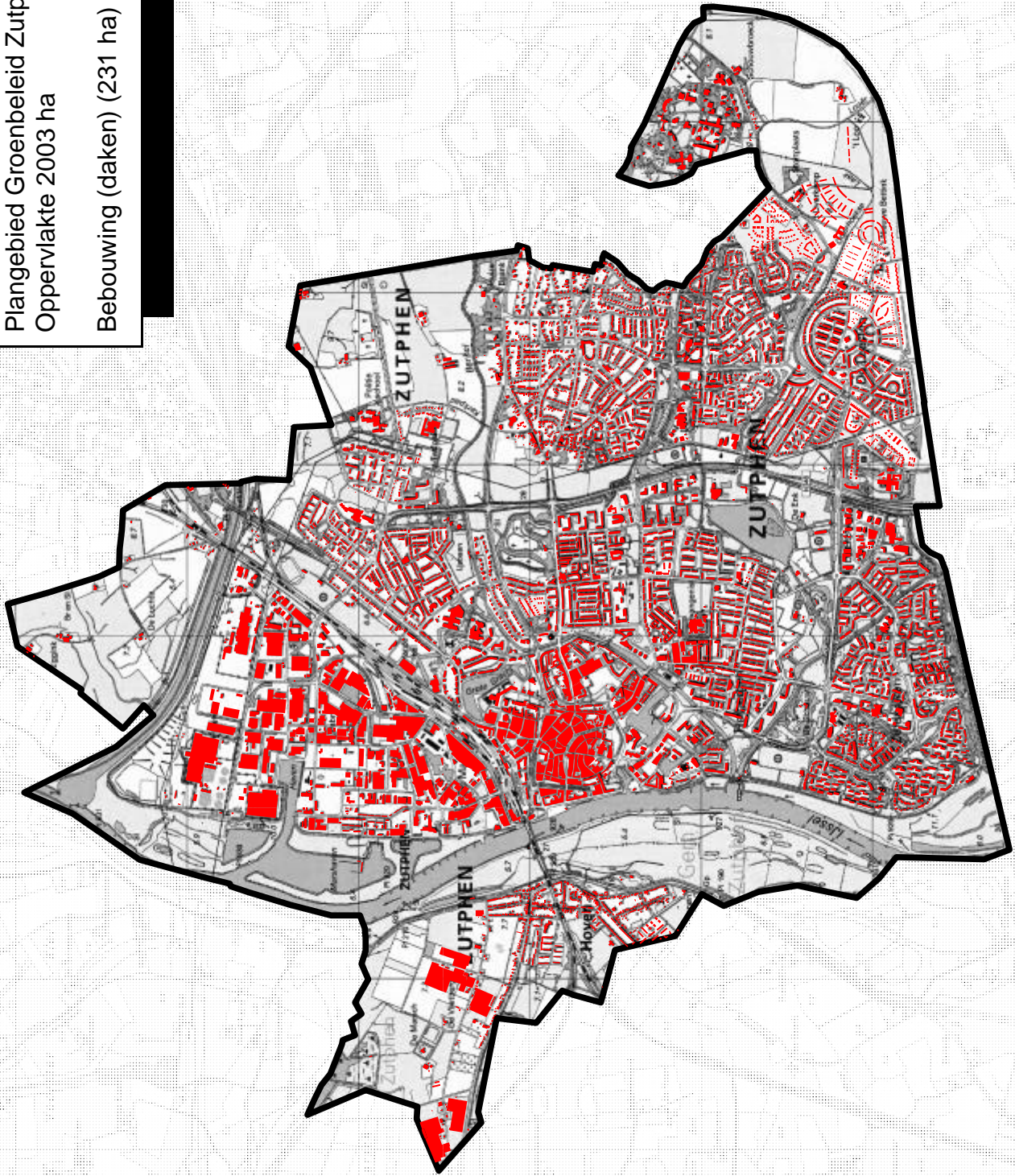
Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha

Overig, veelal erven (582 ha)



Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010
Oppervlakte 2003 ha

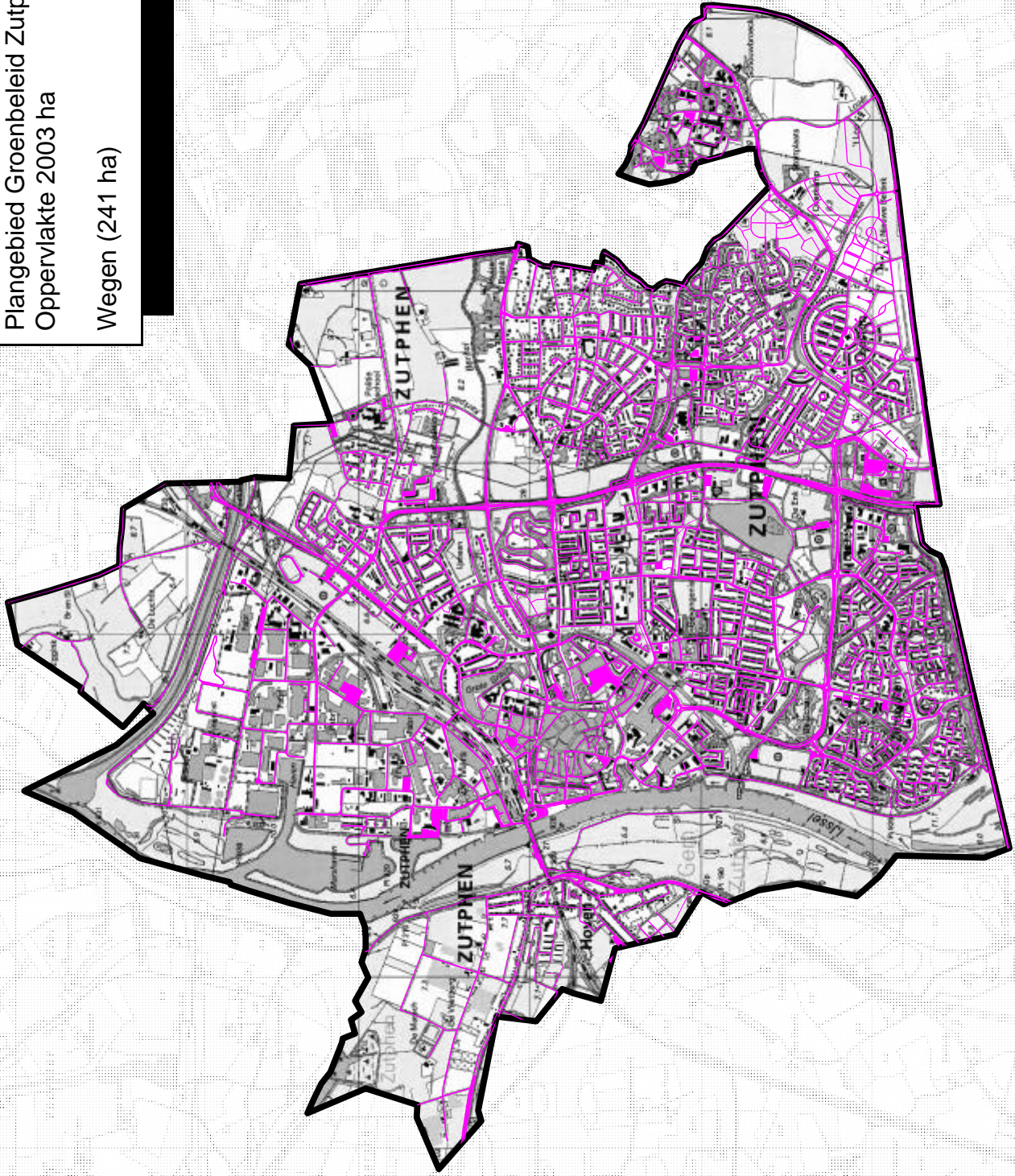
Bebouwing (daken) (231 ha)



Plangebied Groenbeleid Zutphen 2010

Oppervlakte 2003 ha

Wegen (241 ha)



Bijlage 2 Mail "Zutphen-Vandalisme"

In de vijver lag een dode juveniele Grauwe Gans in het water. Vastgeraakt en gestorven door een stuk visdraad:

http://waarneming.nl/wn_details.php?id=4658985

Op de Thoreckesingel een dode Dennenpijlstaart; een soort die ik nog niet eerder heb gezien in Zutphen:

http://waarneming.nl/wn_details.php?id=4658947

Maar dat terzijde. Eigenlijk had ik in deze mail graag mijn belevenissen verteld over alles wat er nu niet of niet meer is: een karekietennest met jonge Koekoek; over de verdere uitbreiding van Wespenspinnen langs de N314; over de bloeiende orchideeën op de Revelhorst; over het uitzwermen van duizenden jonge Bruine Kikkertjes; over een Wezel met jongen; het verzamelen van de honderden zwaluwen; de influx van Eikenpages dit jaar; de onbekende parelmoervlinder; de tientallen Bruine Blauwtjes; over de door een Wesp dief uitgegraven wespennesten; de groepen Kneuen en de Patrijs met al zijn jongen. Helaas. Dat allemaal zal nog wel enige jaren gaan duren..... indien ooit. Kunt u zich het voorstellen dat dit er allemaal wel zou kunnen zijn in en rond Zutphen? De kans is klein. Een voorstelling maken van iets wat er niet is, is erg moeilijk. Wanneer er geen of weinig kennis is, vrijwel onmogelijk. Vanwege dit gebrek aan kennis op het gebied van natuur (wat niet weet wat niet deert) en het volledige gebrek aan fantasie van "wat zou kunnen" wordt op dit moment door "terreinbeheerders" op landelijke schaal alles wat natuur is en niet achter prikkeldraad van natuurbeschermingsorganisaties zit, opgeruimd. Het creëren van deze armoe kost veel geld en inspanning. De gevolgen zijn bekend: een al tientallen jaren durende achteruitgang van soorten, aantallen en verspreiding en steeds langer wordende Rode Lijsten.

Voorbeeld.

Als natuurliefhebber kan een fietstochtje op een vrije dag soms érrug deprimerend zijn. Zo ook vandaag. Hieronder een beschrijving van de vernieling die ik aantrof op zomaar drie plekken. Drie van de vele tientallen locaties in en rond Zutphen waar alles weg is gehaald de laatste weken en, als het nog niet gebeurd is, dan gaat het de komende dagen wel gebeuren. Ik had er na anderhalf uur buiten echt helemaal genoeg van en heb maar besloten om mijn ergernis via deze mail van mij af te schrijven (ook belangrijk). Daarbij dient zelfs nog wel te worden opgemerkt dat het in Zutphen relatief meevalt vergeleken bij heel veel andere gemeenten in het land..... "Kunt u zich dat voorstellen??"

Locatie 1: http://www.michelklemann.nl/effeb/fietsbrug_20080706.jpg

De berm van de de fietsbrug over Den Elterweg (N348), achter het Ottobad, was tot vorig jaar een heel mooie berm. Hier groeiden jarenlang grote pollen oregano, boerenwormkruid, grote pimpernel, wilde peen noem maar op. Het barstte er altijd van de vlinders en het was zover ik weet de beste plek voor het Bruin Blauwtje in heel Zutphen dus met dit weer werd het weer eens tijd voor een bezoekje. Tot mijn grote verbazing (anderzijds, ik had ook niet anders verwacht....); alles naar de klote geholpen. De bermen daar waren gemaaid, geklepeld, geploegd en deels ingeplant met suffe plantoenstruikjes. Wie verzint zoiets?? Wat kost zo'n geintje niet? en wie moet dat betalen.. Geen planten meer, geen vlinders en geen sprinkhanen. Met die waardeloze inplantactie van suffe struikjes is het terrein voor de komende jaren ook meteen goed kapot; geen half werk van de gemeentelijke plantsoendienst. Chapeau! Meteen ook werkverschaffng voor de schoffelaars van de plantsoendienst of gaat dat de jeugd dat straks doen in het kader van de maatschappelijke stage of wordt het een nieuw "taakstraf-schoffel-terrein" voor weglopende TBS-ers?

Locatie 2: http://www.michelklemann.nl/effeb/revelhorst_20080706.jpg

Bij de Revelhorst; poeltje bij de Vierackersche Laak (Hoge Balver); ook alles kapotgeklepeld. Orchideeën, rupsen van Dagpauwogen en Jacobsvlinders; tientallen vierkante meters met bloeiende planten, sprinkhanen, libellen etcetera. Alles naar de knoppen. De grote trekker die hier aan het raggen is geweest (kleppelen tot in het wortelbed van de vegetatie), heeft meteen de grond finaal in elkaar gedrukt. Geen voedsel meer voor insecteneters als b.v. vliegenvangers, Spreeuwen, geen voedsel meer voor zaadeters b.v. Kneu, Putter, Patrijs etc., geen voedsel voor roofvogels als Torenvalk en Ransuil want het terrein is ongeschikt gemaakt voor zoogdieren. Jonge kikkers en padden die de poel willen verlaten moeten nu onbeschermd door een stuivend terrein waar ze (slechts 10 mm groot) snel zullen verdrogen in de zon en anders worden ze wel kapotgereden op het asfalt ernaast of belanden ze in zo'n dodelijk straatput. Zinloos. Geen half werk van het waterschap??!

Locatie 3: http://www.michelklemann.nl/effeb/N314_20080706.jpg en

http://www.michelklemann.nl/effeb/N314_west_20080706.jpg

Dan maar even kijken of de Wespenspinnen weer in de berm van de N314 te vinden zijn. Dit vind ik een erg grappige plek eigenlijk van hoe het niet zou moeten. Wie dit daar allemaal verzonnen heeft interesseert me niet, maar hier heb je aan de zuidkant van de weg een heel brede berm. Mooi te zien vanaf de brug, net ten zuiden van het ziekenhuis (zie foto's). In die berm zijn allemaal beuken geplant. Mooie boom, maar hoort volstrekt niet thuis op zo'n natte bodem. Er is daarom ook massaal opslag van els en wilg die daar keihard groeien maar daar niet mógen groeien. Met veel investering en geweld zijn daar dus honderden dure beuken geplant, compleet met allerlei buizen. Het onderhoud is moeilijk op zo'n drassige grond maar die elzen mogen daar echt niet groeien. Je zou daar werkelijk niets hoeven inplanten want binnen een paar jaar zou je gratis een enorme elzenbegroeiing hebben die geen enkele onderhoud nodig heeft. Maar dát mag niet! Dus met veel geld én geweld wordt daar jaarlijks alles kapotgeragd. Meestal veel later dan dit jaar, want nu al was alles daar weg. Geen wespenspinnen dus dit jaar, geen bloemen meer, geen vlinders en geen insecten. Karekieten en Rietgorzen ook daar, keurig kapotgeklepeld en

opgeruimd. Het ziet er allemaal weer hartstikke verzorgd uit. Nee, Zutphen heeft echt een mooi verzorgd buitengebied. Met dank aan Rijkswaterstaat die onze provinciale bermen o zo netjes onderhoud.

Locatie 4 t/m 100:..... http://www.michelklemann.nl/effeb/bronsbergen_20080706.jpg

Ik had er alweer snel genoeg van vandaag. Bij Bronsbergen dan. Daar ligt dan zo'n enorme grote bult kapotgeklepelde planten, nesten en insecten. Klaar om afgevoerd te worden; tonnen aan gewicht en dagen lang van zware arbeid van de onderhoudsploeg. Kubieke meters rottend materiaal van wat duizendenden bloemen en miljoenen insecten hadden kunnen zijn. Rottend voedsel en beschutting; het leefgebied en voedsel van zoogdieren en vogels.

Bovengenoemde type terreinen worden in de biologie ook wel "sink" (gootsteen) genoemd omdat alles er voorkomt uiteindelijk zinloos sterft en verdwijnt zonder dat het zich heeft kunnen voortplanten en zonder dat het tot voedsel heeft gediend van een andere soort. Voor ál die gemaaide terreinen geldt dat. In de agrarische gebieden is de natuurwaarde tegenwoordig gedaald naar bijna een absoluut nulpunt waardoor natuur in Zutphen en omgeving grotendeels beperkt is tot tot dit soort kleine hoekjes welke helaas met investering van veel geld en mankracht worden omgezet in biologische "sinks". Wanneer je er op let, hoor je nu soms ook plotseling op onverwachte plekken ineens weer Kleine Karekieten zingen. Zoals bijvoorbeeld langs de resterende pollen riet langs de Schouwlaak waar ook gewoon weer midden in het broedseizoen de nesten van Karekieten kapot gemaaid zijn. Opnieuw een broedsel proberen zal mogelijk nog nét kunnen, als ze geluk hebben, maar veel hoop geef ik ze niet want die resterende pollen riet gaan straks ook gewoon plat. Het onderhoud is nog lang niet klaar.

Het is mooi hoor dat landschap; voor op een Ansichtkaart ja!, maar het grootste deel van de "niet"-natuurterreinen en "niet"-achtertuinen in Zutphen, zijn te beschouwen als één grote gootsteen. Heel begrijpelijk dat een groot aantal soorten al geheel is verdwenen of veel te- of zelfs rete-zeldzaam is geworden en alleen nog voorkomen op Rode Lijsten: Veldleeuwerik, Kneu, Wielewaal, Zomertortel, Ransuil, muizen, orchideeën, dagvlinders noem maar op. Het is te triest voor woorden. En iedereen betaalt fijn mee aan deze sloop via o.a. gemeentelijke heffingen, waterschapsheffingen en overheidsbelasting. Het geld moet immers ergens vandaan komen en ik begrijp ook wel dat het moeilijk is om mensen te ontslaan die duur en zinloos werk verrichten, maar in deze tijd van een tekort aan personeel lijkt me dat er vast wel ander en zinvoller werk te vinden moet zijn voor deze mensen.

Blijkbaar hebben ecologen op het gebied van "onderhoud" geen enkele inspraak. Waarom deze vorm van vandalisme niet wordt teruggedrongen is mij volstrekt onduidelijk. De Gemeente Zutphen roept al enkele jaren dat er geen geld is voor een parttime stadsecoloog, maar wanneer je de zinloze hakselmachines maar voor de helft zou inzetten, is er volgens mij genoeg geld voor minstens 3 ft stadsecologen! De natuur, de gemeentekas en de leefbaarheid zou daar bij voorbaat al heel veel mee winnen nog voordat er één stadsecoloog met zijn werk zou zijn begonnen.

Even Googlen op "vandalisme zutphen"

<http://www.google.nl/search?hl=nl&q=vandalisme+zutphen&btnG=Google+zoeken&meta=>

Bovenin verschijn www.misdaadkaart.nl

Ik heb het maar meteen aangemeld met de tekst:

"In Zutphen, omgeving Revelhorst, is op grove wijze veel natuur vernield de afgelopen dagen. Met zwaar materieel zijn slootkanten, bermen en braakliggende terreinen kapotgemaaid of -geklepeld. De natuur bijeengeveegd op grote hopen. Insecten en planten vernield, vogelnesten en jonge vogels kapotgeklepeld en de zoogdieren platgedrukt in de holen. Daders zijn te achterhalen en behoren tot plantsoendienst, Rijkswaterstaat Waterschappen en andere "onderhoudswerkers". Deze vorm van misdaad is helaas gelegaliseerd, gesubsidieerd door middel van de bij iedereen opgelegde gemeentehoeffingen, belastingen en waterschapslasten dus er is niets aan te doen en we zullen er mee moeten leven."

Of ze het plaatsen wachten we maar even af. Of er wat mee gedaan wordt door justitie valt te betwijfelen.

Volgende keer een leuker verhaal.

Groeten, Michel.

Nawoord:

Ik weet dat enkele onder u mijn mening over vandalisme te extreem gesteld vinden. Daarom wijs ik even op de milieu/natuur-situatie in Nederland van slechts enkele decennia geleden. Nederland was de grootste walviskiller van de wereld; huisvuil werd los in de Noordzee gedumpt evenals dioxine in de Volgermeerpolder en radioactiefafval in diepzeetroggen; watergangen werden vrij van waterplanten gehouden door middel van herbiciden; vogelsoorten als Poelsnip en Kleine Zwanen en tientallen andere soorten werden massaal afgeknald voor het "leuk"; kuilen in zandwegen werden opgevuld met asbest-restanten en jonge Chimpansees of een Giraf kon je gewoon bij de dierenwinkel bestellen. etcetera. Op papier is dit gelukkig allemaal verleden tijd en wettelijk verboden. Hopelijk kan

tzt het zinloos vernielen van natuur op openbaar terrein hier aan worden toegevoegd. Er is wat dit betreft nog een lange weg te gaan waarbij op het gebied van natuur, leefbaarheid, geld en milieu veel te winnen valt. Het beleid is nu "alles maaien en hoe vaker hoe beter". Dit uitgangspunt is fout en zou moeten worden: "Nooit maaien tenzij dit door ernstige bezwaren niet mogelijk is".



Locatie 1: De berm van de de fietsbrug over Den Elterweg (N348), achter het Ottobad, was tot vorig jaar een heel mooie berm. Hier groeiden jarenlang grote pollen oregano.....



Locatie 2: Bij de Revelhorst; poeltje bij de Vierackersche Laak (Hoge Balver); ook alles kapotgeklepeld. Orchideeën, rupsen van Dagpauwogen en Jacobsvlinders.....



Locatie 3: (de berm van de N314) Dus met veel geld én geweld wordt daar jaarlijks alles kapotgeragd. Meestal veel later dan dit jaar, want nu al was alles daar weg. Geen wespenspinen dus dit jaar, geen bloemen meer, geen.....

'Stukjes stadsnatuur kapotgeklepeld'

door Sander Grootendorst. dinsdag 08 juli 2008 | 03:09 | Laatst bijgewerkt op: woensdag 09 juli 2008 | 14:38

ZUTPHEN - Rigoureuze maaiwerkzaamheden op tientallen plekken in Zutphen hebben bij natuurliefhebbers grote woede opgewekt.

Michel Klemann van de Vogelwerkgroep spreekt in een bericht dat hij onder meer aan de gemeente stuurde over 'vandalisme'. Hij noemt drie locaties, stuk voor stuk plekken waar geen mens enige last had van de begroeiing, integendeel: "Op de berm van de fietsbrug over de Den Elterweg, achter het Graaf Ottobad, barstte het altijd van de vlinders. Nu zijn alle prachtige bloemen weggemaaid, geklepeld, geploegd en deels ingeplant met suffe struikjes. Wie verzint zoiets? Wat kost zo'n geintje?" Hier kwam het bruin blauwtje voor, een vrij zeldzame vlinder.

Tweede plek: De Hoge Balver (Revelhorst). "Ook alles kapotgeklepeld tot in het wortelbed: orchideeen, rupsen, sprinkhanen, libellen naar de knoppen. Daarmee is ook het voedsel voor bijzondere vogels weg. Zoogdieren zijn in hun holen doodgedrukt. En kikkers en padden die de poel willen verlaten, hebben geen beschutting meer."

Derde plek: De brede berm van de N314 langs Leesten, die wordt beheerd door de provincie. Het laat zich raden: "Alles stukgeragd. Karekieten, rietgorzen en wespenspinnen verdwenen."

"Geen wonder dat zoveel soorten zeldzaam zijn geworden. Het is te triest voor woorden. En iedereen betaalt er via de belasting fijn aan mee. In tijden van personeelstekort moet het toch mogelijk zijn deze mensen in te zetten waar ze wèl zinvol werk kunnen doen." Klemann pleit voor de aanstelling van een stadsecoloog die het natuurlijk groenbeheer in goede banen kan leiden. Het zou naar zijn idee de leefbaarheid van de stad ten goede komen.

Wethouder Adriaan van Oosten laat via een woordvoester weten dat hij spoedig met een 'zorgvuldig antwoord' op de kritiek komt omdat niet alleen de gemeente, maar meerdere organisaties bij het bermbeheer betrokken zijn.



Column: Snippers - Natuurlijk evenwicht

Sander Grootendorst. woensdag 09 juli 2008 | 02:56

Niet helemaal toevallig in deze tijd van het jaar: in één krant twee stukken over het groen in de berm.

Gisteren in de Zutphense editie van de Stentor eerst een artikel over kritiek van natuurliefhebbers op ruw bermonderhoud van gemeente en provincie, en als tegenhanger verderop een ingezonden brief over een overvloed aan onkruid op rotondes bij de entree van de stad. Over het ontbreken van bermonderhoud dus.

Je voelt mee met de ergernis van **Michel Klemann**: mooie planten als marjolein zijn weggemaaid van een talud en bijzondere vlinders kunnen er dus geen nectar meer drinken. Het verwoestende maai- en klepelwerk waar Klemann op duidde had plaats in bermen waar niemand last had van het groen, voor zover ik heb kunnen beoordelen tijdens een rondritje.

Je snapt ook de ergernis van briefschrijver Wim de Groen: de begroeiing belemmert het zicht, met zo'n rommeltje maak je geen reclame voor een stad die prat gaat op haar toeristische aantrekkelijkheid. Ik ben zelf natuurliefhebber, maar vind toch echt dat metershoog gras midden op een rotonde nergens op slaat.

Hoe het zover heeft kunnen komen met klepelen enerzijds en niet-klepelen anderzijds laten we even in het midden, feit is dat wij redacteuren over het thema 'onkruid in de berm' elk al talloze artikelen hebben geschreven. In alle plaatsen en regio's waar we in de loop der jaren op pad zijn geweest. Op mijn netvlies verschijnt de foto van een wethouder in Duiven geknield op een stoep met zijn hand bij wat grasjes. In het bijschrift kondigde hij drastische maatregelen tegen wildgroei aan. Al tijden worstelen veel gemeenten met het probleem dat chemische bestrijdingsmiddelen verboden zijn, maar dat borstel en hogedrukspuit ook niet helpen. In Zutphen heb ik in een paar jaar geleden een stukje geschreven over een nieuwe aanpak met een soort zeepsop. Die foto zie ik ook nog voor me. Daarna nooit meer wat van vernomen.

Ooit is uit mijn tuin bij het huis waar ik pas woonde (niet in deze regio) een bloeiende speerdistel verwijderd, die daar spontaan was opgekomen. Zou iemand uit de buurt dat hebben gedaan? Ben er nooit achtergekomen, gelukkig maar, de onderlinge verhoudingen, het natuurlijk evenwicht in de buurt werd nu niet verstoord. De speerdistel heeft grote roze bloemen waar hommels van houden, maar na de bloei weten de zaadjes moeiteloos hun weg naar andere tuinen te vinden. Zelf zou ik daar geen punt van maken, maar ik kan me indenken dat veel tuinbezitters er niet op zitten te wachten. Het dubbele van het verhaal is wel dat geen mens iets tegen hommels of vlinders heeft. Die zijn een verrijking van onze omgeving. En ze moeten toch érgens van leven (hommellarven en vlinderrupsen dus ook). Het is aan tuinbezitters, overheid en andere terreinbeheerders om het juiste evenwicht te vinden.

Brandbrief na afmaaien rietkraag

door Henk Brummelman. dinsdag 15 juli 2008 | 03:24 | Laatst bijgewerkt op: dinsdag 15 juli 2008 | 12:59

ZUTPHEN - De gemeente Zutphen gaat op dezelfde wijze door met het maaien op kwetsbare natuurplekken.

Dat heeft de Vogelwerkgroep geconstateerd. Afgelopen donderdag is bijvoorbeeld in de buurt van winkelcentrum De Brink (grens Weerdslog) een brede rietkraag met nesten en al afgemaaid en ook weggehaald.

Voor de Stadspartij was dit gisteren aanleiding een brandbrief naar het college van B en W te sturen. "Hier zaten nesten van karekieten, waterhoentjes en meerkoeten. Wij vinden het bijna onvoorstelbaar dat dit na de eerder gesignaleerde klachten nog heeft plaatsgevonden," aldus Scipio Hamming van de Stadspartij in de brief.

Een week geleden publiceerde deze krant al een noodkreet van de Vogelwerkgroep over het 'kapotklepelen' van stukjes stadsnatuur. De groep heeft felle kritiek op dit rigoureuze bermbeheer.

De Stadspartij constateert dat het alarm van de Vogelwerkgroep nauwelijks effect bij de gemeente heeft gesorteerd. De fractie stelde daar vorige week maandag ook vragen over in de gemeenteraad. "Tot onze verbijstering zijn sindsdien nog geen concrete, zichtbare stappen genomen en is het maaibeleid op een aantal kwetsbare plekken in Zutphen op dezelfde wijze doorgegaan", constateert Hamming.

In de brief wordt opnieuw gevraagd of het college de Stadspartij met spoed wil informeren over de te nemen maatregelen, zowel binnen het gemeentelijk beleid als richting het Waterschap Berkel en IJssel.

In een reactie laat een woordvoester van de gemeente weten dat het maaibeleid niet eerder dan volgende week dinsdag in het college aan de orde komt. Pas als dat overleg is afgerond zal de Stadspartij worden geïnformeerd.

Gemeente: maabeleid niet wijzigen

door Henk Brummelman. maandag 28 juli 2008 | 05:42 | Laatst bijgewerkt op: dinsdag 29 juli 2008 | 20:53

ZUTPHEN - Het Zutphens gemeentebestuur heeft er geen enkele behoefte aan om het door Stadspartij en Vogelwerkgroep bekritiseerde maabeleid te wijzigen.

Het college van B en W ontkent ook dat door dat beleid de natuur in de bermen 'op grove wijze' wordt vernield zoals de Vogelwerkgroep stelt. "Wij passen verantwoord ecologisch groenbeheer toe en zijn er niet op uit om de natuur op een verkeerde manier bijeen te vegen, zoals in berichtgeving wordt verondersteld", schrijft het college van burgemeester en wethouders in een brief waarin het antwoord op de vragen die de Stadspartij naar aanleiding van de noodkreet van de Vogelwerkgroep heeft gesteld.

De meeste bermen worden twee keer per jaar gemaaid, waarna het maaisel zo snel mogelijk wordt afgevoerd. Dit moet tot verschraling van de bodem leiden, waardoor een meer gevarieerde flora kan ontstaan. De maaibeurten zijn in principe eind mei/begin juni en eind augustus/begin september.

Wethouder Willen Geerken zegt in een toelichting dat maaien in de maand juli aan de late kant is. Komt bij dat het waterschap Rijn en IJssel en de provincie ook juist de afgelopen weken in Zutphen de bermen en waterkanten aan het maaien zijn geweest. "Daardoor is er misschien een beeld geschapen die niet recht doet aan de werkelijkheid", legt wethouder Willem Geerken uit.

De gemeente laat weten op een ecologische wijze te maaien. Dat gebeurt door gebruik te maken van een maai-zuigcombinatie met een zogeheten eco-kop. De zaden en aanwezige insecten worden daardoor niet meegezogen en afgevoerd, maar vallen op de grond. Verder wordt gefaseerd gemaaid waardoor insecten in het niet-gemaaide gaan zitten en overleven.

Dat doet ook het waterschap. Zoals bij de Ooyerhoekselaak achter winkelcentrum De Brink. Daar is aan één kant een strook riet uit het water gehaald en het talud kaal gemaakt. Aan de andere kant is het riet blijven staan. De maatregel was volgens het waterschap nodig om de doorvoer van het water te kunnen garanderen.

Bijlage 4 de verzamelde reacties op een rij.

Zutphen Vandalisme

“Schriftelijke” reacties op mail, en krantenberichten. Daarnaast vele mondelinge steunbetuigingen (niet toegevoegd) en nog veel meer voorbeelden van waar het grondig fout gaat. Zowel in stedelijke gebieden, agrarische gebieden en natuurgebieden in heel het land.

.....en niet tevergeeten de rand van de berkel, die gemaait is geen gezicht en de broedende vogels dan, was ook al erg benieuwt wie hier verantwoordelijk is voor het vernielen van de rietkant langs de berkel, hier bij de beethoven richting de ijssel.....

Michel, klasse. Het is ons uit het hart gegrepen, jij hebt volledig gelijk. Benieuwd hoe van Oosten zich daar weer uitkletst.

Wat is dit voor flauwekul?

Het is een raar verhaal, Zutphen heeft in het verleden nu juist speciaal wilde bloemen gezaaid voor de natuur één om te besparen op het maaien van de bermen. Nu worden prachtige bermen toch gemaaid. Dit is te bespottelijk voor woorden. Ook de uiterwaarden (een stuk natuurgebied nota bene) werden al vroeg gemaaid, dus alle weidevogels die daar aan het nesten waren zijn tot brij geslagen. Er staan sensatie verhalen in de krant dat wasberen de schuldigen zijn aan de teloorgang van de weidevogel, maar de maaimachine is een ware killer

Inderdaad, het groenbeleid van de gemeente Zutphen spoort op veel punten niet. Waar gebieden met kostbare en zeldzame flora en fauna wordt platgewalst, worden hele stukken wijk niet of onvoldoende onderhouden. Terwijl in andere delen van Zutphen (we zullen maar zeggen waar de gemeente naar buiten toe mee kan scoren) kosten nog moeite wordt gespaard. Personeelstekort en te weinig financiën luidt steevast het antwoord. Wellicht een idee om te gaan werken aan een grondige herziening van het groenbeleid in Zutphen en eens te gaan shoppen bij andere gemeenten die daar wel in slagen.

Al dagen loop ik rond met een conceptbrief in mijn hoofd, over het zo drastisch maaien van prachtige bloemen-bermen, met alle gevolgen voor de daarin levende insecten. Ik doel hier op de bermen langs de fietsbrug bij het zwembad. Ik word er intens verdrietig van. Wie kun je hier over benaderen, de burgemeester? Wat jij allemaal opnoemde is te triest!!!! Werkverschaffing of bewustwording??? Het zal toch eens moeten doordringen, het is pure verarming. Het is beter als de bermen 2x per jaar gemaaid worden, kreeg ik vorig jaar als argument, toen ik er iemand van de vogelwerkgroep op aansprak. Punt. Einde discussie. Wat kunnen we doen aan dit zinloos geweld!!!!!!?????? Als er meer mensen hun protest gaan laten horen, kan er verandering in komen.....
Groeten!

Goed en lekker fel stuk! Of de heren er iets mee doen valt te betwijfelen. Wel is volgens Van Oosten per 1 juli de stadsecoloog begonnen, het is een vrouw en ze heet Hella Helsdingen (2 x hel, dus misschien kan ze zich ook hels maken over al die natuurverwoesting!). Ik weet nog geen mailadres of telefoonnummer.

Zij is natuurlijk de figuur die de gemeente op dit soort zaken moet aanspreken. Ik weet ook dat de bazin van de afdeling Stadsbeheer, Marjan Dat, veel tegengas zal geven.

Beste Michel Klemann,

Veel dank voor je bericht dat ik, ondanks eerdere berichten hierover, schokkend vind. Ik stel dit maandagavond aan de orde in de gemeenteraad, tijdens het vragenhalfuur. Wij hebben al vaker gepleit voor een minder grove aanpak van groenonderhoud. De rigoreuze methode, die je gesignaleert staat haaks op ecologisch beheer en uitgangspunten van duurzaamheid. Wij willen proberen, in samenwerking met anderen, om deze grove aanpak te stoppen.

Mooi verhaal (of eigenlijk triest) en helaas zie ik dat maaien inderdaad overal om me heen gebeuren. Heb me altijd afgevraagd wat voor zin het heeft die bermen te maaien net op het moment dat ze zo prachtig in bloei staan. Overigens heb ik ook gehoord dat maaien in het najaar ook risico's met zich meedraagt, want dan heb je kans rupsen weg te maaien. Ik ben het dan ook helemaal eens met jouw

stelling Nooit maaien tenzij dit door ernstige bezwaren niet mogelijk is"!!!! Waar kunnen we onze handtekening zetten?

Michel,

Mooie actie! One man makes a difference.

Prachtig geschreven...deprimerend maar wel helder en er is geen speld tussen te krijgen...Wij verbazen ons ook over het leger halve zolen..die hier schoffelend in Tiel en omgeving bezig zijn... En ook de rotzooi die ze ervoor in de plaats neer zetten.

Een superactie Michel, bravo!. Ook in Leesten, oa. bij de vijver bij de Blikvanger is zeer rigoureuus gemaaid. Vorig jaar genoten we daar nog van boerenwormkruid en guldenroede, nu is alles afgemaaid. Ook is er in de vijver gegraven, want een deel wordt ingeruimd voor parkeerplaatsen. De auto neemt steeds meer ruimte in beslag, ook het watertje bij Dreiumme, waar al jarenlang twee ganzen woonden is al drooggelegd en komen parkeerplaatsen: weg bomen, weg groen, weg ganzen. Heeft iemand een idee waar die ganzen gebleven zijn trouwens?

Deze maaipraktijken zijn helaas niet tot Zutphen beperkt. Het is een nationale ramp. De belangrijkste oorzaak is de innige relatie die opzichters met maaiers en boomkwekers onderhouden. Het is onuitroeibaar, beleidsdirecties van Rijkswaterstaat, stadsecologen, waterschapsecologen of welke goedwillende bestuurder dan ook, ze hebben het nakijken. De heren doen gewoon wat zij willen, er kraait geen haan naar en dat komt omdat er niet opgetreden wordt. We zijn hier in Zuid-Holland al jaren bezig om bij Rijkswaterstaat en Provinciale Waterstaat het maaien in het broedseizoen tegen te gaan, er zijn prachtige richtlijnen, niets op aan te merken maar het blijft gewoon gebeuren, ieder jaar weer. Berucht zijn de affaires rond de plantsoendienst van Voorburg tot aan de Hoge Raad is er geprocedeerd om te voorkomen dat de beuken waarin Blauwe reigers broeden werden gerooid. Het lukte waarachtig zie het Blauwe Reiger arrest! En nu? Nu laat men de landschapsarchitect komen die met een lulverhaal over de zichtlijnen uit de tijd van Marie-Antoinette hele beukenlanen naar de kloten helpt!

ha michel

heel herkenbaar, uitstekend geschreven, hierbij mijn stukje dat ik 6 weken geleden over 'mijn achtertuin' schreef. <<Wil de laatste Grutto het hek dicht doen.doc>>

Waar is dat maaien eigenlijk goed voor? Waarom maaien net als alles zo mooi in bloei staat. Bovendien is maaien in het najaar ook geen optie, want in het najaar huizen er allerlei rupsen in de planten en die worden dan vernietigd. Het gaat niet goed met onze vlinders en daarom zou maaien eigenlijk voorkomen moeten worden. Daarom : niet maaien, tenzij het niet anders kan!

Bij mij voor de flat stond in de berm op een niet verkeershinderende plek een prachtige speerdistel van bijna 2 meter hoog. Ik verheugde mij er op dat dat ding bijna ging bloeien. Kom ik op een gegeven moment terug van mijn werk.. ding gekapt (nee niet gemaaid want daar was hij al te dik voor) Jammer maar helaas. Vorig najaar heeft de hele berm volgestaan met wilde bloemen. Dus waarom zou nu die mooie distel om moeten. Het beleid in zutphen is mij echt een raadsel.

Zutphen is niet de enige boosdoener. In de gemeente Brummen is het al net zo. Het blijkt dat de provincie opdracht heeft gegeven voor dit maaibeleid (provinciale weg). Vorige week dinsdag reed ik richting Eerbeek en kon ik genieten van de mooie bloemen en, toch, vele vlinders die er dartelden. Donderdag erna kwam ik er weer langs en werd ik op het fietspad belemmerd met de scootmobiel door een hele grote maaimachine. Ik werd enorm boos. De groenstrook tussen weg en fietspad was volledig gemaaid en zelfs de strook tussen fietspad en greppel. Te gek voor woorden. Dit zou vanwege de veiligheid zijn!!!!

Beste Michel,

Wat een triest verhaal dat je beschrijft over al het gemaai in Zutphen. Goed dat de Stadspartij het serieus oppakt. Hier in Eefde (gemeente Lochem) is het niet veel anders helaas. Vorige week had ik bij het fietstunneltje richting brug over Twentekanaal rupsen van de st. Jacobsvlinder ontdekt op Jacobskruiskruid. Samen met de kinderen daarna 22 rupsen geteld, rupsen en vlinders met hen opgezocht in gidsen etc. Een paar dagen daarna.. ik kon mijn ogen niet geloven... alles weggemaaid. Terwijl - ik denk - een maand geleden ook al alles was gemaaid. Hoe leg ik dit uit aan mijn kinderen?

Jouw verhaal sterkt mij om contact op te nemen met de gemeente Lochem en hierover vragen te stellen.

Op internet brak her en discussie los:

Lon:Ik kreeg een mail van iemand dat er in de broedtijd riet gemaaid werd, waar nesten in zaten. Waterschappen mogen tot 15 juli (in principe) niet maaien. Maar als grond van bijv een boer of rijkwaterstaat is, zouden deze regels niet gelden. Weet iemand hoe het precies zit met het maaibeleid (van met name riet)?.....

Norman: Onzin; ook een boer of RWS mag geen broedende vogels verstoren, óók niet na 15 juli.. dat is gewoon een overtreding van bepalingen uit de Flora- en faunawet. Die datum is indicatief, niet om na 15 juli groen licht te geven aan beheerders om alle maai- en snoeiwerkzaamheden zonder meer op te starten. Ook de merel die voor de tweede maal op een nest zit in een nog niet geschoren ligusterhaag langs een fietspad is wettelijk beschermd, evenals de gierwaluwen onder de dakpannen die tot in augustus het nest kunnen gebruiken. Of de broedende kleine karekieten en meerkoeten in de rietkragen. Etcetera etcetera..

Lon: Dat klopt wel, maar er staat in de flora en faunawet art. 9 dat het verboden is beschermde dieren opzettelijk te verstoren en dat maakt het nu zo moeilijk de maaierende mens aan te pakken, want bewijs maar eens dat-ie het opzettelijk deed. "Zitten daar vogels, dat wist ik niet???"

Norman: Nee Lon, zo gemakkelijk komen ze er niet van af, althans behoren ze er niet van af te komen (ik loop niet bepaald over van bewondering voor de huidige generaties rechters en officieren van justitie). Hier telt namelijk het begrip 'voorwaardelijke opzet', iemand die zo stompzinnig is om in juni of juli riet te gaan maaien kan weten dat dat riet vol zit met nesten en jonge dieren! Bovendien mag je van iemand verwachten die daar beroepshalve mee bezig is dat hij op de hoogte is van het fenomeen broedseizoen e.d.

Hallo Michel

.....Je mail raakte me, ik kan me je gevoel goed voorstellen. Het roept ook machteloosheid op, valt het nog tegen te houden...

Maaivaanzin

Helaas is onderstaand lokaal voorbeeld representatief voor wat er in het hele land plaatsvindt: 'Stukjes stadsnatuur kapotgeklepeld' door Sander Grootendorst. dinsdag 08 juli 2008

.....Af en toe groeit ook bij objectieve onderzoekers de frustratie tot peilloze hoogte. Het rituele maaien van vele overheidsdiensten is, ook bij mij, ieder jaar weer een grote bron van ergernis. Zoveel moois wordt met onvoorstelbare hoeveelheden gemeenschapsgeld kapot geklepeld. Soms gaat het om extreme Rode Lijstsoorten, op nota bene terreinen van terreinbeherende organisaties, zoals bijvoorbeeld de Hazelmuis in Zd Limburg.

Ik vraag me nu dus af of er andere manieren zijn om aan deze jaarlijkse afbraak een halt toe te roepen. Overleg met instanties moet natuurlijk, maar soms heb ik het gevoel dat je hiermee ieder jaar opnieuw kunt beginnen. Zelfs terreinbeheerders als NM en SBB laden regelmatig kilo's boter op hun hoofd.....

.....De groenstrook rond het water is nagenoeg volledig gekapt, riet- en oevervegetatie is nagenoeg verdwenen. Tuinieren op grote schaal. Ik realiseerde mij een grote hekel aan deze nijverheid te hebben, iets met rust laten is schijnbaar niet mogelijk. Wordt alles nu opgehangen aan de kapstok veiligheid of heeft het een ander doel?.....

.....Er wordt langs de laak tussen de woonwijk De Enk en woonwijk De Ooyerhoek een nieuwe beschoeiing aangebracht. De oever en daarmee de vegetatie wordt afgegraven en vervolgens worden paaltjes in het water geplaatst waartegen een schot geplaatst zal worden, althans dat denk ik. Ik ben benieuwd hoe dat voor de jonge waterhoentjes bijvoorbeeld gaat aflopen. Rond de vijver is het opgeschoten gras gemaaid, ik vond tijdens een tien minuten durend bezoek al twee dode juveniele waterhoentjes. Plat en deels versnipperd.....

.....Wat een droevig verhaal.....

Hallo heer Klemann, wat een geweldig verhaal, we kunnen ons er helemaal in vinden! We hopen dat u heeeeeeeeeel veel respons krijgt en eindelijk iets los kunt maken in de hoofden van die bestuurders!!!! Vorige week nog werd de totale bembegroeiing langs de weg Zutphen-Voorst (incl. die prachtige wilde cichorei) verwijderd (door een maai/zuig combinatie), de tranen schieten je werkelijk in de ogen.....ook alles kapot!!!!

Dag Michel,

Vanochtend is de dijk langs de IJssel bij De Hoven gemaaid. Ongelooflijk jammer. Zeer vroeg dit jaar werden al delen van de uiterwaarden gemaaid en bespoten, ook waar bordjes van de vogelbescherming staan. Las je bezwaren tegen het maabeleid in de Stentor. Wellicht kun je de door mij genoemde gebieden in je kritiek betrekken.

.....Ik vond vandaag een handgeschreven brief bij de post. Die was van Mevr. Lammers die woont in de Schouwlaakflat. Ze beschrijft het ontheemd raken van een Meerkoetfamilie door maaiactiviteit van de gemeente. Ze schrijft: "Ik sta volledig achter Uw vereniging en sluit mij aan bij de aanklacht".

Rijkswaterstaat Dienst Verkeer en Scheepvaart stuurde een schriftelijke reactie en een prachtig boekje met de titel "Overzicht van de vegetatie langs Rijkswegen" Di boekje staat ook op internet in pdf. Een must voor alle beheerders van bermen en te vinden onder:

<http://www.rwsnatuurenlanschap.nl/data/docs/lib/1-1128680655.pdf>

In de brief o.a. de tekst: "Rijkswaterstaat is beheerder van de bermen langs rijkswegen (en niet van provinciale en gemeentelijke wegen). Bij Rijkswaterstaat is het beheer van bermen en dergelijke erop gericht om de natuurkwaliteit er zo groot mogelijk te laten worden, rekening houden met zaken als veiligheid en verkeer. Daar zijn de maaischema's op ingericht.

Het maaien is een noodzakelijke activiteit om de waardevolle vegetatie in stand te houden. Dat maaien mag echter niet te vroeg gebeuren en al helemaal niet als er broedende vogels aanwezig zijn. Klepelmaaien is bij Rijkswaterstaat niet toegestaan (behalve in de strook direct langs de weg), evenals maaien in de zode of het kapotrijden van de zode. We weten intussen dat het insectenleven afhankelijk is van het type vegetatie. Daarom is het beheer primair op de vegetatie gericht. Met het zogeheten gefaseerd maaien wordt geprobeerd rekening te houden met insecten.

In bijgaand boekje (<http://www.rwsnatuurenlanschap.nl/data/docs/lib/1-1128680655.pdf>) kunt u zien welk beheer Rijkswaterstaat bij diverse vegetatietypen toepast.

Waar gewerkt wordt, worden helaas soms fouten gemaakt. Komt u die fouten tegen bij het beheer in Rijkswaterstaatterreinen, kunt u die aan mij melden."

aanpakken die stomme gemeente, ik irriteer me er ook kapot aan! ben geneigt om die grasmaaiers af te pakken! Heb je nachtdienst gehad komen ze 's ochtends vroeg de boel kapot maaien, laag niveau lui!

Volgende week dinsdag in de raad, dus tot die tijd wordt er nog even versneld alles platgemaaid?

Dat gezeur over een paar vogels. Helmaal het slechte zicht bij zijwegen was erg gevaarlijk. Maar ook kwam het voor dat je als fietser door automobilisten over het hoofd gezien werd. Ik snap zowiezo het probleem niet al jaren worden de bermen gemaaid en nu dat gezeik...

die paar vogels enz.

dus

dag vogels dag bloemen dag kinderen.

inderdaad, dag vogels, dag bloemen dag kinderen, dag leven.....

Tja blijkbaar stelt de mens zich nog steeds ver boven het dier.

Als de automobilisten en fietsers nou gewoon een beetje beter uitkijken en rekening met elkaar houden.....op zich best een goed idee he..?

Over dat maaien: viel me vanmiddag op! Ik reed in Duitsland voor wat BBQ boodschappen en op veel plekken hoorde ik sprinkhanen en krekels. Hier in Coevorden hoor ik die beestjes eigenlijk niet. Alles strak en kort gemaaid, zelf de taluds van de viaducten. Daar waar geen mens komt en niemand last heeft van lang gras. Echt onbegrijpelijk dat dat twee keer per jaar wordt gekortwiekt. Ook plekken waar niemand komt en lang gras geen enkele belemmering hoeft te zijn is gemaaid. Ik kan er met de kop niet bij en kan geen enkel zinnig argument verzinnen waarom dit soort plekjes gemaaid moet worden. Ook SBB is bezeten van maaien. Het gebied Oosterholten met midden in dat gebied een grasland wordt gemaaid. In dat gebied komt echt niemand, op vossenkillers en bokkenslachters na. En toch is daar alles gemaaid tot aan de bosrand aan toe. Alsof alles maar parklandschap moet worden!

Ik herinner me nog mijn vakantie in Schotland vorig jaar waar je bij een bushalte 20 soorten wilde planten kunt scoren. Waar je midden in Glasgow op het station tussen de treinen een ruig stukje grond vind met een vossenhol en massa's wilde planten. Vlinders waar je in Nederland echt veel moeite moet doen om te zien en wat al niet meer. Middenin Glasgow!! Gebouwen die groen van de algen en mossen zijn met broedplaatsen voor allerlei ornithologische lekkernijen. Varens everywhere! Het kan!!

Alles in Nederland moet beheerst worden en geregeld. En overal moeten mannetjes iets doen: maaien, kappen, snoeien en schoonmaken. Ik voel wroeging en ergernis als ik weer een maaibalk bezig zie aan een

slootkant waar volop bloemen en grassen bloeien. Het wordt gewoon kapotgemaakt voor de katse kut. Zonder enig doel. Pure vernieling!! Het lijkt erop dat iedere sloot, wegkant of onbeduidend stukje er uit moet zien of de koningen er een bezoek gaat brengen. Alles naar de kloten!

Vorig jaar kon ik iedere zomeravond nog van sabelpootsprinkhanen genieten die met alle mogelijke macht harder moesten klinken dan de buurman op een meter afstand. Gewoon gaan zitten, peuk in de snuit en genieten van een gratis concert. Heerlijk.

Dit jaar heeft de een of andere pislak het nodig gevonden dat kleine stukje te maaien. Een keer per maand uiteraard. Geen sabelpootjes meer en geen gratis concert. Naar de kloten geholpen die paar vierkante meter. En natuurlijk niet maaien met een kleine machine. Nee! Met de trekker! Om gelijk de hele bodemstructuur ook te vernagelen. Diepe trekkersporen waar je het hele jaar tegenaan moet kijken. Om je er almaar aan te herinneren dat maaien een onderdeel is geworden van je dagelijkse natuurbeleving.

Eigenlijk moest je er een landmijn neerleggen zodat de hele bliksemse bende de lucht in vliegt.

Afgelopen week nog een artikeltje in de krant hier: Medewerker groenbeheer Coevorden ernstig gewond. Blijkbaar moest hij met de trekker capriolen uithalen om ergens iets te maaien en was daarbij met trekker en al omgeflikkerd en in een sloot terecht gekomen. Als je daar nu niet maait maar lekker de boel de boel laat was het de arme drommel niet overkomen. Maar er moest gemaaid worden daar. En waar was dat dan? Op een terrein wat al 9 jaar braak ligt! Met broedgeval van kleine plevier en een lekkere vette kolonie oeverzwaluwen. Maar ook dat moet gemaaid worden. Want stel je voor! Een stukje ruige natuur op een industrieterrein! Het moet niet gekker worden!!

Overal stonden daar verschillende soorten Kamille, massa's boerenwormkruid, grasklokje en wat al niet meer. Een schitterend gebiedje. Moet je er nu komen. Een kale kortgewiepte vlakke! Geen zak meer te beleven.

“Controle op maaien op dijken”

Als al dat maaien en onderhoud maar buiten het broedseizoen plaatsvindt.

Overheidslichamen gaan hier nogal eens mee de fout in.

Onlangs nog in Zutphen.

Waterschappen van oudsher met slootonderhoud etc.

Dus aub wachten tot de (water-)vogeltjes etc. uitgevlogen zijn!!!

Gemeente: maaibeleid niet wijzigen

Is meneer geerken al wezen kijken dan? het ziet er niet uit, schandalig ik ben het helemaal eens met de vogelgroep de rietkraag is gewoon vernield, en dat was vorig jaar ook al daarvoor werd het keurig gemaaid dit is gewoon vernieling, als dit volgend jaar weer gebeurt gaan de bewoners hier ook actie onder nemen dit kun je niet maken voor de vogels en natuur, laat dan zien dat je ecologisch bezig bent

gemeente Zutphen, en ga zelf ook eens kijken, het snoeien uit handen geven ok maar controleer dan dat het goed gebeurt, een boze bewoner

Eind augustus/begin september? Het is toch pas juli? Schande om alles zo te vernielen, zowel de flora als de fauna.

Hoi Michel,

Zelfs in een natuurgebied als het Lauwersmeer gaat het al niet veel beter. Ik fietste op 1 augustus ergens achter in de Kollumerwaard toen ik een enorme trekker zag, die tot mij schrik het prachtig hoge riet een het maaien was. Op 1 augustus kunnen er nog makkelijk Kleine Karekieten aan het broeden zijn, en ik zag verschillende vogeltjes uit het riet schieten. Ik heb de bestuurder gevraagd van wie hij opdracht had gekregen om te maaien, maar dat wilde hij echt niet zeggen. Verderop zag ik dat er al veel meer slootkanten gemaaid waren (nog vroeger dus!), waaronder een wandelroute van Staatsbosbeheer, en die zouden toch beter moeten weten.



Het slopen van rietkragen op 1 augustus 2008; in het in broedseizoen; in het natuurgebied Lauwersmeer; op een locatie waar helemaal geen water stroomt (de hoge delen van de sloot).

Kappen

De Gemeente Zutphen heeft op 14 november 2007 een kapvergunning afgegeven voor de Walnotenboom tegenover het huis Zwanevlot 114. Aangezien er geen enkele reden te bedenken is waarom deze boom gekapt zou moeten worden, is het noodzakelijk om vóór de kerst bezwaarschriften in te dienen. Na de kerstdagen heeft het geen zin meer en zonder voldoende bezwaarschriften gaat deze boom onherroepelijk tegen de vlakte. Alleen omwonende hebben in dit geval "recht van spreken" dus uw "stem" is belangrijk.

In dit epistel de volgende informatie:

- Info over de boom
- Hoe het mogelijk is dat er voor deze boom een kapvergunning is afgegeven
- Wat te doen om kap te voorkomen
- Het bezwaarschrift.

De laatste pagina is dus de belangrijkste in dit geval.

Vul naam en adres in en plaats een handtekening.

Lever dit formulier in aan het loket op het gemeentehuis en vraag om een ontvangstbevestiging. U krijgt dan een kopie mee met gemeentestempel als bewijs van ontvangst. Is de gang naar het gemeentehuis bezwaarlijk; gooi het bezwaarschrift dan eventueel bij mij in de bus dan ga ik het persoonlijk brengen en krijgt u de kopie van mij weer in de bus of doe het desnoods via de post.



13 december 2007; Een groene stip in de wijk; twee weken voor de kap of nog een lang leven beschoren?

Info: De Walnoot (*Juglans regia*)

Voorkomen: Van ZO-Europa via de Himalaya en Birma tot ZW-China. Sinds de oudheid in West-Europa gekweekt, thans vooral op het platteland; zelden verwilderd. De boom houdt van droge, warme zomers. Hij wordt heel oud en levert waardevol hout en vruchten (walnoten) en kan een hoogte van 30 meter bereiken. Aldus de ANWB-Bomengids. In het Zwanevlot staat zo'n boom; 16 meter hoog met een stamomtrek van 2 meter, gezond en ieder jaar vol walnoten waar bewoners en vogels ieder najaar van eten. De boom is tussen de 50 en 60 jaar oud en daarmee veel ouder dan de rondom gelegen huizen. Walnoten kunnen een leeftijd bereiken van ver boven de 100 jaar. En plots krijg je dan het bericht dat er voor deze boom een kapvergunning is afgegeven!

De kapvergunning

In de Zutphense Koerier van 17 oktober werd o.a. in het kader van een VTA-controle een lijst gepubliceerd van de te kappen Zutphense Bomen. Op internet te vinden onder:

http://www.zutphen.nl/Actualiteit/Bekendmakingen/2007/week_42.pdf

De gemeente vraagt in dat geval kapvergunningen aan, aan zichzelf.

En wat is een VTA-Controle? VTA staat voor "Visual Tree Assessment" vertaald is dat : visueel ingeschatte kwaliteit van de boom.

Deze term werd in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw geïntroduceerd door Dr. Claus Mattheck. Het staat voor een wijze van onderzoek naar de stabiliteit of veiligheid van bomen. Bij dit systeem wordt ervan uitgegaan dat elke boom zijn eigen lichaamstaal spreekt. De afwijkingen in deze lichaamstaal kunnen een indicatie geven over de toestand van de boom. Deze vorm van diagnostiek vergt enorm veel kennis en ervaring. In de praktijk blijkt dat bomen die op deze wijze worden beoordeeld door mensen met weinig ervaring relatief snel als gevaarlijk worden bestempeld. Het VTA onderzoek is altijd uitsluitend indicatief. Als er geen symptomen zijn die aanleiding geven tot twijfels, dan kan worden aangenomen dat de boom veilig is. Hierbij moet echter wel worden opgemerkt dat de 100% veilige boom niet bestaat. Bomen zijn en blijven natuurlijke organismen. De natuur laat zich niet altijd voorspellen.

(Bron: <http://www.piusfloris.nl/Expertise/VTA/Bottom.htm>)

Op de lijst in de Zutphense Koerier van 17 oktober 2007 staan 116 bomen vermeld waarvoor de Gemeente Zutphen een kapvergunning aanvraagt. Verbazingwekkend staat o.a. ook de beeldbepalende walnotenboom in het Zwanevlot hiertussen. Niet alleen verbazingwekkend omdat er met deze boom niets mis is, maar ook omdat deze boom op een lijst staat van bomen waarvoor een kapvergunning niet zou worden afgegeven; de zogenaamde "Lijst Bijzondere Bomen in Zutphen" Zie website Bomenstichting Zutphen onder:

<http://82.94.219.20/~bsz/?cat=3&paged=4>

"Het hebben van zo'n lijst houdt in dat voordat een kapvergunning mag worden verleend, er eerst wordt gekeken of de betreffende boom of bomen op deze lijst voorkomen. Zo ja, dan moet een publieke procedure worden gestart."

En ondanks dat er niets mis is met de boom, ondanks dat het één van de "Bijzondere Bomen" van de Gemeente Zutphen zou zijn, heeft de gemeente aan zichzelf een kapvergunning afgegeven. Dit wordt bekend gemaakt in de Zutphense Koerier van 14 november:

http://www.zutphen.nl/Actualiteit/Bekendmakingen/2007/week_46.pdf. De walnoot, zonder enige vorm van specificatie, als één van de 101 verleende kapvergunningen is (niet) meer terug te vinden onder de kop "diverse locaties binnen de gemeente", maar is wel één van deze 101 te kappen bomen; aldus de Bomenstichting Zutphen.

Een boom is pas een boom wanneer die een bepaalde leeftijd heeft bereikt. In het stedelijk gebied vraagt dat om jarenlang onderhoud wat veel geld en zorg kost. Maar na enkele tientallen jaren heb je dan ook eindelijk wat. In dit geval een gezonde, fors uitgegroeide, beeldbepalende walnotenboom waar jaarlijks kilo's walnoten vanaf komen. Met de kap van deze boom zal niet alleen de boom verdwenen zijn, maar ook de financiële investering van het jarenlange onderhoud.

Voor de boom geldt wel een herplantplicht, dus na de kap wordt er een jong boompje ingegraven met een paar boompalen daaraan vast en het zal opnieuw tientallen jaren onderhoud en financiële investering vergen voor daar weer boom van formaat staat. Tegen die tijd zijn u en ik al oud mochten we dat al halen. Een jong boompje is nu eenmaal geen reële vervanging voor een boom op leeftijd als deze walnotenboom.

"Een boom is geen lantaarnpaal !!"

Voorkomen van de kap

Uit eerdere procedures tegen het kappen van bomen is gebleken dat bezwaarschriften soms aan de kant worden geschoven met het argument dat de degene die het bezwaarschrift indient "te ver weg" zou wonen en daarmee niet als belanghebbende wordt erkend. Het aantal mensen wat dus een kapvergunning kan aanvechten is daardoor beperkt. Het is daarom belangrijk om wel het bezwaarschrift in te dienen want het is echt het enige middel wat er is om de boom te redden.

Het bezwaarschrift

De laatste pagina bestaat uit het bezwaarschrift. Vul naam en adres in en plaats een handtekening. Lever het bezwaarschrift in bij het loket op het gemeentehuis en vraag om een ontvangstbevestiging. U krijgt dan een kopie mee met gemeentestempel als bewijs van ontvangst. Is de gang naar het gemeentehuis bezwaarlijk; gooi het bezwaarschrift dan eventueel bij mij in de bus (Zwanevlot 106) dan ga ik het persoonlijk brengen en krijgt u de kopie van mij weer in de bus of doe het desnoods via de post.

Het adres waarnaar het bezwaarschrift gestuurd kan worden is:

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van Zutphen
Postbus 41
7200 AA Zutphen

Wilt u het bezwaarschrift aanpassen naar eigen voorkeur dan kan dat. Dit worddocument is te downloaden van internet onder: <http://www.michelklemann.nl/boom/kappen.doc> Nadat u het heeft opgehaald kunt u het naar eigen inzicht en voorkeuren aanpassen en invullen.

En des te meer namen en adressen op het bezwaarschrift, hoe beter!

Alvast bedankt voor de moeite & prettige kerstdagen.

Michel Klemann
Zwanevlot 106
7206 CE Zutphen
m.klemann@chello.nl

Bezwaarschrift tegen een kapvergunning

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van Zutphen
Postbus 41
7200 AA Zutphen

Geacht College,

Hierbij teken ik bezwaar aan tegen uw, in de Zutphense Koerier van 14 november 2007 gepubliceerde, besluit om een kapvergunning te verlenen voor een walnoot op het adres Zwanevlot 114 te Zutphen; daar terug te vinden onder het kopje: "diverse locaties binnen de gemeente".

Om verschillende redenen maak ik bezwaar tegen het besluit om deze aanvraag te honoreren.

1. Het betreft hier een tientallen jaren oude walnotenboom in goede conditie. Eind november 2007 is conditie en vitaliteit van de boom door de Bomenstichting Zutphen nog beoordeeld als goed. De walnoot heeft een gave stam en een volle, gezonde kroon. Het is één van de weinige beeldbepalende bomen in de wijk Het Zwanevlot.
2. De boom staat op grond van de gemeente, staat niets en niemand in de weg, veroorzaakt geen opdrukking van wegen of paden en vormt geen gevaar voor wandelaars, gebouwen of verkeer.
3. De boom is ieder najaar belangrijk voor het zoeken en vinden van walnoten. De natuurbeleving van deze boom met eetbare vruchten (walnoten) is mede daardoor vele malen hoger dan andere bomen.
4. De boom is visueel een belangrijk natuurlijk element in de wijk.
5. De boom is van belang voor leefmilieu in de wijk (rust, foerageer- en broedgelegenheid) voor talrijke vogels en insecten.
6. Iedere boom is altijd onderdeel van zijn omgeving en een natuurlijke buffer in diezelfde omgeving voor (micro)-klimaat voor wat betreft temperatuur, vochtigheid en wind. Dat geldt ook voor deze boom en een gebufferd microklimaat verhoogd de leefbaarheid van de wijk.
7. Het komt mij vreemd over dat een Gemeente een kapvergunning aan zichzelf aanvraagt en afgeeft voor een gezonde boom die op eigen grondgebied staat en waar niets mee aan de hand is. Het wordt daarmee duidelijk dat de VTA-controle in de Gemeente in dit geval niet is gebruikt waar de controle voor is bedoeld.
8. Afgifte van de kapvergunning, alleen op basis van een VTA-controle had nooit mogen gebeuren voor deze boom die staat op de "lijst van bijzondere bomen in Zutphen".

Ik hoop dat u op basis van deze argumenten de vergunning wilt heroverwegen en de kapvergunning zult intrekken.

In afwachting van uw reactie,

Hoogachtend,

Naam:

Adres:

Handtekening: